

**ΤΜΗΜΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ**

Διπλωματική Εργασία

**ΘΕΜΑ: ΕΠΗΡΕΑΖΕΤΑΙ Η ΟΧΙ Η
ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΤΑ
ΤΗΝ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΚΡΙΣΕΩΣ: ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΣΙΑΣ**

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: ΣΚΑΡΤΑΔΟΣ ΗΛΙΑΣ (ΜΧΡΗ 0641)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: κ. Ν. Απέργης

ΜΕΛΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: κ. Π. Σταικούρας & κ. Ν. Κουρογένης

ΠΕΙΡΑΙΑΣ ΙΟΥΛΙΟΣ 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	Σελ. 4
2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΟΜΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	Σελ. 8
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	Σελ. 8
2.2 ΔΟΜΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	Σελ. 8
2.3 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.....	Σελ.12
2.4 ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΘΑΥΜΑ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ.....	Σελ.15
3. ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ.....	Σελ.16
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	Σελ.16
3.2 ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ.....	Σελ.16
3.3 Η ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ.....	Σελ.18
3.4 ΟΙ ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΤΟΜΕΑ.....	Σελ.19
4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ.....	Σελ.22
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	Σελ.22
4.2 ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ.....	Σελ.22
4.3 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.....	Σελ.23
4.4 ΕΠΟΠΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ.....	Σελ.29
5. ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΣΤΗΝ ΤΑΪΛΑΝΔΗ.....	Σελ.34
5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	Σελ.34
5.2 ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ.....	Σελ.34
5.3 Ο ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ.....	Σελ.35
6. ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΤΩΝ ΑΓΟΡΩΝ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ.....	Σελ.40
6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	Σελ.40

6.2	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΑΜΨΗ ΤΩΝ ΑΓΟΡΩΝ.....	Σελ.40
6.3	ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΣΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΤΟΜΕΑ...Σελ.41	
6.4	ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ.....	Σελ.42
6.5	ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ.....	Σελ.45
6.6	ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΕΙΣ.....	Σελ.47
6.7	ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.....	Σελ.48
6.8	ΤΑΧΥΤΗΤΑ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.....	Σελ.50
6.9	ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ...Σελ.51	
6.10	ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.....	Σελ.55
6.11	ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	Σελ.58
6.12	ΘΕΣΜΙΚΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ.....	Σελ.60
6.13	ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΤΟΜΕΑ.....	Σελ.61
7.	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	Σελ.62
7.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	Σελ.62
7.2	ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ.....	Σελ.62
7.3	ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ.....	Σελ.65
8.	ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ.....	Σελ.73
9.	ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΕΤΡΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ.....	Σελ.78
10.	ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΧΩΡΑ.....	Σελ.79
10.1	ΤΑΪΛΑΝΔΗ.....	Σελ.80
10.2	ΜΑΛΑΙΣΙΑ.....	Σελ.83
10.3	ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ.....	Σελ.84
10.4	ΚΟΡΕΑ.....	Σελ.85
10.5	ΙΑΠΩΝΙΑ.....	Σελ.86

11. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	Σελ.88
12. ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ.....	Σελ.90
13. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	Σελ.92
14. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	Σελ.94

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΔΑΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο σύγχρονος χρηματοοικονομικός κόσμος χαρακτηρίζεται, και είναι πολύ πιθανόν να συνεχίζει να χαρακτηρίζεται από την εμφάνιση χρηματοοικονομικών κρίσεων. Η απελευθεροποίηση του χρηματοοικονομικού συστήματος έχει εξασφαλίσει την ώθηση της οικονομικής ανάπτυξης ανά την υφήλιο, μέσω των πολλών πλεονεκτημάτων τα οποία παρέχει, αλλά παράλληλα έχει συμβάλει και στην δημιουργία ασταθειών, οι οποίες αποτελούν σήμερα έναν σημαντικό παράγοντα του παγκόσμιου γίνεσθαι.

Η σημασία των χρηματοοικονομικών κρίσεων και η εξέταση τους στην μέχρι τώρα βιβλιογραφία, πηγάζει από τις μεγάλες συνέπειες που έχουν μέχρι τώρα οι συγκεκριμένες αστάθειες. Συνέπειες οι οποίες και επηρεάζουν πολλούς οικονομικούς τομείς και μπορούν να πυροδοτήσουν αλυσιδωτές αντιδράσεις προκαλώντας προβλήματα σε όλο το οικονομικό σύστημα μιας χώρας. Είναι γνωστό ότι οι χρηματοοικονομικές κρίσεις έχουν προκαλέσει πληγές στις οικονομίες χωρών, οι οποίες και χρειάστηκαν πολλά χρόνια μέχρι και να επουλωθούν.

Στην ανάλυση μας στην συγκεκριμένη εργασία, προσπαθήσαμε να διαπιστώσουμε εάν επηρέασε η χρηματοοικονομική κρίση στην περιοχή της Ασίας το 1998 την αποδοτικότητα των τραπεζών. Ξεκινήσαμε με μια ανάλυση του ευρύτερου χρηματοοικονομικού συστήματος των Ασιατικών χωρών με συγκεκριμένα στοιχεία τα οποία τις χαρακτήριζαν, συνεχίσαμε αναφερόμενοι με τα αίτια της κρίσεως και σε ποιο βαθμό και με ποιους παραμέτρους επηρεάστηκαν οι οικονομίες των Ασιατικών χωρών από το ξέσπασμα της. Αναλύσαμε τον τραπεζικό τομέα των συγκεκριμένων χωρών κατά την περίοδο πριν και μετά την κρίσης, κάνοντας μια πιο συγκεκριμένη αναφορά στον τραπεζικό τομέα της Ταϊλάνδης, χώρα από την οποία ξεκίνησε σύμφωνα με την υπάρχουσα βιβλιογραφία η κρίση. Αναφερθήκαμε στην συνέχεια σε τρόπους ανάκαμψης του τραπεζικού τους τομέα, συνεχίσαμε αναφέροντας στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν και επηρεάζουν άμεσα την αποδοτικότητα την οποία και εξετάζουμε, όπως αναφέρουμε στην παρούσα εργασία μας, σχετικά με τις τράπεζες.

Στην δεύτερη ενότητα αναφερόμαστε στην παράγραφο 2.2 στην ανάλυση γενικά της δομής του χρηματοοικονομικού συστήματος. Στην παράγραφο 2.3 αναφέρουμε κάποια κοινά χαρακτηριστικά τα οποία και παρουσιάζουν οι αναπτυσσόμενες χώρες στα πλαίσια της παγκόσμιας οικονομίας. Στην παράγραφο 2.4 αναφερόμαστε στο οικονομικό θαύμα της Ασίας, όρος με τον οποίο περιγράφονται στην βιβλιογραφία στο σύνολο τους οι οικονομίες της Ασίας κατά την περίοδο πριν την κρίση. Όπως συγκεκριμένα αναφέρεται οι οικονομίες της Ασίας είχαν αξιοθαύμαστη ανάπτυξη κατά την περίοδο πριν την κρίση για αυτό έχει καθιερωθεί να χαρακτηρίζονται στο σύνολο τους ως θαύμα.

Στην τρίτη ενότητα της εργασίας μας αναφερόμαστε γενικά στην Ασιατική κρίση. Στην παράγραφο 3.2 αναφερόμαστε στην αδυναμία της Ασίας και πως οδηγήθηκε στη κρίση. Στην παράγραφο 3.3 αναφερόμαστε γενικά στην Ασιατική κρίση και στις επιπτώσεις της στην οικονομία των χωρών που έπληξε και στην παράγραφο 3.4 αναφερόμαστε στις πτυχές της Ασιατικής κρίσης συγκεκριμένα στον τραπεζικό τομέα.

Στην τέταρτη ενότητα αναφερόμαστε σε συγκεκριμένα οικονομικά στοιχεία της περιοχής. Συγκεκριμένα στην παράγραφο 4.2 αναφερόμαστε στις κυριότερες επενδυτικές μεθόδους τις οποίες είχαν υιοθετήσει στην περιοχή της Ασίας κατά την περίοδο πριν και μετά την κρίση και στην παράγραφο 4.3 κάνουμε μια επισκόπηση στην προέλευση των κεφαλαίων που χρησιμοποιούσαν οι Ασιατικές χώρες , στις πηγές προέλευσης αυτών των κεφαλαίων καθώς και στους τομείς τους οποίους επενδύθηκαν.

Στην πέμπτη ενότητα αναφερόμαστε στην περιοχή της Ταϊλάνδης συγκεκριμένα, χώρα η οποία και αποτέλεσε το εφελτήριο της κρίσης .Στην παράγραφο 5.2 αναφερόμαστε στον τραπεζικό τομέα της Ταϊλάνδης και στα χαρακτηριστικά του και στην παράγραφο 5.3 στον τραπεζικό τομέα πριν την κρίση.

Στην έκτη ενότητα αναφερόμαστε στις προσπάθειες αναδιάρθρωσης των τραπεζών της Ασίας , στις οποίες προέβησαν για την αντιμετώπιση της κρίσεως του 1998 από την οποία και επλήγησαν. Πιο συγκεκριμένα, στην παράγραφο 6.2 αναφερόμαστε σε γενικές προσπάθειες ανάκαμψης την οποία έκαναν οι οικονομίες των χωρών οι οποίες και εξετάζουμε ώστε να μπορέσουν να ανακάμψουν οι οικονομίες τους. Στην παράγραφο 6.3

αναφερόμαστε ειδικότερα στις προσπάθειες ανάκαμψης των οικονομιών αυτών, όσον αφορά τον τραπεζικό τομέα. Στην παράγραφο 6.4 αναφερόμαστε σε γενικές αρχές και πολιτικές τις οποίες είχαν υιοθετήσει οι συγκεκριμένες χώρες. Στην παράγραφο 6.5 αναφερόμαστε σε διάφορα μέτρα που χρησιμοποιήθηκαν στην προσπάθεια εξομάλυνσης της κρίσεως. Στην παράγραφο 6.6 αναφερόμαστε σε θεσμικές διευθετήσεις που χρησιμοποιήθηκαν ώστε να μπορέσει να προστατευτεί ο τραπεζικός τομέας. Στην παράγραφο 6.7 αναφερόμαστε σε μεθόδους αποτίμησης των τραπεζικών κεφαλαίων. Ήταν απαραίτητο για την αναδιάρθρωση η οποία είχε δρομολογηθεί να είναι γνωστό τι ποσό αλλά και είδους κεφαλαίων κατέχουν οι τράπεζες. Στην παράγραφο 6.8 αναφερόμαστε στην ταχύτητα με την οποία μπόρεσε και συντελέστηκε η αναδιάρθρωση η οποία και εξετάζουμε. Στην παράγραφο 6.9 παραθέτουμε τρόπους με τους οποίους αντιμετώπισαν οι εκάστοτε κυβερνήσεις τα προβλήματα τα οποία εμφανίστηκαν στις τράπεζες κατά την περίοδο της κρίσεως. Στην παράγραφο 6.10 γινόμαστε λίγο πιο συγκεκριμένοι και αναφέρουμε πως κατάφεραν και διευθέτησαν οι εκάστοτε κυβερνήσεις το πρόβλημα των επισφαλών κεφαλαίων που είχαν οι τράπεζες στην κατοχή τους. Στην παράγραφο 6.11 αναφέρουμε σε ποιο ύψος και σε ποιο επίπεδο έφτασε το κόστος της αναδιάρθρωσης των τραπεζών. Στην παράγραφο 6.12 αναφέρουμε κάποιου θεσμικούς τραπεζικούς περιορισμούς οι οποίοι και προϋπήρχαν αλλά και θεσπίστηκαν αργότερα για τις ανάγκες της κρίσεως. Στην παράγραφο 6.13 τέλος αναφέρουμε διάφορες περιπτώσεις αλληλεπιδράσεων στον τραπεζικό τομέα, οι οποίες ή δυσχαίρησαν ή διευκόλυναν την διαδικασία της αναδιάρθρωσης.

Στην έβδομη ενότητα αναφερόμαστε στη μεταβλητή αποδοτικότητα συγκεκριμένα, την οποία και εξετάζουμε στην εργασία μας, και σε διάφορους παράγοντες οι οποίοι και την επηρεάζουν. Στην παράγραφο 7.2 αναφερόμαστε σε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά αποδοτικότητας των τραπεζών και στην παράγραφο 7.3 αναφερόμαστε σε παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν την αποδοτικότητα των τραπεζών στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Στην όγδοη ενότητα αναφέρουμε την πρόταση της διατριβής μας. Αναφέρουμε τι θέλουμε να δείξουμε, τι θα εξετάσουμε, με ποιον τρόπο θα κινηθούμε. Ποιο οικονομετρικό μοντέλο θα ακολουθήσουμε και τι αποτέλεσμα περιμένουμε να βρούμε.

Στην ένατη ενότητα πλέον συναντάμε την οικονομετρική μας ανάλυση. Παραθέτουμε το οικονομετρικό μοντέλο το οποίο θα χρησιμοποιήσουμε, αναφέρουμε γιατί το διαλέξαμε, από ποια μέρη αποτελείται και τι ακριβώς θα κάνουμε.

Στην δέκατη ενότητα αναλύουμε τα αποτελέσματα τα οποία έχουμε εξάγει από το οικονομετρικό μας μοντέλο για κάθε χώρα πλέον. Αναφέρουμε τι αποτελέσματα βρήκαμε και τα αιτιολογούμε.

Στην ενδέκατη ενότητα αναφέρουμε τα γενικά συμπεράσματα στα οποία έχουμε καταλήξει με βάση την έρευνα μας και τέλος κάνουμε μια ανακεφαλαίωση της πτυχιακής μας έρευνας.

Στην δωδέκατη ενότητα αναφερόμαστε σε μια γενική ανακεφαλαίωση της παρούσας εργασίας και στην δέκατη τρίτη ενότητα περιλαμβάνουμε την βιβλιογραφία στην οποία βασιστήκαμε

2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΟΜΗΣ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα παραθέσουμε μία ανάλυση της δομής του χρηματοοικονομικού συστήματος, επισημαίνοντας τον συνδετικό κρίκο μεταξύ του χρηματοοικονομικού συστήματος και της συνολικής οικονομίας μίας χώρας, εξηγώντας πώς η συμπεριφορά του χρηματοοικονομικού τομέα επηρεάζει την συνολική οικονομική ανάπτυξη, γιατί οι χρηματοοικονομικές κρίσεις συμβαίνουν, και γιατί έχουν τόσο σοβαρές συνέπειες για την οικονομική δραστηριότητα.

2.2 ΔΟΜΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Ερευνώντας λοιπόν την δομή του χρηματοοικονομικού συστήματος, βρίσκουμε τα εξής οκτώ ερωτήματα τα οποία και πρέπει να απαντηθούν για την καλύτερη κατανόηση του. Τα ερωτήματα τα οποία και εξετάζουμε είναι τα εξής παρακάτω:

1-4 . Η άμεση χρηματοδότηση, η οποία και περιλαμβάνει την έκδοση μετοχών και ομολογιακών τίτλων, δεν αποτελεί την σημαντικότερη μορφή χρηματοδότησης των επιχειρήσεων. Εν αντιθέσει την κύρια πηγή χρηματοδότησης αποτελεί η έμμεση χρηματοδότηση και κυρίως τα τραπεζικά δάνεια

5. Το τραπεζικό σύστημα, σε όλες τις ανεπτυγμένες ανά τον κόσμο χώρες, είναι αυτό που διέπεται από πολύ αυστηρές νομοθετικές ρυθμίσεις

6. Μόνο οι μεγάλες σε μέγεθος και θέση στην αγορά επιχειρήσεις έχουν άμεση πρόσβαση στην αγορά αξιόγραφων και για χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων τους

7. Το ενέχυρο αποτελεί ένα από τα πρωταρχικά χαρακτηριστικά όλων των τύπων δανεισμού

8. Όλα τα είδη δανεισμού αποτελούνται από περίπλοκα νομικά έγγραφα τα οποία θέτουν περιορισμούς στην συμπεριφορά των δανειζόμενων

Ένα επίσης αρκετά σημαντικό σημείο της συμπεριφοράς των αγορών αποτελεί το υψηλό κόστος το οποίο παρουσιάζουν οι διάφοροι τύποι των συναλλαγών μεταξύ των συμβαλλόμενων καθώς και το μεγάλο κόστος της πληροφόρησης. Για την ορθότερη απάντηση των παραπάνω ερωτημάτων λοιπόν θεωρείται χρήσιμη οι οικονομική ανάλυση των παραπάνω κόστων.

Το υψηλό κόστος συναλλαγών αποτελεί ένα σημαντικό αντிகίνητρο για τους μικροεπενδυτές κυρίως. Η ύπαρξη όμως χρηματοοικονομικών διαμεσολαβητών, και η συλλογή κεφαλαίων σε αυτούς από πολλούς επενδυτές οδηγεί στην δημιουργία οικονομιών κλίμακος, οι οποίες και με την σειρά τους οδηγούν στην μείωση του κόστους των συναλλαγών για κάθε επενδυτή. Έτσι λοιπόν καταλαβαίνουμε τον πολύ σημαντικό ρόλο που παίζουν σε μια οικονομία οι διαμεσολαβητές και η έμμεση χρηματοδότηση.

Για την καλύτερη κατανόηση της δομής του χρηματοοικονομικού συστήματος θα πρέπει να εξετάσουμε τον ρόλο της πληροφόρησης μέσα σε αυτό. Η ύπαρξη ασύμμετρης πληροφόρησης, δηλαδή το γεγονός ότι ο ένας αντισυμβαλλόμενος έχει ελλιπή πληροφόρηση για τον άλλο οδηγεί στα φαινόμενα της επιζήμιας επιλογής (adverse selection) και της ηθικής βλάβης (moral hazard).

Το πρώτο αποτελεί ένα πρόβλημα ασύμμετρης πληροφόρησης που οφείλεται στο γεγονός ότι κατά κύριο λόγο οι επιχειρήσεις οι οποίες και θεωρείται πιο πιθανό να εμφανίσουν στα αποτελέσματα χρήσεως τους ζημιά, είναι και εκείνες ακριβώς οι οποίες και επιζητούν πιο έντονα την χρηματοδότηση τους. Κάτι τέτοιο όμως όπως είναι φυσικό αυξάνει και τις πιθανότητες επισφάλειας της χρηματοδότησης, δηλαδή της πιθανότητας μη αποπληρωμής της, με τελικό αποτέλεσμα σε αρκετές περιπτώσεις οι δανειστές να αποφασίσουν να μην χρηματοδοτήσουν αρκετές από τις επιχειρήσεις όταν αυτές το επιθυμούν. Μια μερική λύση του συγκεκριμένου προβλήματος είναι η ύπαρξη οργανισμών οι οποίες να δίνουν άμεση και ακριβείς ενημέρωση για τις υπάρχουσες εταιρείες στην αγορά και την οικονομική τους κατάσταση. Βέβαια όπως αναφέραμε η συγκεκριμένη λύση είναι μερική λύση του προβλήματος, καθότι οι επενδυτές θα επωφεληθούν

από επενδυτικές επιλογές ατόμων τα οποία έχουν πληρώσει για την αποκόμιση πληροφοριών. Μία δεύτερη λύση αποτελεί η αυστηρή νομοθεσία και η κρατική παρέμβαση ώστε να δοθεί ένα σημαντικό κίνητρο από τους δανειζόμενους για ειλικρινή παράθεση των οικονομικών στοιχείων τους προς τους δανειστές, γεγονός που δίνει και απάντηση στο πέμπτο μας ερώτημα, γιατί δηλαδή το τραπεζικό σύστημα είναι και διέπεται και πρέπει να διέπεται από πολύ αυστηρές νομοθετικές ρυθμίσεις.

Η πιο ικανοποιητική λύση για το συγκεκριμένο πρόβλημα είναι η ύπαρξη χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων και διαμεσολαβητών. Οι παραπάνω οργανισμοί, με κύριο εκπρόσωπο τις τράπεζες, ειδικεύονται στην παραγωγή πληροφοριών και στην διαχωρισμό των επιχειρήσεων σε κακές και σε καλές, με άμεσο αποτέλεσμα την χορήγηση δανείων και γενικά χρηματοδοτήσεων στις υγιείς επιχειρήσεις.

Το φαινόμενο της ηθικής βλάβης (moral hazard), έγκειται στο γεγονός ότι ο δανειζόμενος, έπειτα από την χρηματοδότηση του από έναν χρηματοοικονομικό οργανισμό, είναι πιθανό να προβεί σε επενδύσεις υψηλού ρίσκου, αποσκοπώντας στην επίτευξη υψηλών αποδόσεων. Σε αυτό έχει βοηθήσει και το γεγονός ότι έχει διαχωριστεί το ιδιοκτησιακό καθεστώς των επιχειρήσεων με την διοίκηση της, με αποτέλεσμα οι managers, οι οποίοι είναι αρμόδιοι πλέον για τις κινήσεις της επιχείρησης να μην ενεργούν μόνο με γνώμονα την επίτευξη μεγιστοποίησης της αξίας της επιχείρησης και μόνο. Η λύση η οποία προτείνεται είναι ο έλεγχος των στελεχών της επιχείρησης από το ιδιοκτησιακό καθεστώς της, η ύπαρξη ενός κανονιστικού πλαισίου διάθεσης πληροφοριών από την εκάστοτε κυβέρνηση για τις κινήσεις των στελεχών καθώς και την ύπαρξη χρηματοοικονομικών διαμεσολαβητών.

Είναι γεγονός ότι ένας από τους λόγους που οι αναπτυσσόμενες χώρες παρουσιάζουν χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, οφείλεται στο γεγονός ότι το χρηματοοικονομικό τους σύστημα θεωρείται ακόμα υποανάπτυκτο. Υπάρχουν δηλαδή έντονα προβλήματα τα οποία εμποδίζουν την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία τους, την σωστή κατανομή των επενδυόμενων κεφαλαίων στους κατάλληλους προορισμούς, καθώς επίσης και στην έλλειψη μιας σωστής κυβερνητικής πολιτικής με τις κατάλληλες κανονιστικές ρυθμίσεις και τα αρμόδια όργανα.

Επιπρόσθετα, είναι χρήσιμο να αναφέρουμε το γεγονός ότι τα φαινόμενα της ηθικής βλάβης (moral hazard) και της δυσμενής επιλογής (adverse selection) μπορούν να βοηθήσουν στην καλύτερη κατανόηση των χρηματοοικονομικών κρίσεων που χαρακτηρίζονται από πολλές και απότομες μειώσεις των τιμών των παγίων καθώς και από πολλές πτωχεύσεις χρηματοοικονομικών και μη επιχειρήσεων. Οι κυριότερες αιτίες για την εμφάνιση των χρηματοοικονομικών κρίσεων είναι οι παρακάτω, οι οποίες όπως θα διαπιστώσουμε έχουν και άμεση σχέση με τα θέματα τα οποία έχουμε παραθέσει παραπάνω :

A) μεγάλες αυξήσεις των επιτοκίων

B) Αύξηση της αβεβαιότητας των επενδυτών μετά από γεγονότα όπως είναι το κραχ στο χρηματιστήριο. Η αβεβαιότητα η οποία και προέρχεται από τέτοια γεγονότα, αυξάνει την δυσπιστία των δανειστών, κάνει δυσκολότερη την εύρεση των καλών επιχειρήσεων, άρα λοιπόν ως άμεσο αποτέλεσμα μειώνεται το ποσοστό δανεισμού σε μια οικονομία άρα και ο αριθμός και το ποσοστό των επενδύσεων.

Γ) Προβλήματα στον τραπεζικό τομέα. Έχοντας τονίσει και παραπάνω το πόσο σημαντικό ρόλο παίζει σε μια οικονομία ο τραπεζικός τομέας, εύκολα διαπιστώνουμε ότι τυχόν προβλήματα στον τραπεζικό τομέα μιας οικονομίας, επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την ομαλή λειτουργία όλης της οικονομίας με αρνητικές βέβαια συνέπειες. Οδηγεί σε μειωμένο αριθμό καταθετών, σε μειωμένο αριθμό χορηγηθέντων δανείων στις υγιείς επιχειρήσεις, και άρα σε μεγαλύτερη πτώση των επενδύσεων της οικονομίας.

Επιπρόσθετα, εξετάζοντας τις πρόσφατες ανά τον κόσμο χρηματοοικονομικές κρίσεις, οι οποίες και έφεραν έντονα πτωτικά αποτελέσματα για την συνολική οικονομία των χωρών οι οποίες και τις αντιμετώπισαν, παρατηρείται ότι στην πλειοψηφία τους προκλήθηκαν από την επίδραση των παραπάνω παραγόντων οι οποίοι και πηγάζουν από την ασύμμετρη πληροφόρηση, και στην αναποτελεσματική λειτουργία του χρηματοοικονομικού συστήματος ως συνόλου και επιφέρουν αύξηση της αβεβαιότητας των μετεχόντων στην αγορά.

2.3 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Ένα από τα βασικά και ίσως το σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι αναπτυσσόμενες χώρες είναι το φαινόμενο του χαμηλού βιοτικού επιπέδου και κατά επέκταση, της φτώχειας . Σε σύγκριση με τις βιομηχανικές χώρες, τις ήδη ανεπτυγμένες δηλαδή, οι αναπτυσσόμενες, στην συντριπτική τους πλειοψηφία, είναι φτωχές και σαφώς σε πρώιμο επίπεδο σε παράγοντες που αφορούν το τραπεζοοικονομικό τους περιβάλλον όπως τον ανταγωνισμό, την απελευθεροποίηση του, την αποδοτικότητα του, την αναμόρφωση του, την ανταγωνιστικότητα του. Παρουσιάζονται επίσης αρκετά υποδιαίστερες σε δύο συγκεκριμένους παράγοντες. Στον παράγοντα κεφάλαιο και στο ανθρώπινο κεφάλαιο, στην εξειδικευμένη εργασία δηλαδή. Αυτό οδηγεί σε χαμηλό κατά κεφαλή εισόδημα και αποτρέπει τις συγκεκριμένες χώρες να στην προσπάθειά τους να αποκομίσουν οφέλη από οικονομίες κλίμακος από τις οποίες αντίστοιχα οι ανεπτυγμένες χώρες ωφελούνται. Επίσης στοιχεία όπως η πολιτική αστάθεια και λανθασμένες οικονομικές πολιτικές συχνά αποτρέπουν την οικονομική επένδυση σε αυτές τις χώρες άρα και την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη τους.

Οι αναπτυσσόμενες χώρες σε γενικές γραμμές διαφέρουν αρκετά μεταξύ τους και δεν υπάρχει μια συγκεκριμένη λίστα με χαρακτηριστικά που να τις περιγράφει όλες μαζί. Στις αρχές της δεκαετίας του 60 αυτές οι χώρες (αναφερόμαστε συγκεκριμένα σε χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Ασίας, Ταιβάν, Μαλαισία, Ινδονησία, Σιγκαπούρη, Νέα Ζηλανδία, Κορέα, Μεξικό, Χόνγκ Κόνγκ), παρουσίαζαν σε γενικές γραμμές πολύ περισσότερες ομοιότητες σε παράγοντες όπως η εξωτερική πολιτική, η μακροοικονομική πολιτική, και οι παρεμβάσεις των εκάστοτε κυβερνήσεων στη οικονομία. Αργότερα τα πράγματα άλλαξαν. Οι χώρες της Ανατολικής Ασίας της εισαγωγές στο βιομηχανικό τομέα θέλοντας να προωθήσουν ως οικονομία κυρίως τον τομέα των εξαγωγών τους . Αυτή η στρατηγική εντέλει αποδείχτηκε πού και η πλέον άριστη . Αργότερα οι χώρες της Λατινικής Αμερικής μείωσαν τους δασμούς και είχαν ως στόχους τους να μειώσουν την παρέμβαση του κρατικού μηχανισμού στις δραστηριότητες του ιδιωτικού

τομέα της οικονομίας , να μειώσουν τον πληθωρισμό. Αν και προσπάθησαν λοιπόν πολλές από τις προαναφερθείσες αναπτυσσόμενες χώρες να ακολουθήσουν τα βήματα των ανεπτυγμένων βιομηχανικών χωρών, σε πολλές περιπτώσεις αυτή η διαδικασία σύγκλισης παρέμεινε ημιτελής με αποτέλεσμα οι συγκεκριμένες χώρες να χαρακτηρίζονται λίγο ή πολύ από τα παρακάτω στοιχεία.

A) Υπάρχουν στοιχεία από ευθεία προσπάθεια των κυβερνήσεων να ελέγξουν την οικονομία συμπεριλαμβανομένων απαγορεύσεις σχετικά με το διεθνές εμπόριο, έλεγχος μεγάλων εργασιοσιακών μονάδων από τη κυβέρνηση, μεγάλη μερίδα της κατανάλωσης του Α.Ε.Π προερχόταν από κυρίως κυβερνητικές δραστηριότητες κ.α.

B) Παρατηρούμε παρελθόν υψηλών δεικτών πληθωρισμού. Σε πολλές χώρες οι εκάστοτε κυβερνήσεις φαινότουσαν ανέτοιμες να πληρώσουν τις υποχρεώσεις τους και είχαν ως κυριότερη πηγή εσόδων τους, τον τομέα των φόρων. Αυτή η δυσμενής κατάσταση τους ωθούσε στην λύση της έκδοσης νέου χρήματος και έτσι είχαμε έναν φαύλο κύκλο συνεχιζόμενου πληθωρισμού.

Γ) Όπου οι τοπικές χρηματιστηριακές αγορές απελευθεροποιήθηκαν δεν υπήρχαν ισχυρά πιστωτικά ιδρύματα ώστε να υποστηρίξουν κάτι τέτοιο. Σε αυτό το σημείο κυρίως θα βασιστεί και η μετέπειτα ανάλυση μας. Οι τράπεζες συχνά δάνειζαν διαθέσιμα τα οποία είχαν δανειστεί προηγουμένως και αυτές με την σειρά τους για να χρηματοδοτήσουν φτωχές ή πολύ επικίνδυνες επενδύσεις. Αυτά του είδους τα δάνεια απέβλεπαν περισσότερο στο χτίσιμο σχέσεων παρά στην πεποίθηση ότι θα αποφέρουν το επιζητούμενο αποτέλεσμα μιας χρηματοοικονομικής λειτουργίας ,που δεν είναι άλλο από το κέρδος, και τα οποιαδήποτε μέτρα των κυβερνήσεων για την αντιμετώπιση μιας πιθανής αποτυχίας, όπως η επίβλεψη των τραπεζών στο τέλος αποδεικνύονταν ανεπαρκή, κυρίως εξαιτίας της έλλειψης εμπειρίας τέτοιων καταστάσεων. Αν και το χρηματιστηριακό σύστημα στις αναπτυσσόμενες χώρες είχε αναπτυχθεί σημαντικά ήταν αρκετά δύσκολο για τους χρηματιστές και γενικά για αυτή την μερίδα ανθρώπων που ασχολούνταν με το χρηματιστήριο, να ελέγξουν τις κινήσεις των εισηγμένων εταιρειών και των μάντζερ τους. Δεν ήταν διαθέσιμη δηλαδή η απαραίτητη πληροφόρηση.

Αυτό το γεγονός λοιπόν από μόνο του έκανε αυτές τις χώρες πιο εκτεθειμένες σε μια κρίση και των συνεπειών αυτής .

Δ) Οι τιμές συναλλάγματος είχαν την τάση να παραμένουν σταθερές ή τουλάχιστον ελέγχονταν πλήρως από τις εκάστοτε κυβερνήσεις. Η κυβερνητική παρέμβαση για να παραμένει η συναλλαγματική ισοτιμία σταθερή αποσκοπούσε στην προσπάθεια ελέγχου του πληθωρισμού και στον φόβο ότι μια κυμαινομένη συναλλαγματική ισοτιμία θα είχε αρνητική επίπτωση στην προσπάθεια ισχυροποίησης των νομισμάτων τους.

Ε) Οι οικονομίες αυτών των χωρών καθώς και το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών του βασίζονταν κατά ένα μεγάλο ποσοστό σε αγροτικά προϊόντα και σε φυσικούς πόρους, όπως για παράδειγμα συνέβη με την Μαλαισία για τη ξυλεία της και για την Βραζιλία με τον καφέ της.

ΣΤ) Αυτή η προσπάθεια των κυβερνήσεων για έλεγχο των τιμών, των φόρων και της οικονομίας γενικότερα είχε ως αποτέλεσμα να έχουμε την εμφάνιση διεφθαρμένων τακτικών όπως δωροδοκίες και εκβιασμοί. Είχαμε μεγάλη ανάπτυξη της παραοικονομίας σε γενικότερο επίπεδο.

Ένα ακόμα χαρακτηριστικό που περιγράφει την κατάσταση που επικρατούσε στις αναπτυσσόμενες χώρες είναι η εμφάνιση μεγάλων εισροών κεφαλαίων από χώρες του εξωτερικού με αποτέλεσμα να υπάρχει ένα χρέος προς αυτές τις χώρες αρκετά μεγάλο το οποίο παρουσίαζε και ανοδική πορεία. Αυτό μπορεί να αιτιολογηθεί ως εξής: Οι συγκεκριμένες χώρες δεν είχαν διαθέσιμα γιατί ήταν φτωχές σχετικά, ήθελαν να κάνουν κάποιες επενδύσεις επιδιώκοντας την ανάπτυξή τους και αυτές οι επενδύσεις ήταν εφικτές μόνο αυξάνοντας το δημόσιο χρέος και δανειζόμενες από το εξωτερικό με υπόσχεση να πληρώσουν στο μέλλον αυτό το χρέος. Πρέπει επιπρόσθετα να αναφερθεί ότι η κοινωνική και πολιτική αστάθεια, όπως επίσης και το γεγονός ότι το τραπεζοοικονομικό σύστημα αυτών των χωρών παρουσίαζε σημαντικές αδυναμίες, καθιστούσε τον δανεισμό σε αυτές τις κατηγορίες χωρών αισθητά ριψοκίνδυνο, γεγονός το οποίο επαληθεύτηκε και εμπράκτως όπως θα δούμε και στην συνέχεια.

2.4 ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΘΑΥΜΑ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΣΙΑΣ

Στην συγκεκριμένη παράγραφο θα μελετήσουμε το οικονομικό θαύμα, όπως έχει επικρατήσει να αναφέρεται στην υπάρχουσα βιβλιογραφία, της οικονομίας των χωρών της Ανατολικής Ασίας. Μέχρι το 1997 τα κράτη της Ανατολικής Ασίας αποτελούσαν και έλκυαν τον φθόνο όλων των αναπτυσσόμενων χωρών. Πιο συγκεκριμένα λοιπόν, η Κορέα, χώρα της οποίας την πορεία του τραπεζοοικονομικού συστήματος και εξετάζουμε παρακάτω, ήταν ένα απελπιστικά φτωχό έθνος κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 1960. Παρόλα αυτά όμως το 1963 η Κορέα άλλαξε ριζικά και από μια οικονομία η οποία παρουσίαζε αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο και με μεγάλο όγκο εισαγωγών, μετατράπηκε σε μια οικονομία η οποία έδινε πλέον μεγάλη έμφαση στις εξαγωγές της. Έτσι λοιπόν η χώρα άρχισε να παρουσιάζει μία σχεδόν απίστευτη οικονομική πρόοδο. Το γεγονός το οποίο μετέτρεπε αυτήν την αλλαγή σκηνικού σε κάτι ακόμα πιο αξιοσημείωτο είναι ότι σε αυτήν την ξαφνική αλλαγή η Κορέα δεν ήταν μόνη της. Η οικονομική της άνθηση, πρέπει να αναφέρουμε ότι μέσα στα επόμενα 40 χρόνια κατάφερε να αυξήσει το ποσοστό του Α.Ε.Π σχεδόν στο δεκαπλάσιο, ακολουθήθηκε και από άλλες χώρες της Ανατολικής Ασίας. Το πρώτο κύμα το αποτελούσαν τα κράτη του Χονγκ Κονγκ, της Ταϊβάν και της Σιγκαπούρης. Την περίοδο του 1970 και 1980 το γκρουπ αυτών των αναπτυσσόμενων χωρών αυξήθηκε και συμπεριληφθήκαν οι χώρες της Μαλαισίας, της Ταϊλάνδης και της Ινδονησίας. Ακόμη και στις μέρες μας είναι αμφίβολη η προέλευση των πραγματικών αιτιών για αυτό το οικονομικό θαύμα όπως της τόσο μεγάλης και απότομης ανάπτυξης. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 οι αναλυτές απέδιδαν αυτήν την θεαματική άνοδο κυρίως λόγω του κοινού συστήματος που ακολούθησαν οι Ασιατικές χώρες βιομηχανικής πολιτικής και συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και κυβερνήσεων. Κάτι τέτοιο όμως με μια προσεκτική μελέτη της κάθε χώρας ξεχωριστά, φαίνεται ότι δεν ίσχυε και ότι υπήρχαν διαφορές σε αυτά τα θέματα από χώρα σε χώρα. Αυτό στο οποίο πραγματικά αυτές οι χώρες έμοιαζαν είναι στην ύπαρξη υψηλών ποσοστών αποταμιεύσεων και επενδύσεων. Υπήρχαν πολύ σημαντικές εισροές κεφαλαίου από τις αναπτυσσόμενες χώρες προς τις αναδυόμενες αγορές της Ανατολικής Ασίας .

3 ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ποια ήταν όμως η αδυναμία της Ασίας και σε ποιους παράγοντες έγκειται αυτή? Όπως λοιπόν αποδείχτηκε περίτρανα το 1997, οι Ασιατικές χώρες δεν υπήρξαν ικανές ώστε να καταφέρουν να αντιμετωπίσουν τέτοιες καταστάσεις, δεν διέθεταν την απαραίτητη εμπειρία για τον χειρισμό τέτοιου είδους καταστάσεων. Πιο συγκεκριμένα τρία θέματα βγήκαν στην επιφάνεια.

3.2 ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

Το πρώτο από αυτό αφορούσε την παραγωγικότητα. Παρόλο το γεγονός ότι η απότομη ανάπτυξη των χωρών της Ανατολικής Ασίας δεν ήταν κάτι το παροδικό, μία αποκαλούμενη φούσκα δηλαδή, ακόμα και την περίοδο πριν την εμφάνιση της κρίσεως του 1997 αρκετοί αναλυτές είχαν κρούσει τον κώδων ότι αυτή η ανάπτυξη δεν είναι δυνατόν να συνεχιστεί για μεγάλο χρονικό διάστημα. Το πιο αξιοσημείωτο γεγονός είναι ότι αυτή η ανάπτυξη, σύμφωνα με έρευνες, πήγαζε από την απότομη αύξηση των παραγωγικών συντελεστών κεφαλαίου και εργασίας και εν αντιθέσει υπήρχε μια σχετικά μικρή μείωση της παραγωγικότητας. Έτσι λοιπόν για παράδειγμα στην Κορέα αυτή η ανάπτυξη της χώρας είχε τα αίτια της κυρίως στην μεταστροφή του αγροτικού μέχρι εκείνη την στιγμή εργατικού δυναμικού σε βιομηχανικό, και σε μια σημαντική αύξηση του εκπαιδευτικού επιπέδου του εργατικού δυναμικού. Ως αποτέλεσμα συμπεραίνουμε ότι συνεχιζόμενοι αυξητικοί δείκτες συσσωρεύσεως κεφαλαίου θα συνιστούσαν στο ότι οι χρηματικές εισφορές κεφαλαίου που θα έπαιρναν μέρος δεν θα είχαν ως αποτέλεσμα και την ύπαρξη μελλοντικών κερδών. Ένα δεύτερο χαρακτηριστικό στο οποίο θα βασιστεί στο μεγαλύτερο κομμάτι της και η εργασία είναι οι κανόνες οι οποίοι χαρακτήριζαν το τραπεζικό τους σύστημα. Ένας από τους βασικούς λόγους στους οποίους οφείλεται η ασιατική κρίση είναι η έλλειψη ή η αδυναμία των τραπεζικών θεσμών. Εγχώριοι αποταμιευτές και εξωτερικοί επενδυτές θεωρούσαν τις Ασιατικές τράπεζες αρκετά ασφαλή ως ιδρύματα, όχι μόνο λόγω της δύναμης που παρουσίαζαν εκείνη την περίοδο οι οικονομίες τους,

αλλά επειδή θεωρούσαν βέβαιο ότι στην παραμικρή εμφανιζόμενη δυσκολία οι εκάστοτε κυβερνήσεις θα στήριζαν τις εγχώριες τράπεζες. Αλλά εν αντιθέσει οι τράπεζες μαζί και τα υπόλοιπα τραπεζοοικονομικά συστήματα των χωρών αυτών δεν υπόκεινταν σε μια αποτελεσματική εποπτεία από τις αντίστοιχες κυβερνήσεις πάνω στα είδη των ρίσκων τα οποία όπως είναι φυσιολογικό αντιμετώπιζαν. Όπως έχουμε ήδη αναφέρει υπήρχαν εξαιρετικά μεγάλες εισροές κεφαλαίων από ξένες χώρες, εισφορές οι οποίες ήταν σε ξένο συνάλλαγμα, αφήνοντας λοιπόν εκτεθειμένα τα τραπεζοοικονομικά ιδρύματα των Ασιατικών στον συναλλαγματικό κίνδυνο πρώτα από όλα. Όταν φάνηκε ότι πολλές από τις επενδύσεις οι οποίες είχαν πραγματοποιηθεί ήταν λανθασμένες τότε άρχισαν να εμφανίζονται και τα διάφορα προβλήματα. Ένα πρόσθετο πρόβλημα το οποίο παρουσιαζόταν είναι το πλαίσιο της υπάρχουσας νομοθεσίας. Μία πολύ σημαντική αδυναμία των Ασιατικών οικονομιών είναι η έλλειψη ενός σοβαρού και καλού πλαισίου νομοθεσίας. Τι εννοούμε όμως με αυτό? Στις Ηνωμένες Πολιτείες για παράδειγμα, η νομοθεσία παρέχει μία πολύ καλή διαδικασία αντιμετώπισης πιθανών πτωχεύσεων των τραπεζών. Σε αυτό το σύστημα λοιπόν, η αρμόδια δικαστική αρχή παίρνει θέση ανάμεσα στην εταιρεία που χρεοκόπησε και σε αυτούς τους οποίους χρωστάει. Αυτό μπορεί να σημαίνει ακόμα ότι κρατάει σε λειτουργία την εταιρεία η οποία έχει χρεοκοπήσει απλά μετατρέποντας τα κέρδη σε εταιρικά μερίδια. Στις Ασιατικές χώρες δεν συνέβη κάτι τέτοιο όμως. Οι εταιρείες οι οποίες δεν μπορούσαν να πληρώσουν τα χρέη τους απλά σταματούσαν να τα πληρώνουν με τελικό αποτέλεσμα να μην υπάρχει κάποια αρχή η οποία να εγγυάται την πληρωμή και εξόφληση αυτών των χρεών γεγονός που ήταν πλέον αντικίνητρο στην επένδυση σε αυτές τις χώρες.

Είναι φανερό λοιπόν ότι η Ασία ήταν ένας γίγαντας με γυάλινα πόδια και ότι αργά ή γρήγορα θα ερχόταν η στιγμή που θα ξέσπαγε η κρίση.

3.3 Η ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Η Ασιατική οικονομική κρίση ξέσπασε στις 2 Ιουλίου του 1997, με την υποτίμηση του νομίσματος της Ταϊλάνδης, του Thai baht. Η Ταϊλάνδη έδειχνε σημάδια της πίεσης την οποία δεχόταν για μια περίοδο μεγαλύτερη του έτους. Διένυε άσχημη περίοδο και ο τομέας των ακινήτων (real estate), αλλά και η αγορά των μετοχών, η χρηματιστηριακή αγορά. Στο πρώτο μισό του 1997 οι προβλέψεις για μία πιθανή υποτίμηση του Thai baht είχε ως αποτέλεσμα να προκαλέσει μία ραγδαία μείωση των ξένων συναλλαγματικών αποθεμάτων σε αυτές τις χώρες και έτσι λοιπόν στις 2 Ιουλίου του ίδιου έτους η χώρα αντιμετώπισε μία υποτίμηση του νομίσματος κατά 15%.

Η Ταϊλάνδη από μόνη της αποτελεί μία πολύ μικρή οικονομία. Παρόλα αυτά όμως, η από το μη πτώση του εθνικού της νομίσματος επηρέασε τις αντίστοιχες προβλέψεις για τα εθνικά νομίσματα πρώτα των κοντινών της γειτόνων, της Μαλαισίας, ύστερα της Ινδονησίας, και αργότερα της πολύ πιο ανεπτυγμένης από αυτές χώρα, της Κορέας. Όλες αυτές οι χώρες σύμφωνα με τους αναλυτές μοιράζονταν με την Ταϊλάνδη τις αδυναμίες τις οποίες έχουμε ήδη προαναφέρει. Σε όλες τις περιπτώσεις, οι αντίστοιχες κυβερνήσεις των χωρών, βρέθηκαν αντιμετώπι με πολύ σοβαρά διλήμματα, τα οποία σχετίζονταν στο ότι οι οικονομίες τους ήταν άμεσα εξαρτώμενες από το εμπόριο και στο ότι οι εγχώριες τράπεζες και εταιρείες είχαν μεγάλα χρέη εκφρασμένα σε δολάρια. Αν αυτές οι χώρες άφηναν απλά τα νομίσματα τους να υποτιμηθούν θα αυξάνονταν οι τιμές των εισαγωγών με έντονο πλέον της εμφάνισης υψηλού πληθωρισμού και έτσι θα οδηγούσε κάτι τέτοιο σε από το μη αύξηση των εγχώριων χρεών με αποτέλεσμα πολλές από τις επιχειρήσεις και από τις τράπεζες να αντιμετώπιζαν τον κίνδυνο της χρεοκοπίας. Από την άλλη πλευρά όμως, για να υπερασπιστεί η αξία των νομισμάτων και να μην έχουμε υποτίμηση θα έπρεπε να έχουμε έστω παροδικά υψηλές τιμές επιτοκίων για να πειστούν οι διάφοροι επενδυτές μα μην τραβήξουν τα χρήματα τους από αυτές τις χώρες αλλά να τα διατηρήσουν. Πρέπει να σημειώσουμε ότι κατά ένα μεγάλο μέρος, το γεγονός που έκανε την Ασιατική κρίση να πάρει τέτοιες διαστάσεις είναι ότι δεν ήταν απλά μία κρίση νομισματική αλλά ένας συνδυασμός τραπεζικής και χρηματιστικής κρίσης.

3.4 ΟΙ ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟΝ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Οι Ασιατικές τραπεζικές αγορές επηρεάστηκαν σε πολύ μεγάλο βαθμό από την Ασιατική κρίση του 1997. Δεν ήταν μόνο τα δάνεια σε καθυστέρηση τα οποία και έπρεπε να διακανονιστεί η οφειλή τους άμεσα, αλλά επίσης οι εποπτικές αρχές είχαν αυξήσει τις ελεγκτικές πρακτικές και σε αρκετές περιπτώσεις εξαιτίας αυτής της πρακτικής αρκετές αφερέγγυες τράπεζες ωθήθηκαν στην χρεοκοπία και αναγκάστηκαν να συγχωνευτούν με άλλες τράπεζες.

Πριν το 1997, η οικονομική ανάπτυξη στην Ασία οφείλοταν στην υιοθέτηση από τις Ασιατικές χώρες των τεχνολογικών μεθόδων τις οποίες χρησιμοποιούσαν ήδη οι ανεπτυγμένες χώρες, συνυπολογίζοντας βέβαια και το φτηνό εργατικό δυναμικό το οποίο διέθεταν σε αφθονία. Έτσι λοιπόν αυτό αποτέλεσε θέλγητρο για ξένες πολυεθνικές εταιρίες να ξεκινήσουν την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους και εκεί. Όπως έχουμε ήδη αναφέρει η αρχή της Ασιατικής κρίσης έγινε με την υποτίμηση του νομίσματος της Ταϊλάνδης. Άλλοι σημαντικοί βέβαια παράγοντες έχουν την αφετηρία τους στον ανταγωνισμό που δέχτηκε η Κίνα στο τομέα του εξωτερικού εμπορίου, και στο γεγονός ότι η Ιαπωνικές τράπεζες μείωσαν τη έκθεση τους στην περιοχή την Ταϊλάνδης και της Κορέας.

Όπως παρατηρούμε και από τον παρακάτω πίνακα, η Ινδονησία, η Ταϊλάνδη, η Κορέα, και οι Φιλιππίνες, επηρεάστηκαν σε μεγάλο βαθμό αρνητικά από την κρίση. Η Μαλαισία ήταν μία από τις χώρες οι οποίες επηρεάστηκαν αλλά ενήργησε γρήγορα και πήρε αμυντική στάση ώστε να περιορίσει τις απώλειες. Το κόστος της κρίσης για την Ταϊβάν ήταν επίσης σημαντικό, καθότι ανέρχεται στο 11.5% του Α.Ε.Π. για το 1999. Στο μεταξύ η Ιαπωνία, όχι αποκλειστικά για την αντιμετώπιση της κρίσης του 1997, κατάφερε να ανταπεξέλθει στα τραπεζικά προβλήματα που αντιμετώπιζε με κεφαλαιακή υποτίμηση της αγοράς των μετοχών και της αγοράς των real estate έχοντας όμως ως αποτέλεσμα μεγάλα επίπεδα μη εξυπηρετούμενων δανείων την δεκαετία του 1990. Επιπρόσθετα, η Κίνα κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 1990 και για τις αρχές ακόμα της δεκαετίας του 2000, συνέχισε

την μετατροπή της από ένα κεντρικά κατευθυνόμενο τραπεζικό σύστημα στο οποίο δέσποζαν κυρίως κατευθυνόμενες κρατικές επιχορηγήσεις σε κρατικά ιδρύματα, και εδώ επίσης είχαμε μεγάλη ποσότητα μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPLs). Η είσοδος

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	ΦΑΣΜΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΑΠΩΛΕΙΩΝ
Ινδονησία 1997-2002	Η κεντρική τράπεζα της Ινδονησίας προχώρησε στο κλείσιμο 70 εμπορικών τραπεζών και στην κρατικοποίηση 13, από ένα σύνολο 237.NPLs υπολογιζόταν σε 65%-75% στο απόγειο της κρίσεως : 12% μέχρι το Φεβρουάριο του 2002	55% του ΑΕΠ
Ιαπωνία 1990-2000	Το 1995 προβλέψεις του NPLs το υπολόγιζαν σε 40 τρισεκατομμύρια γιεν (469 δισεκατομμύρια δολάρια ή το 10% του ΑΕΠ). Μη επίσημες προβλέψεις υπολόγιζαν το NPL σε ένα τρισεκατομμύριο δολάρια, ποσό το οποίο ισούται με το 25% του ΑΕΠ.Μέχρι το τέλος του 1998 το ποσό αυτό από επίσημες πηγές, υπολογιζόταν σε 725 δισεκατομμύρια δολάρια Η το 25% του ΑΕΠ	Παραπάνω από 100 δισεκατομμύρια δολάρια το 1996.Το πρόγραμμα Obushi προέβλεπε την παροχή 500 δισεκατομμυρίων δολαρίων το 1998 σε δημόσιες επιχορηγήσεις, ποσό το οποί αντιστοιχούσε στο 28% του ΑΕΠ
Κορέα 1997-2002	Το Μάρτιο του 1999,2 από τις 26 υπάρχουσες τράπεζες, οι οποίες αποτελούσαν το 12% των υπάρχουσών τραπεζών, εθνικοποιήθηκαν. Πέντε τράπεζες, οι οποίες κατείχαν το 8% των υπάρχουσών τραπεζικών κεφαλαίων της αγοράς, πτώχευσαν. 303 γενιά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έκλεισαν εκείνη την περίοδο και το NPLs του τραπεζικού συστήματος στο απόγειο της κρίσεως έφτασε το 30%- 40%	28% του ΑΕΠ
Μαλαισία 1997-2002	Ο χρηματοοικονομικός τομέας μειώθηκε από 39 ιδρύματα μόνο σε 10. Μέχρι το 1998 το NPLs κυμαινόταν από 25%-35%.	16.4% του ΑΕΠ

	10.8% μέχρι το 2002. στην συγκεκριμένη περιοχή παρατηρήθηκε και μεγάλων αριθμός συγχωνεύσεων.	
Ταϊλάνδη 1997-2002	Μέχρι τον Μάρτιο του 1999, η τράπεζα της Ταϊλάνδης προέβη στο κλείσιμο 56 από τα 91 υπάρχοντα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, που μαζί έφταναν το 13% των κεφαλαίων του συνόλου της οικονομίας	34.8% του ΑΕΠ

ξένων τραπεζικών ιδρυμάτων στην αγορά της Κίνας είχε το συγκριτικό πλεονέκτημα της παραπάνω και ποιοτικότερης μορφοποίησης του τραπεζικού συστήματος και της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας.

Παρατηρήθηκε ότι το 42% των προαναφερθέντων χωρών παρουσίασε συμπτώματα ύφεσης μετά τον Ιούλιο του 1997, μετά την κρίση δηλαδή, και ότι ένα 13% των τραπεζοοικονομικών συστημάτων είχε κλείσει μέχρι το 1999. Οι μικρότερες τράπεζες έκλειναν κατά επανάληψη ενώ οι μεγαλύτερες προσπαθούσαν και επιβίωναν. Ένα επίσης πολύ σημαντικό στοιχείο το οποίο παρατηρήθηκε ήταν ότι οι ξένες τράπεζες αντιστέκονταν στην και δεν υπεισέρχονταν σε πτώχευση και όσο μεγαλύτερο ήταν το ποσοστό ξένης ιδιοκτησίας στις τράπεζες υπήρχε, τόσο μικρότερη ήταν η πιθανότητα πτώχευσης. Αυτό και μόνο το στοιχείο από μόνο του δείχνει ότι η απελευθεροποίηση των τραπεζικών αγορών στην περιοχή της Ασίας βοήθησε την συγκεκριμένη περιοχή.

4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΗ ΑΣΙΑΣ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θα αναφέρουμε στην συγκεκριμένη ενότητα μέσω την παράθεση πινάκων την προέλευση και την χρήση των κεφαλαίων τα οποία χρησιμοποιούσαν στην περιοχή της Ασίας, που επενδύονταν τα κεφάλαια αυτά, σε ποιους τομείς, ώστε να μπορέσουμε και να έχουμε μια καλύτερη και πιο ολική κατανόηση της πτυχής προέλευσης της κρίσεως και τους λόγους τους οποίους πήρε τόσο μεγάλες διαστάσεις το ξέσπασμα της κρίσεως.

4.2 ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Τα τραπεζικά συστήματα στην εκεί περιοχή ήταν πολύ συγκεκριμένα. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει το οικονομικό βάθος σε σχέση με το τραπεζικό τομέα, τις ομολογίες και τα επίπεδα των μετοχών στην περιοχή.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ (ΣΕ ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑ ΔΟΛΑΡΙΑ)

	Δάνεια εγχώριου τομέα	Δάνεια εγχώριου τομέα	Δάνεια ξένου τομέα	Δάνεια ξένου τομέα	Εγχώρια χρεωστικά ομόλογα	Εγχώρια χρεωστικά ομόλογα	Ξένα χρεωστικά ομόλογα	Ξένα χρεωστικά ομόλογα	Χρηματιστηριακή αξία ομολογιών	Χρηματιστηριακή αξία ομολογιών	Σύνολο	Σύνολο
Ινδονησία %GDP	<u>79</u> 58	<u>10</u> <u>6.4</u> 61	<u>64</u> <u>.2</u> 47	<u>33</u> <u>.5</u> 19	-	-	<u>17</u> <u>8</u> 13	<u>9.7</u> 5	<u>29.0</u> 21	<u>26.8</u> 15	<u>19</u> <u>0.0</u>	<u>17</u> <u>6.4</u>

Ιαπωνία %GDP	<u>5.2</u> 01 129	<u>5.9</u> 53 14	-	<u>60</u> 0. 3 14	<u>4.3</u> 99 109	<u>6.7</u> 48 161	316 7	257 5	2,160 53	2,134 51	<u>12.</u> 07 8	<u>15.</u> 69 3
Μαλαισία %GDP	<u>94.</u> 1 13 0	<u>11</u> 2 11 8	<u>34</u> .0 46	<u>51</u> .2 53	<u>57</u> 78	<u>82.</u> 7 87	<u>12.</u> 7 17	<u>22.</u> 7 23	93.1 128	92.5 100	<u>29</u> 0.9	<u>36</u> 1.1
Κορέα %GDP	<u>18</u> 5.5 69	<u>54</u> 4.0 10 8	<u>10</u> 7. 2 40	<u>86</u> 7. 17	<u>130</u> 3 48	<u>380</u> 9 75	<u>52.</u> 1 19	<u>55.</u> 2 11	41.8 15	217.8 43	<u>51</u> 6.0	<u>1.2</u> 84
Ταϊλάνδη %GDP	<u>13</u> 2.1 13 1	<u>12</u> 8.4 10 2	<u>73</u> .5 73	<u>35</u> .4 28	- 9	<u>47.</u> 3 38	<u>14.</u> 5 14	<u>12.</u> 0 9	22.7 22	45.3 36	<u>24</u> 2.8	<u>26</u> 8.4

Όπως βλέπουμε η μεγαλύτερη οικονομία της Ασίας την αποτελεί η Ιαπωνία. Ο μοναδικός τομέας στον οποίο δεν υπερτερεί η Ιαπωνία από τις άλλες χώρες είναι αυτός των διεθνών τραπεζικών διαθεσίμων.

Προσπαθώντας να παραθέσουμε τις προτεραιότητες που έθεταν οι τράπεζες στις περισσότερες οικονομίες θα αναφέρουμε ότι οι εκάστοτε κυβερνήσεις έριχναν βάρος στον έλεγχο του ανταγωνισμού των τραπεζών, καθότι η έλλειψη ανταγωνισμού, ως είναι φυσικό, θα αποτελούσε τροχοπέδη για τις τράπεζες να παρέχουν φτηνή και αποτελεσματική χρηματοδότηση. Το άριστο επίπεδο βέβαια του ανταγωνισμού των τραπεζών δεν είναι καθορισμένο και διαφέρει ανάμεσα στις χώρες, ανάλογα με την διαφορετικότητα του λειτουργικού περιβάλλοντος κάθε χώρας. Τα δύο άκρα, εντός των οποίων κυμαίνεται ο ανταγωνισμός των τραπεζικών συστημάτων των χωρών είναι το απόλυτο μονοπώλιο και ο πλήρης ανταγωνισμός. Κάτω από την ομπρέλα ενός μονοπωλίου έχουμε το φαινόμενο να εκδίδεται μικρότερος αριθμός δανείων με υψηλότερα επιτόκια και εν αντιθέσει οι καταθέσεις απολαμβάνουν μικρότερο επιτόκιο για τα χρήματά τους, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα ένα μεγάλο κοινωνικό κόστος καθότι επενδύσεις οι οποίες ήταν πιθανόν επικερδείς δεν χρηματοδοτούνταν. Στην ακριβώς απέναντι πλευρά ήταν η περίπτωση του πλήρη ανταγωνισμού. Σύμφωνα με αυτόν τα περιθώρια κέρδους είναι σαφώς μειωμένα, υπάρχει σαφώς

μεγαλύτερο επίπεδο χρηματοδότησης αλλά και το ποσοστό των αποτυχημένων επενδύσεων είναι μεγαλύτερο. Οι εποπτικές αρχές λοιπόν καλούνται να βρουν την χρυσή τομή που θα τους φέρει σε μια ισορροπία μεταξύ αυτών των συστημάτων. Μία δημοφιλής προσέγγιση λοιπόν για τον καθορισμό μιας ανταγωνιστικής αγοράς στον τομέα των τραπεζών είναι η παρατήρηση των αποδόσεων των τραπεζών. Πιο συγκεκριμένα, τα κριτήρια της αποδοτικότητας περιλαμβάνουν το καθαρό περιθώριο τόκου (net interest margin) , στην κατά μέσο όρο επιστροφή των μετοχών (return on average equity), στην κατά μέσο όρο επιστροφή των κεφαλαίων ,(return on average assets) , και την αναλογία κόστους προς εισόδημα. Το net interest income είναι το spread μπορούν να χρεώσουν παραπάνω του κόστους των δανειζόμενων κεφαλαίων. Κατά την περίοδο της Ασιατικής κρίσης, στην περιοχή των Φιλιππίνων και της Ινδονησίας υπήρχε το μεγαλύτερο net interest margin , γεγονός που δικαιολογεί το σχετικά μεγαλύτερο ύψος πιστωτικών κινδύνων που παρουσίαζαν οι συγκεκριμένες χώρες. Όταν ο δανειζόμενος υπόκειται σε μεγαλύτερο ύψος πιστωτικού κινδύνου, οι τράπεζες απαιτούν ή μεγαλύτερο spread ή κάποιου είδους πρόσθετης ασφάλειας. Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που υπάρχει ο δανειζόμενος να μην πληρώσει είτε τους τόκους είτε το κεφάλαιο το οποίο δανείστηκε. Οι περισσότερες οικονομίες ανέμεναν την Ταϊβάν να έχει μειώσει το καθαρό περιθώριο κέρδους μέχρι το 2002 γεγονός το οποίο θα μείωνε τον πιστωτικό κίνδυνο την περίοδο μετά την κρίση.

Για τους περισσότερους οικονομικούς οργανισμούς ο απώτερος στόχος είναι να μεγιστοποιήσουν την μετοχική τους αξία. Οι διάφοροι επενδυτές θεωρούσαν ότι οι αποδόσεις που κερδίζουν επενδύοντας στις τράπεζες δεν είναι αντίστοιχες του ρίσκου τον οποίο αναλαμβάνουν. Ο δείκτης returns on average equity μας βοηθάει στο να προβούμε σε ορισμένες πολύ χρήσιμες συγκρίσεις. Για παράδειγμα, οι τράπεζες της Νέας Ζηλανδίας δείχνουν ότι παρουσιάζουν πολύ υψηλούς δείκτες αποδοτικότητας, γεγονός το οποίο πιθανότατα οφείλεται στο μεγάλο ποσοστό ιδιοκτησίας που κατείχαν ξένοι επενδυτικοί οίκοι σε εγχώριες τράπεζες της Νέας Ζηλανδίας. Σε αντίθεση με αυτό, έχουμε τις τράπεζες της Ιαπωνίας συνέχισαν να χάνουν κεφάλαια και τις δύο περιόδους, και πριν και μετά την κρίση. Κατά την περίοδο της κρίσεως, αρκετές οικονομίες της περιοχής παρουσίασαν

αρνητικές κεφαλαιακές αποδόσεις (negative returns on average assets) .Σε αυτές τις χώρες συμπεριλαμβανόταν η οικονομία του Χονγκ Κονγκ, της Ιαπωνίας, της Σιγκαπούρης, της Κορέας και της Ταϊλάνδης.

		ΜΕΓΕΘΟΣ	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ						
		ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ							
		Σύνολο Ενεργητικού	Ίδια Κεφάλαια	CR 3	CR 5	Καθαρός Τόκος	ROA E	ROA A	Κόστος/ Έσοδο
Ινδονησία	1997	53.5	3.6	60.8	76.3	5.7	6.9	1.2	42.2
Ινδονησία	2002	83.5	7.2	65.9	77.0	4.6	-1.1	1.5	57.9
Ιαπωνία	1997	5,370.6	157.6	36.2	49.9	2.1	-8.3	-0.2	67.9
Ιαπωνία	2002	4,838.6	166.8	38.9	47.8	1.9	-10.9	-0.2	69.9
Μαλαισία	1997	91.9	7.8	50.6	61.2	3.5	12.8	1.3	32.8
Μαλαισία	2002	140.8	12.5	42.7	56.4	2.7	10.0	1.0	44.7
Κορέα	1997	246.4	10.1	35.0	55.0	2.7	-25.4	-1.2	103.4
Κορέα	2002	590.5	27.8	47.5	66.3	2.8	15.7	0.7	46.8
Ταϊλάνδη	1997	117.0	6.8	53.8	75.8	3.5	-56.7	-1.1	65.3
Ταϊλάνδη	2002	132.3	7.2	53.5	73.7	2.1	3.5	0.0	69.6

4.3 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Η συνήθης λειτουργία όπως ξέρουμε των οικονομικών οργανισμών είναι να δανείζονται κεφάλαια και κατόπιν να τα δανείζουν σε σαφώς υψηλότερα επιτόκια. Επίσης βέβαια, οι τράπεζες έχουν ως τακτική τους να αμβλύνουν τα διαφόρων ειδών ρίσκα τα οποία λαμβάνουν καλύπτοντας τις κεφαλαιακές τους ανάγκες μη δανείζοντας όλο το ποσό των κεφαλαιακών τους αποθεμάτων. Παρόλα αυτά οι τράπεζες σε πολλές χώρες, επενδύουν ή εκδίδουν ομολογίες έτσι ώστε να φτιάξουν ένα αντίστοιχο χαρτοφυλάκιο. Μία τέτοιου είδους μακροπρόθεσμη οφειλή, μπορεί να θεωρηθεί ως μια υποτελής οφειλή σύμφωνα με το Tier 2 κεφάλαιο της Βασιλείας 1. Μία σύντομη ανασκόπηση των πηγών και των χρήσεων των τραπεζικών αποθεμάτων φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Χώρες	Έτη	Δείγμα τραπεζών	Σύνολο Δανείων	Κρατικές Ομολογίες	Σύνολο Ομολογιών	Επενδύσεις Μετοχών	Συνολικές Καταθέσεις	Συνολικές Χρηματοδοτήσεις Τραπεζών	Υπόλοιπες Χρηματοδοτήσεις
Ινδονησία	1997	40.0	38.8	0.1	2.8	0.1	33.5	2.3	12.4
Ινδονησία	2002	46	29.8	37.4	41.2	0.4	74.3	1.0	5.4
Ιαπωνία	1997	125	3,748	271.6	706.7	301.8	4,032	352.4	495.5
Ιαπωνία	2002	123	3,011	578.4	1,165	149.6	4,031	273.6	264.7
Μαλαισία	1997	25	52.7	5.3	14.6	1.3	67.6	7.5	0.9

Μαλα ισία	20 02	25	82. 8	9.2	23.8	2.4	106.9	8.3	1.6
Κορέ α	19 97	15	156 .2	1.5	37.0	0.9	187.2	18.5	16.4
Κορέ α	20 02	14	406 .3	2.1	115.3	5.5	440.9	32.3	51.3
Ταϊλά νδη	19 97	14.0	98. 0	2.8	7.1	1.0	99.6	0.2	6.3
Ταϊλά νδη	20 02	12.0	84. 4	25.7	33.2	1.8	116.0	0.1	5.6

Τον μεγαλύτερο αριθμό τραπεζών από το παραπάνω δείγμα το κατείχε η Ιαπωνία με 120. Εν αντιθέσει, η Ταϊλάνδη έχει σε λειτουργία λιγότερες από 15 τράπεζες. Στο ενεργητικό, όπως παρατηρούμε, συμπεριλαμβάνονται τα δάνεια, οι ομολογίες και οι επενδύσεις σε μετοχές. Ο παραδοσιακός τρόπος επένδυσης των τραπεζών είναι ο δανεισμός. Στην περίπτωση που οι καταστάσεις δείχνουν ότι υπάρχει αυξημένο ρίσκο να δανείσουν σε ιδιώτες οι επιχειρήσεις, τότε οι τράπεζες προτιμούν να δανείζουν στην κυβέρνηση. Παραδείγματος χάρη, στην Ιαπωνία οι τράπεζες κατά την περίοδο της κρίσεως προτιμούσαν να επενδύουν σε ομολογίες της κυβερνήσεως. Κάτι τέτοιο βοηθάει τις τράπεζες ώστε να έχουν μικρότερα κόστη σχετικά με το εάν δανείζαν σε ιδιώτες ή επιχειρήσεις. Βέβαια εν αντιθέσει όπως είναι φυσικό, επειδή το ρίσκο το οποίο αναλαμβάνεται είναι σαφώς μικρότερο, υπάρχουν και μικρότερα περιθώρια για κέρδη. Το 2002 οι τράπεζες τις Ταϊλάνδης και των Φιλιππίνων είχαν ένα μεγάλο μέρος του ενεργητικού τους σε κρατικές ομολογίες, γεγονός που, όπως συνέβη και με την Ιαπωνία, γεγονός που του βοήθησε να αναδιαμορφώσουν τα κεφάλαια τους σχετικά με τα υψηλά επίπεδα των μη εκπληρωμένων δανείων.

Είναι γεγονός ότι γενικά οι τράπεζες είναι πολύ διστακτικές σχετικά με τις επενδύσεις σε μετοχές. Παρόλα αυτά, οι περισσότερες οικονομίες, κυρίως η Κορέα, είδαν τις επενδύσεις των τραπεζών τους κατά την περίοδο 1997-

2002 να αυξάνονται κατά μεγάλο ποσοστό. Μοναδική εξαίρεση ήταν η οικονομία της Ιαπωνίας, η οποία και είδε τις επενδύσεις της σε μετοχές να μειώνονται μέχρι το 2002 κατά 50 %. Η Κίνα επίσης δεν παρουσίασε καμία επένδυση σε μετοχές. Αυτό που παρουσιάζει αρκετό ενδιαφέρον στην συγκεκριμένη ανάλυση, είναι το ποσοστό κυβερνητικών ομολογιών και συνολικών ομολογιών της Ινδονησίας και της Ταιβάν σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των πραγματοποιηθέντων δανείων. Μέχρι το τέλος του 2002, οι τράπεζες της Ινδονησίας κατείχαν σε αριθμό περισσότερες ομολογίες από δάνεια. Από την πλευρά των υποχρεώσεων στους ισολογισμούς των τραπεζών, το αυξανόμενο μέρος του χρέους συμπληρωνόταν από τις τράπεζες με χορήγηση οργάνων της χρηματαγοράς όπως κρατικών ομολόγων, εμπορικών ομολόγων, πιστοποιητικών καταθέσεων και άλλων παρεμφερή οργάνων.

4.4 ΕΠΟΠΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Εν αντιθέσει με άλλους τύπους ιδρυμάτων, οι τράπεζες είναι γενικά πιο αραιά κεφαλαιοποιημένες, με έναν σαφώς μεγαλύτερο πολλαπλασιαστή μοχλεύσεως, και έτσι οι εκάστοτε εποπτικές αρχές, έχουν ως αρμοδιότητα να μειώσουν το δυνατόν περισσότερο το ρίσκο απώλειας των καταθέσεων. Οι εποπτικές αρχές στις περισσότερες οικονομίες λειτουργούν ξεχωριστά από την Κεντρική Τράπεζα εκτός από την Νέα Ζηλανδία (περιοχή στην οποία κυριαρχούν οι ξένες τράπεζες), και τις Φιλιππίνες. Η Ιαπωνία είναι η χώρα με τις περισσότερες δηλωθέντες τράπεζες, οι οποίες φτάνουν στις 294 τον αριθμό μέχρι τα τέλη του 2001, χρονολογία κατά την οποία η Κίνα, η Ινδονησία, η Σιγκαπούρη και το Χονγκ Κονγκ είχαν μόλις 100. Χώρες οι οποίες είχαν λιγότερες από 30 τράπεζες ήταν η Ταϊλάνδη, η Μαλαισία, η Νέα Ζηλανδία και η Κορέα. Ένα μέρος της προσπάθειας ανάκαμψης των οικονομιών μετά την κρίση του 1997, πολλές κυβερνήσεις επιδίωξαν το κλείσιμο ή την συγχώνευση τραπεζών. Παρόλα αυτά όμως, αν και η τραπεζικές αγορές της Ινδονησίας και των Φιλιππίνων ήταν από τις μικρότερες της περιοχής, οι συγκεκριμένες χώρες προέβησαν στην ίδρυση εκείνη την περίοδο, νέων τραπεζών. Πιθανόν να ήταν δυνατή η εμφάνιση κάποιων οικονομιών κλίμακος σε αυτές τις χώρες στην περίπτωση που και αυτές είχαν ως πολιτική το κλείσιμο και την συγχώνευση τραπεζών.

Σε γενικές γραμμές υπήρχαν περιορισμοί σχετικά με τους μετοχικούς τίτλους που θα μπορούσε να κατέχει ένας και μόνο ιδιώτης. Εξαιρέσεις αφορούσαν το Χονγκ Κονγκ, την Ινδονησία, την Ιαπωνία, την Νέα Ζηλανδία και την Σιγκαπούρη. Πολιτικά συμφέροντα πιθανόν να είχαν παρεμποδίσει τις εποπτικές αρχές της Ινδονησίας να βάλουν περιορισμούς στο υπάρχον ιδιοκτησιακό καθεστώς. Στις Φιλιππίνες και στην Ταϊλάνδη υπήρχαν (κατά πολύ μικρό ποσοστό βέβαια) τα μικρότερα επιτόκια, γεγονός το οποίο είναι και απόλυτα φυσιολογικό εάν υπολογίσουμε τα υψηλότερα λειτουργικά ρίσκα τα οποία εμφάνιζαν οι συγκεκριμένες περιοχές. Η διεθνής τραπεζική φαίνεται να έχει εκείνη την εποχή πιο έντονη παρουσία στις περιοχές του Χονγκ Κονγκ και της Σιγκαπούρης γεγονός που θέτει ως πιο πιθανό σενάριο οι εποπτικές αρχές των περιοχών αυτών να αντιμετωπίζουν με μεγαλύτερο φόβο τις

διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών καθώς και τα υπόλοιπα ειδών ρίσκα στα οποία υπόκεινται οι τράπεζες εξαιτίας της έκθεσης των τραπεζών τους στην διεθνή αγορά. Σύμφωνα λοιπόν με όλες της αναφορές και τα στοιχεία που έχουμε για εκείνη την περίοδο, οι τράπεζες κρατούσαν κεφαλαιακά αποθέματα αρκετά παραπάνω από τα ελάχιστα επιτρεπόμενα όρια.

	Μαλαισία	Ταϊλάνδη	Ιαπωνία	Κορέα	Ινδονησία
Αρχές Εγκρίσεων	Ο Υπουργός οικονομικών με εισήγηση της κεντρικής Τράπεζας	Υπουργός οικονομικών	Η χρηματοοικονομική επιτροπή αναδιάρθρωσης	Υπουργός Οικονομικών	Κεντρική Τράπεζα της Ινδονησίας
Αριθμός Τραπεζών Το 2001	25	31(13 εγχώριες, 18 ξένες)	294	20	165
Συνολικά κεφάλαια Εμπορικών Τραπεζών	RM675. b	6.41 τρισεκατομμύρια bath	Δεν υπάρχει	558.1 τρισεκατομμύρια won	Δεν υπάρχει
Υπάρχει μέγιστο ποσοστό Κεφαλαίων που κατέχετε Μόνο από ένα άτομο?	Ναι. Ιδιώτες 10%, Επιχειρήσεις 20%	Ναι. 5%	Όχι	Ναι. 4%	Όχι
Ελάχιστο ποσοστό Κεφαλαιακών απαιτούμενων	8%	8.5%	8%	8%	8%
Ελάχιστο ποσοστό κεφαλαιακών	13%	13.3%	Δεν υπάρχει	11.68%	Δεν υπάρχει

ν διαθεσίμων σύμφωνα με την Βασιλεία 1					
Υπάρχει κατηγορημα τική ασφάλεια καταθέσεων ?	Όχι	Όχι	Ναι	Ναι	Ναι
Χρηματοδοτ ούνται από το κράτος, από τις τράπεζες ή από συνδυασμό ?	Κανέναν	Κανέναν	Συνδυασμός	Συνδυασμός	Κυβέρν ηση
Επόπτης των τραπεζών	Κεντρική Τράπεζ α της Μαλαισί ας	Κεντρική Τράπεζα της Ταϊλάνδης	Ειδικός χρηματοοικον ομικός διαμεσολαβη τής	Ειδικός χρηματοοικον ομικός διαμεσολαβη τής	Τράπεζ α της Ινδονη σίας

Τα ποσά των καταθέσεων γενικά συνοδεύεται από κάποιου είδους εγγύησης ως ασφάλεια ώστε να διασφαλίζεται η εμπιστοσύνη των καταθετών για τα χρήματά τους. Ρητή ασφάλεια των καταθέσεων στις τράπεζες παρέχονταν στην Ινδονησία, στις Φιλιππίνες, στην Ιαπωνία, στην Κορέα, ενώ στο Χονγκ Κονγκ και στην Σιγκαπούρη είχαν τεθεί οι διαδικασίες ώστε να ξεκινήσει ένα αντίστοιχο πρόγραμμα διασφάλισης και εκεί των καταθέσεων με χρονικό ορίζοντα έως το 2004. Είναι γεγονός ότι όσον αφορά τις φτωχές οικονομίες, οι οποίες βέβαια είναι και αυτές αναγκαίο να έχουν ως είναι φυσιολογικό μεθόδους οι οποίες να διασφαλίζουν την προστασία των καταθέσεων, υποφέρουν σε μεγάλο βαθμό, εξαιτίας του ότι λόγω αδυναμίας που παρουσιάζουν, οι ιδιωτικοί τομείς παρακολούθησης και εξασφάλισης των καταθέσεων, έχουν δώσει την θέση τους σε αμφιβόλου αξίας και σαφώς μικρότερης αξιοπιστίας κρατικούς τομείς. Στην περίπτωση της Ινδονησίας και της Ταϊλάνδης, οι αντίστοιχες κυβερνήσεις κάλυπταν εξ ολοκλήρου τις υποχρεώσεις που είχαν οι τράπεζες στην προσπάθεια εξομάλυνσης της

κρίσεως, στοχεύοντας στο να εξασφαλίσουν την αξιοπιστία των τραπεζών τους και να βελτιώσουν την ρευστότητα τους. Στην Κίνα, δεν υπήρχε καμία εξασφάλιση των καταθέσεων από την πλευρά των τραπεζών, αλλά οι καταθέτες αισθάνονται ασφάλεια σε αυτόν τον τομέα γιατί τα χρήματά τους τα διασφαλίζει στις περισσότερες περιπτώσεις το κράτος, καθότι οι μεγαλύτερες τράπεζες στην συγκεκριμένη χώρα ελέγχονται από το πλειοψηφικό πακέτο από το ίδιο το κράτος. Συγκεκριμένα μιλώντας με αριθμούς οι τέσσερις πιο μεγάλες τράπεζες στην Κίνα, οι οποίες είναι κρατικές, αντιστοιχούν στο 65% του ποσοστού των καταθέσεων στην Κίνα. Θεωρείτε ακόμη ότι αυτές οι τράπεζες έχουν τέτοιο μέγεθος ώστε η Δημοκρατία της Κίνας να μην μπορεί να αντέξει μια πιθανή χρεοκοπία τους, άρα λοιπόν και ως συνέπεια αυτού τις στηρίζει.

Μετά τις επιπτώσεις της κρίσεως του 1997 τις οποίες αντιμετώπισαν οι χώρες της περιοχής, οι τράπεζες υποχρεούνται πλέον να εξετάζουν και τις περιπτώσεις των μη εκπληρωμένων δανείων και τα επίπεδα τους, ώστε να έχουν την δυνατότητα να αντιμετωπίσουν την ζημιά η οποία και δημιουργείται. Μέχρι το τέλος του 2003, οι τράπεζες της Κίνας είχαν τα μεγαλύτερα επίπεδα μη εκπληρωμένων δανείων, κατάσταση η οποία και αντιμετωπίστηκε δίδοντας η κυβέρνηση στις μεγάλες κρατικές τράπεζες ένα σημαντικό μέρος των ξένων συναλλαγματικών διαθεσίμων τους.

Άλλες χώρες με μεγάλα ποσοστά μη εκπληρωμένων δανείων είναι οι Φιλιππίνες, η Ταϊλάνδη, η Ινδονησία, η Μαλαισία και η Ιαπωνία. Αξίζει να σημειωθεί όμως ότι οι ξένοι μεγάλοι επενδυτικοί οίκοι χαρακτήριζαν μόνο την Κίνα και της Ινδονησία ως χώρες υψηλού ρίσκου επενδύσεων. Οι προβλεπόμενοι δείκτες ανάκαμψης των συγκεκριμένων χωρών ήταν αρκετά μικροί με αποτέλεσμα να δείχνουν ότι απαιτούνται από τις εποπτικές αρχές η θέσπιση καλύτερων πιστοληπτικών ελέγχων στα πλαίσια της οικονομίας.

Οικονομία	Οικονομικό ρίσκο	Βιομηχανικό ρίσκο	Αύξηση επισφαλών Κεφαλαίων	Προβλέψεις NPLs στο τέλος του 1998	Προβλέψεις NPLs τέλος 2003	Προβλεπόμενος δείκτης ανάκτησης NPLs
Ινδονησία	Πολύ υψηλό	Πολύ υψηλό	35-70	75-80	15-17	15
Ιαπωνία	Σχετικά μικρό	Σχετικά υψηλό	15-30	9	12-13	30
Κορέα	Μέτριο	Σχετικά υψηλό	15-30	22	6-7	35
Μαλαισία	Σχετικά υψηλό	Σχετικά υψηλό	25-40	27	13-14	45
Ταϊλάνδη	Υψηλό	Υψηλό	35-70	50	28-29	30

5 ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΣΤΗΝ ΤΑΪΛΑΝΔΗ

5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όπως έχουμε αναφέρει και στην αρχή της εργασίας μας , η Ασιατική κρίση ξεκίνησε από την Ταϊλανδή. Θεωρούμε λοιπόν απαραίτητο να κάνουμε μια εκτενέστερη αναφορά στο τραπεζικό σύστημα της συγκεκριμένης χώρας, πριν και μετά την κρίση. Για αυτό τον λόγο θα ξεκινήσουμε με μια ανασκόπηση του τραπεζικού τομέα της Ταϊλάνδης για την περίοδο πριν αλλά και μετά το ξέσπασμα της κρίσεως.

5.2 ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Μετά το ξέσπασμα της κρίσεως , οι αρχές της Ταϊλανδής επέτρεπαν στους ξένους επενδυτές να έχουν το δικαίωμα να κρατούν στην διάθεση τους ποσοστό μεγαλύτερο ακόμα και από το 49% των μετοχών μίας εμπορικής τράπεζας για χρονικό διάστημα το οποίο έφτανε έως και 10 χρόνια. Η συγκεκριμένη γραμμή κίνησης ανακοινώθηκε τον Νοέμβριο του 1997. Η Κεφαλαιακή ανεπάρκεια των τραπεζών της Ταϊλανδής και ο μεγάλος αριθμός των επισφαλή δανείων που υπήρχε, οδήγησε στο ξένες τράπεζες να έχουν αποκτήσει πλειοψηφικά πακέτα μετοχών από τις εγχώριες τράπεζες. Σε αυτό το αρχικό στάδιο της εισχώρησης ξένων τραπεζών στην εγχώρια αγορά της Ταϊλανδής η αντίδραση της και η προσπάθεια για ανάκαμψη της αγοράς, επικεντρώθηκε κυρίως στον περιορισμό των εξόδων τους , στην εισαγωγή νέων τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών και στην εκπαίδευση του προσωπικού τους. Ως αποτέλεσμα αυτών των αλλαγών κάποιες τράπεζες κατάφεραν να αναμορφώσουν την εταιρική τους διαχείριση και να κρατήσουν ανέπαφα τα μερίδια τα οποία κατείχαν.

5.3 Ο ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

Μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1970, το οικονομικό σύστημα της Ταϊλάνδης αποτελούν στην ουσία από μερικές μικρές σχετικά τράπεζες, των οποίων οι δραστηριότητες ήταν κεντρικά κατευθυνόμενες. Οι ξένες τράπεζες είχαν μόνο έναν πολύ περιορισμένο ρόλο στην οικονομία. Οι διεθνείς μεταφορές χρημάτων ήταν περιορισμένες και ελεγχόμενες. Η Bank of Thailand είχε θέσει ανώτατα όρια στα επιτόκια και των καταθέσεων και των δανεισμών. Το τραπεζικό σύστημα είχε ως βασική λειτουργία να προορίζει επαρκή ποσά πιστώσεων για γεωργικές επιχειρήσεις σε σχέση με το ποσοστό των ολικών καταθέσεων της οικονομίας. Η οικονομική ανάπτυξη της χώρας κατά την περίοδο 1972-1987 χρηματοδοτήθηκε καθαρά από τις εγχώριες αποταμιεύσεις.

Η οικονομική απελευθέρωση της χώρας άρχισε να παίρνει σάρκα και οστά το 1989 με την απελευθέρωση των επιτοκίων. Η Bank of Thailand κατήργησε τα ανώτατα όρια στα επιτόκια των καταθέσεων, τα οποία και η ίδια είχε θεσπίσει, το 1989, και τα ανώτατα όρια των επενδύσεων και του δανεισμού το 1992.

Όσον αφορά τον έλεγχο των συναλλαγματικών διαθεσίμων, το 1989 μη μόνιμοι λογαριασμοί bath (το εθνικό νόμισμα της Ταϊλάνδης) επιτρεπόταν να εξυπηρετούν τους δανεισμούς σε ξένα κεφάλαια και ξένες επενδύσεις. Όντας όμως ήδη σε μια υψηλή οικονομική άνθηση, με το δημοσιονομικό ισοζύγιο σε πλεόνασμα, μια παγκόσμια τάση απελευθεροποίησης του εμπορίου και των υπηρεσιών, η Ταϊλάνδη αποδέχτηκε τις δεσμεύσεις του Άρθρου 8 του IMF Άρθρου Συμφωνίας του 1990. Ο συναλλαγματικός έλεγχος της απελευθεροποιήσεως άρχισε ανεβάζοντας τους ελέγχους των ξένων συναλλαγματικών διαθεσίμων πόρων στις τρέχουσες συναλλαγές το 1990 και το 1991. Με σκοπό να εξελιχθεί η Ταϊλάνδη σε ένα οικονομικό κέντρο της περιοχής, η Κεντρική Τράπεζα της Ταϊλάνδης είχαν επιτρέψει σε ικανά οικονομικά ιδρύματα της περιοχής να έχουν διεθνή συναλλαγές με ξένα οικονομικά κέντρα. Πιο συγκεκριμένα, τους παρείχαν την δυνατότητα να έχουν συνδιαλλαγές και αγοραπωλησίες ξένων νομισμάτων, μετατροπές συναλλαγμάτων κ.α. Μέχρι τις απαρχές της οικονομικής απελευθεροποίησης της χώρας, οι εγχώριες τράπεζες μπορούσαν να πάρουν μέρος σε όλων των

ειδών των τραπεζικών συναλλαγών. Σημεία τα οποία μπορούν να θεωρηθούν ότι ευνοήθηκαν οι τράπεζες από την απελευθεροποίηση του τραπεζικού τους συστήματος, μπορούμε να βρούμε στο γεγονός ότι καθιερώθηκαν μικρότερα ύψη των επιτοκίων, διαθεσιμότητα νέων κεφαλαίων με σαφώς μικρότερο κόστος από προηγουμένως και το γεγονός ότι υπήρχε πλέον μεγαλύτερος ανταγωνισμός στο τραπεζικό σύστημα. Παρόλα αυτά όμως, είναι γεγονός ότι η απελευθεροποίηση του τραπεζικού συστήματος ήρθε πολύ νωρίς καθώς τα εγχώρια τραπεζικά ιδρύματα δεν ήταν έτοιμα να καταφέρουν να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που πιθανόν να δημιουργείτε από την έκθεση των τραπεζών στον διεθνή ανταγωνισμό. Επιπροσθέτως, δεν είχαν την απαραίτητη υποδομή ώστε να μπορούν να αξιολογήσουν τις απαραίτητες μελέτες και σχέδια και κατά πόσο ήταν εφικτή η πραγματοποίησή τους. Συγκεκριμένα, μεγάλα ποσά δαπανήθηκαν στην δανειοδότηση μη επικερδών σχεδίων, όπως στον τομέα των ακινήτων (real estate) , και της βαριάς βιομηχανίας, σχέδια τα οποία και δεν μπορούσε να αξιοποιήσει η οικονομία της συγκεκριμένης χώρας. Έτσι λοιπόν, συμπεραίνουμε από τα παραπάνω το γεγονός ότι η κεφαλαιακή διάρθρωση και η ποιότητα των κεφαλαίων τους, ήταν κατά πολύ επιρρεπής στις οποιοσδήποτε διακυμάνσεις οι οποίες και μπορεί να συνεβαίνανε στην οικονομία τους. Όπως βλέπουμε και στον παρακάτω πίνακα, ο αριθμός των πιστώσεων στην ακίνητη περιουσία, αυξήθηκε κατά 20% στο διάστημα 1990-1995 και παραπάνω από 50% των πιστώσεων απαλλάχτηκαν από τις εμπορικές τράπεζες. Σε όρους ολικών πιστώσεων ο επόμενος πίνακας μας αναφέρει ότι οι ολικές πιστώσεις των εμπορικών τραπεζών της Ταϊλάνδης (συμπεριλαμβανομένων και των εγχώριων και των ξένων τραπεζών) σημείωσε σημαντικότερη αύξηση κατά την περίοδο 1990-1995, και αυξήθηκε να σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο μερίδιο καταλάμβαναν οι εγχώριες τράπεζες.

ΕΓΧΩΡΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ
ΞΕΝΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

	Αριθμός Τραπεζών	Πλήρης Υποκαταστήματα	BI BF	PI BF	Πλήρης Υποκαταστήματα	Αντιπροσωπείες	BI BF	PI BF
1993	15	2,658	11	-	14	41	23	-
1994	15	2,823	11	-	14	37	29	-
1995	15	2,957	12	-	14	44	30	26
1996	15	3,138	12	-	14	45	30	30
1997	15	3,284	12	-	20	40	36	30
1998	13	3,246	10	-	21	37	35	23

**ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΙΣΤΩΣΗ
ΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ REAL
ESTATE**
**ΜΕΡΙΔΙΟ ΣΤΟΝ ΣΥΝΟΛΙΚΟ
ΑΡΙΘΜΟ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ
ΤΟΥ REAL ESTATE**

	Εκατομμύρια Bath	% Ανάπτυξη	Εμπορικές Τράπεζες	Χρηματοπιστηριακές Εταιρείες	Κυβερνητική Τραπεζική Οίκοι	Ενυπόθηκα Δάνεια
1999	145,919	-	69.0	28.8	2.2	0.0
1990	252,587	73.1	70.4	28.6	1.0	0.0
1991	309,532	22.5	66.9	32.1	0.9	0.0
1992	383,222	23.8	65.5	33.4	0.8	0.3
1993	470.801	22.9	64.5	34.8	0.4	0.3
1994	607,946	29.1	59.9	39.5	0.3	0.3
1995	730,553	20.2	54.8	44.6	0.3	0.3
1996	793,456	8.6	53.7	45.7	0.3	0.3
1997	619,665	-21.9	79.2	20.0	0.5	0.4
1998	627,760	1.3	80.6	18.7	0.3	0.4

		% ΑΝΑΠΤΥΞΗ			% ΜΕΡΙΔΙΟ	
	Εκατομμύρια bath	Εγχώριες Τράπεζες	Ξένες Τράπεζες	Σύνολο	Εγχώριες Τράπεζες	Ξένες Τράπεζες
Δεκ-90	1,481.954	34.3	17.9	33.4	94.9	5.1
Δεκ-91	1,789.385	20.2	31.0	20.7	94.5	5.5
Δεκ-92	2,161.945	21.2	14.7	20.8	94.8	5.2
Δεκ-93	2,669.142	21.2	64.6	23.5	93.0	7.0
Δεκ-94	3,430.532	22.0	115.6	28.5	88.3	11.7
Δεκ-95	4,230.519	20.0	48.1	23.3	85.9	14.1
Δεκ-96	4,825.057	14.8	9.7	14.1	86.5	13.5
Δεκ-97	6,037.464	17.2	75.7	25.1	81.0	19.0
Δεκ-98	5,372.260	-6.1	-31.9	-11.0	85.4	14.6
Δεκ-99	5,119.043	-2.9	-15.2	-4.7	87.1	12.9

		% ΑΝΑΠΤΥΞΗ			% ΜΕΡΙΔΙΟ	
	Εκατομμύρια bath	Εγχώριες Τράπεζες	Ξένες Τράπεζες	Σύνολο	Εγχώριες Τράπεζες	Ξένες Τράπεζες
Δεκ-90	1,481.954	34.3	17.9	33.4	94.9	5.1
Δεκ-91	1,789.385	20.2	31.0	20.7	94.5	5.5
Δεκ-92	2,161.945	21.2	14.7	20.8	94.8	5.2
Δεκ-93	2,669.142	21.2	64.6	23.5	93.0	7.0
Δεκ-94	3,430.532	22.0	115.6	28.5	88.3	11.7
Δεκ-95	4,230.519	20.0	48.1	23.3	85.9	14.1
Δεκ-96	4,825.057	14.8	9.7	14.1	86.5	13.5
Δεκ-97	6,037.464	17.2	75.7	25.1	81.0	19.0
Δεκ-	5,372.260	-6.1	-31.9	-11.0	85.4	14.6

98						
Δεκ-99	5,119.043	-2.9	-15.2	-4.7	87.1	12.9

Εκτός από την μη αποδοτικότητα που υπήρχε στον τομέα του δανεισμού, ένα επιπλέον πρόβλημα για τις εμπορικές τράπεζες ήταν και η διαφορά που παρουσιαζόταν όσον αφορά το maturity . Εξαιτίας του γεγονότος ότι τα ξένα επιτόκια ήταν σαφώς χαμηλότερα από τα εγχώρια, και εξαιτίας της ισχύουσας σκληρής δημοσιονομικής πολιτικής που συνιστούσε σε συνεχώς υψηλότερα εγχώρια επιτόκια, είχαμε το φαινόμενο να υπάρχουν βραχυπρόθεσμα δάνεια σε ξένους όρους για την πραγματοποίηση μακροπρόθεσμων επενδύσεων. Ως φυσιολογικό λοιπόν αποτέλεσμα της παραπάνω κατάστασης, η αναλογία βραχυπρόθεσμου χρέους προς τα συνολικά ξένα διαθέσιμα συναλλάγματος της χώρας είχε αυξηθεί δραματικά από 58% το 1990 σε 133% στα μέσα του 1997. Επιπρόσθετα, η αναμενόμενη υποτίμηση του bath, οδήγησε σε ρευστοποίηση του ξένου κέρδους και σε κερδοσκοπική επίθεση εναντίον του bath με αποτέλεσμα να δυσχεραίνει όλο και περισσότερο η θέση της οικονομίας. Οι εκροές κεφαλαίων συντέλεσαν σε μία πολύ μεγάλη μείωση των ξένων συναλλαγματικών διαθεσίμων. Έτσι λοιπόν και στις 2 Ιουλίου του 1997 το bath υποτιμήθηκε.

6 ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΤΩΝ ΑΓΟΡΩΝ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σημαντικές κινήσεις ανάκαμψης έχουν κάνει και συνεχίζουν να κάνουν ακόμα οι χώρες οι οποίες επλήγησαν από την κρίση. Πιο συγκεκριμένα, στο Χονγκ Κονγκ, στα τέλη του 2003, ένας συνολικός αριθμός 1307 εταιρειών συγκαταλέγονται πλέον στον κύριο χρηματιστηριακό δείκτη της χώρας. Το ποσοστό των ολικών μετοχικών αμοιβαίων κεφαλαίων αυξήθηκε κατά 91.6% από την προηγούμενη χρονιά και έφτασε στο ύψος των 211.7 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Η κεφαλαιοποίηση της αγοράς ανέβηκε κατά 54% από την προηγούμενη χρονιά και έφτασε στο ύψος των 5.547 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Πρόσφατα το Χονγκ Κονγκ τελείωσε την πρώτη της τιτλοποίηση.

6.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΑΜΨΗ ΤΩΝ ΑΓΟΡΩΝ

Η κρίση του 1998 έβγαλε στην επιφάνεια κάποιες σημαντικές αδυναμίες τις οποίες οι χώρες της περιοχής παρουσίαζαν. Υπήρξαν μέχρι εκείνη την χρονική περίοδο αρκετές προσπάθειες για ενδυνάμωση της οικονομίας τους και αντιμετώπιση των προβλημάτων τους, προσπάθειες που αφορούσαν και την νομισματική αλλά και την εξωτερική πολιτική τους.

Μία πρόταση ήταν η δημιουργία ενός Ασιατικού Νομισματικού Ταμείου, ένας οργανισμός παρόμοιος με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, αλλά θα αφορούσε αποκλειστικά και μόνο την περιοχή της Ασίας. Αυτή όμως η κίνηση απορρίφθηκε αμέσως από ορισμένες από τις μεγάλες ανεπτυγμένες χώρες καθώς πιστεύανε ότι θα συγχεόταν αρκετές από τις δραστηριότητες αυτών των δύο ταμείων.

Μια δεύτερη και πιο σημαντική πρόταση ήταν η πρωτοβουλία του Chiang Mai (CMI) για ανταλλαγή νομισμάτων. Αυτό το κίνημα ιδρύθηκε από

μέλη της συνεργασίας των ασιατικών κρατών (ASEAN) με πρωτεργάτες την Κίνα, την Ιαπωνία και την Κορέα με συνάντηση αυτών των χωρών στη τοποθεσία Chiang Mai τον Μάιο του 2000. Αυτή η εθνική συμφωνία για ανταλλαγή νομισμάτων είχε ως σκοπό να επιτρέψει στις χώρες της Ασίας να αυξάνουν τα εθνικά τους διαθέσιμα στην περίπτωση εμφάνισης κρίσης. Αυτή η οργάνωση υπάρχει ως οντότητα μέχρι σήμερα, αλλά το ερώτημα είναι εάν θα μπορέσει να υπάρξει εφαρμογή στην περίπτωση της έξαρσης μιας κρίσης.

6.3 ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΣΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα δούμε και θα αναλύσουμε προσπάθειες και τεχνικές τις οποίες χρησιμοποίησαν οι χώρες της Ασίας στην προσπάθεια ανάκαμψης του τραπεζικού τους τομέα αποκλειστικά. Θα αναφέρουμε ευρέως διαδεδομένες αρχές και πολιτικές, υπογραμμίζοντας τέτοιες στρατηγικές και λειτουργικά θέματα, τα οποία σχετίζονται με την αναδιάρθρωση, δηλαδή την αναδόμηση των δομών και λειτουργιών των τραπεζών, με σκοπό την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της αποδοτικότητας. Συνήθως κάτι τέτοιο συνοδεύεται από μείωση του προσωπικού, συμπίεση των αμοιβών των εργαζομένων και του κόστους και ενίοτε υποβοηθείται από συναλλαγματική ολίσθηση. Επίσης θα αναφερθούμε στην ταχύτητα της αναδιάρθρωσης των κεφαλαίων, δηλαδή στην εθελούσια και ύστερα από έγκριση των μετόχων αναδιάρθρωση των κεφαλαίων των τραπεζών με αντίστοιχη αύξηση ή ελάττωση των κεφαλαίων με έκδοση νέων μετοχών ή ομολογιών μικρότερης αξίας. Μεθόδους με τις οποίες αντιμετώπιζαν τα πάσης φύσεως προβλήματα τα οποία και αναδύονταν στο προσκήνιο, το κόστος της αναδιάρθρωσης στην οποία υπόκειταν, και τον συνδετικό κρίκο μεταξύ τραπεζών και αναδιάρθρωσης.

6.4 ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Μία γενική στρατηγική αναδιάρθρωσης, θα πρέπει ως πρωταρχικούς στόχους να πρέπει να επιτύχει τα εξής οικονομικά αποτελέσματα: α) καταρχήν θα πρέπει να κατορθώσει να επαναφέρει την βιωσιμότητα ενός οικονομικού συστήματος έτσι ώστε να καθίσταται πλέον δυνατή η κινητικότητα καθώς και η κατάλληλη κατανομή των κεφαλαίων των τραπεζών αλλά και ως συνέπεια και όλων των υπόλοιπων εταιριών των χωρών σε όποια κατηγορία και αν ανήκουν (ένα σκληρό και υγιές τραπεζικό σύστημα, θα πρέπει να είναι πάντα σε θέση να διατηρήσει την ακεραιότητα του συστήματος πληρωμών του, να εξασφαλίσει τα χρηματικά του αποθέματα, και να διασφαλίσει τις βασικές πιστωτικές εισροές και εκροές, από και μπρος στην οικονομία στην οποία κινείται). β) μέσω της διαδικασίας, να εφοδιάσει με τα κατάλληλα κίνητρα όσον αφορά την δομή του συστήματος, ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητά του, και εάν είναι δυνατόν, η αποφυγή των ηθικών βλαβών, δηλαδή των νέων κινδύνων οι οποίοι δημιουργούνται από την κάλυψη (ασφαλιστική, κοινωνική ή άλλης μορφής) ορισμένου κινδύνου, για όλους τους συμμετέχοντες στην αγορά, συμπεριλαμβανόμενων των τραπεζιτών, των managers , των δανειστών κ. α. και οι εκάστοτε ακόμα κυβερνήσεις συμμετέχουν στην αναδιάρθρωση των τραπεζών και στον εποπτικό τους έλεγχο. γ) μειώνοντας στο δυνατόν μικρότερο ποσό το κόστος των κυβερνήσεων διαχειριζόμενοι την διαδικασία με επιτυχία και διασφαλίζοντας ένα κατάλληλο πρόγραμμα κατανομής αρμοδιοτήτων.

Οι κυβερνήσεις για να καταφέρουν να επιτύχουν τους παραπάνω στόχους, έπρεπε να διασφαλίζουν σωστές και επιτυχημένες μόνο επεμβάσεις στην λειτουργία των τραπεζών, ασκώντας εποπτικό έλεγχο και θέτοντας τα κατάλληλα πλαίσια στα οποία έπρεπε να κινηθούν. Αν και όλες οι χώρες της περιοχής τήρησαν στο μέγιστο τα παραπάνω πλαίσια τα οποία τους τέθηκαν, οι στρατηγικές οι οποίες και ακολουθήθηκαν διέφεραν μεταξύ τους και ήταν προσαρμοσμένες η καθεμία πάνω σε συγκεκριμένες ιδιαιτερότητες οι οποίες και ίσχυαν για κάθε περιοχή, προτεραιότητες σύμφωνα με τις προτιμήσεις κάθε κυβερνήσεις και των κατευθυντήριων γραμμών σύμφωνα με τους στόχους που η καθεμία με την σειρά της ήθελε να επιτύχει, καθώς και σύμφωνα με το ποσοστό κατά το οποίο τους είχε επηρεάσει η κρίση.

Μία συστηματική αναδιάρθρωση του τραπεζικού συστήματος, πρέπει να έχει και ως προαπαιτούμενο μία κυβέρνηση με δυνατό ηγεμονικό ρόλο ακριβώς για τον λόγο ότι ο σκοπός της αναδιάρθρωσης, είναι να διασφαλίσει την βασική προϋπάρχουσα οικονομική υποδομή. Τα βασικά βήματα για κάτι τέτοιο περιλαμβάνουν αποφάσεις πάνω σε εταιρικούς διακανονισμούς σχετιζόμενους με την κρίση, την ύπαρξη κατάλληλων κριτηρίων αξιολόγησης των επιχειρήσεων, ένα πλάνο σχετικά με την αντιμετώπιση οργανισμών οι οποίοι δεν μπορούν να επιβιώσουν και ένα πλάνο επίσης για την θέσπιση μακροοικονομικών στόχων στους υγιείς οργανισμούς των συγκεκριμένων χωρών. χρειαζόταν η παρέμβαση του δημόσιου τομέα με στόχο την μεγιστοποίηση του επιθυμητού αποτελέσματος της αναδιάρθρωσης, διακανονισμούς όσον αφορά την διευθέτηση των δανειακών υποχρεώσεων, πράξη η οποία έπρεπε να γίνει υπό τον έλεγχο μιας εποπτικής αρχής, το κράτος δηλαδή. Τα συγκεκριμένα βήματα είναι αυτά τα οποία αναφέρονται παρακάτω:

- α) Θεσμικά και νομικά πλαίσια για αναδιάρθρωση, συμπεριλαμβανομένου και τον κατάλληλο καταμερισμό του ανθρωπίνου κεφαλαίου
- β) Κριτήρια διάκρισης μεταξύ εκείνων των ιδρυμάτων τα οποία είναι ισχυρά και δεν χρειάζονται την βοήθεια τη πολιτείας για να επιβιώσουν, εκείνων τα οποία μπορούν να επιβιώσουν, αλλά μόνο με την βοήθεια της πολιτείας, και εκείνων τα οποία σύντομα θα πτωχεύσουν και δεν προβλέπεται η μακροχρόνια λειτουργία τους.
- γ) Κατάλληλοι μέθοδοι για την αντιμετώπιση προβληματικών ιδρυμάτων, δηλαδή ιδρυμάτων τα οποία κατέχουν μεγάλο αριθμό δανείων τα οποία δεν εξελίσσονται ομαλά (Συγχωνεύσεις, ρευστοποιήσεις, εθνικοποιήσεις, εξαγορές).
- δ) Ο τρόπος μεταχείρισης των παλαιών αλλά και των νέων μετόχων της αγοράς
- ε) Ο ρόλος των κυβερνητικών αλλά και των δημόσιων (εγχώριων και ξένων) τομέων στην διαχείριση των ενυπόθηκων αλλά και των μετοχικών δανείων
- στ) Μέθοδοι για των διακανονισμό των οφειλόμενων δανείων, καθώς και πλαίσιο διαχείρισης των προβληματικών κεφαλαίων
- ζ) Οι κατάλληλες διασυνδέσεις για την εταιρική αναδιάρθρωση, η εύρεση των κατάλληλων και εμφανιζόμενων κρίκων

η) Λειτουργική αναδιάρθρωση των τραπεζών

θ) Χρονοδιάγραμμα μέσα στο οποίο θα κινηθεί η αναδιάρθρωση των τραπεζών

ι) Διαύγεια στις διαδικασίες της τραπεζικής αναδιάρθρωσης και πλήρης ενημέρωση της κοινής γνώμης ώστε να επιτευχθεί η απόκτηση και πάλι της εμπιστοσύνης του επενδυτικού κοινού

Η εμπειρία επίσης, μας έχει διδάξει, ότι η άμεση ενημέρωση και πληροφόρηση του κοινού, και η ενημέρωση σχετικά με τα συγκεκριμένα βήματα που αναφέραμε τα οποία θα ακολουθηθούν, θεωρείται κομβικό σημείο της στρατηγικής για την επίτευξη των στόχων της., γιατί σε αντίθετη περίπτωση δεν θα υπήρχε εμπιστοσύνη του ιδιωτικού τομέα στην κυβέρνηση, στους στόχους της και της στρατηγικής της.

Οι στρατηγικές οι οποίες υιοθετήθηκαν από τις πληγές από την κρίση περιοχές, ήταν σε γενικές γραμμές, στα περισσότερα τους σημεία παρόμοιες. Όλες είχαν ως πρωταρχικό τους μέλημα το κλείσιμο των μη επικερδών επιχειρήσεων, και την συμμόρφωση του επιχειρησιακού κόσμου με αρχές και πρακτικές οι οποίες ήδη εφαρμόζονταν με επιτυχία στις ανεπτυγμένες χώρες,. Πρακτικές οι οποίες αναφέρονται στην κεφαλαιακή επάρκεια, στην δανειακή ταξινόμηση και σε ζητήματα δανειακών παροχών. Για ορισμένες χώρες της περιοχής, αναφέρονται πρακτικές που υιοθετήθηκαν και εάν υιοθετήθηκαν στο παρακάτω σχήμα.

6.5 ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ

Μέτρα	Ινδονησία	Κορέα	Μαλαισία	Ταϊλάνδη
Μέτρα έκτακτης Ανάγκης				
Ενίσχυση ρευστότητας	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
Εισαγωγή εκτεταμένης Εγγύησης	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
Θεσμικά μέτρα				
Θέσπιση εποπτικής Αρχής αναδιάρθρωσης	Ναι	Ναι	Ναι	Όχι
Θέσπιση ξεχωριστής Εποπτικής αρχής Αναδιάρθρωσης Για τράπεζες	Ναι	Όχι	Ναι	Όχι
Ίδρυση κεντρικής Αρχής διαχείρισης Κεφαλαίων	Ναι	Ναι	Ναι	Όχι
Υιοθέτηση ειδικού Πλαισίου αναδιάρθρωσης χρεών	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
Μέτρα αναδιάρθρωσης				
Παρέμβαση σε ιδρύματα Τα οποία ήταν αδύναμα	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
Συγχωνεύσεις των Αδύναμων ιδρυμάτων	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
Κλείσιμο των Αδύναμων ιδρυμάτων	Ναι	Ναι	Όχι	Ναι
Χρήση των δημοσίων Κεφαλαίων για εξαγορά Επισφαλών δανείων	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
Χρήση των δημοσίων Κεφαλαίων για την Αναδιάρθρωση των Ιδρυμάτων	Ναι	Ναι	Ναι	Όχι
Άμεσες ξένες επενδύσεις	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
Υπόλοιπα μέτρα				
Μέτρα για την ενθάρρυνση Της αναδιάρθρωσης	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
Βήματα για την βελτίωση Των εποπτικών ελέγχων	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
Λειτουργική αυτονομία των Αρχών αναδιάρθρωσης	Περιορισμένη	Ναι	Ναι	Έλλειψη στοιχείων

Όλες οι χώρες, είχαν ως πρωταρχικό τους σκοπό να μεγιστοποιήσουν (και τον εγχώριο και τον ξένο) την συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στην διαδικασία αναδιάρθρωσης. Πρέπει βέβαια να αναφέρουμε ότι η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα καθώς και ο βαθμός της συμμετοχής τους, εξαρτάται από τις ιδιαίτερες καταστάσεις οι οποίες επικρατούν σε καθεμιά από τις εξεταζόμενες χώρες, καταστάσεις οι οποίες και αναφέρονται στον βαθμό κατά τον οποίο επηρεάστηκαν από την κρίση, στην υπάρχουσα διαθεσιμότητα κεφαλαίων από τον ιδιωτικό τομέα για μακροοικονομικούς σκοπούς και στην ύπαρξη κατάλληλου νομικού πλαισίου με σκοπό την προσέλκυση ξένων κεφαλαίων.

Η Μαλαισία και οι Φιλιππίνες δεν αντιμετώπισαν ποτέ την κρίση στην πλήρη της μορφή, στην μορφή την οποία την αντιμετώπισαν οι υπόλοιπες χώρες, για αυτό το λόγο και υιοθέτησαν διαφορετικές στρατηγικές αναδιάρθρωσης από τις υπόλοιπες χώρες. Στην Μαλαισία, τα έκτακτα μέτρα τα οποία υιοθετήθηκαν, αναφέρονταν κυρίως σε έναν πακτωλό προτάσεων τα οποία στόχευαν στην αναδιάρθρωση κεφαλαίων τραπεζών οι οποίες μετά την κρίση αναμένονταν να έχουν υποκεφαλαιοποίηση, δηλαδή να έχουν ανεπάρκεια κεφαλαίων λόγω των οφειλών προς τους πιστωτές. Κατάφεραν την ενδυνάμωση του χρηματοπιστωτικού τομέα μέσω της τακτικής των συγχωνεύσεων, ενίσχυσαν τα υπάρχοντα νομικά πλαίσια και ενδυνάμωσαν τις υπάρχουσες εποπτικές αρχές. Οι δε Φιλιππίνες, αντιμετωπίζοντας την απειλή μιας κρίσης, υιοθέτησαν ένα σύστημα αναμόρφωσης του τραπεζικού τομέα στις αρχές του 1998, με σκοπό να ενισχύσουν την δυνατότητα του συστήματος να αντιστέκονται και να αντιμετωπίζουν κατάλληλα τις εμφανιζόμενες κρίσεις. Τα κύρια συστατικά αντιμετώπισης αναφέρονταν σε μια δυναμική προσέγγιση διαδικασιών εξομάλυνσης των προβλημάτων που αντιμετώπιζαν οι τράπεζες, ενθάρρυνση των συγχωνεύσεων και ενδυνάμωση των εποπτικών ελέγχων.

Το κόστος της αναδιάρθρωσης του τραπεζικού τομέα είναι αρκετά υψηλό και συνήθως επιβαρύνει τον δημόσιο τομέα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την έλλειψη μετοχικού κεφαλαίου στο τραπεζικό τομέα καθώς και του εταιρικού τομέα κατά το ξέσπασμα μιας κρίσης. Σε αυτές λοιπόν τις χώρες οι οποίες και πλήγηκαν, το κύριο μέλημα των αρχών ήταν να μειώσουν όσο γίνεται περισσότερο το δημοσιονομικό κόστος της αναδιάρθρωσης. Μία δυσχερής δημοσιονομική σχέση μπορεί να αποτελέσει σημαντικό τροχοπέδη στην προσπάθεια του δημόσιου τομέα να απορροφήσει το κόστος της αναδιάρθρωσης. Κάτι τέτοιο βέβαια δεν παρουσιάστηκε στις οικονομίες της Ινδονησίας, της Κορέας και της Ταϊλάνδης, χώρες οι οποίες

χαρακτηρίζονταν από αρκετά ισχυρές δημοσιονομικές θέσεις κατά την έξαρση της κρίσης.

6.6 ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΕΙΣ

Η κατανομή των αρμοδιοτήτων για την αναδιάρθρωση που θα γινόταν, αποτελούσε ένα σημαντικό πρώτο βήμα σχεδιασμού της στρατηγικής. Παίρνοντας υπόψη μας όχι μόνο τεχνικά λειτουργικά θέματα, αλλά και ιδιαίζουσες πολιτικές καταστάσεις, οι εκάστοτε κυβερνήσεις προχώρησαν στην θέσπιση θεσμικών δομών, πάντα προσαρμοσμένες στις ιδιαιτερότητες της κάθε μίας.

- Στην Ινδονησία, κανένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα δεν ήταν υπεύθυνο για αναδιάρθρωση, μέχρι και την ίδρυση του Indonesian Bank Restructuring Agency (IBRA) τον Ιανουάριο του 1998 κάτω από την εποπτεία του Υπουργείου Οικονομικών. Το συγκεκριμένο σώμα αντιμετώπισε αρκετά προβλήματα διότι δεν του είχαν χορηγηθεί αρχικά οι απαραίτητες θεσμικές ρυθμίσεις και λειτουργικές δυνάμεις ώστε να πράξει το έργο το οποίο και της είχε ανατεθεί. Η κεντρική τράπεζα της Ινδονησίας εξακολουθούσε να παραμένει η κεντρική ελεγκτική αρχή και ο ρόλος και οι αρμοδιότητες του (IBRA) δεν είχε ευκρινώς τεθεί.
- Στην Κορέα, η αρμοδιότητα για την επικείμενη αναδιάρθρωση, είχε ανατεθεί στην προσφάτως ιδρυμένη Χρηματοοικονομική Εποπτική Επιτροπή της χώρας. Η συγκεκριμένη επιτροπή επίσης, είχε και την επίβλεψη και άλλων οργανισμών, σε σκοπό να κατευθύνει τις κινήσεις τους για αντιμετώπιση της κρίσης. Οι οργανισμοί αυτοί είναι το Korean Asset Management Corporation (KAMCO), και το Korean Deposit Insurance Company (KDIC).
- Όσον αφορά την Μαλαισία, ένα πολύ καλά οργανωμένο θεσμικό πλαίσιο το οποίο και υποστηριζόταν ήδη από την ισχύουσα νομοθεσία, ήταν ήδη σε ισχύ. Η αναδιάρθρωση στην συγκεκριμένη χώρα, ήταν κάτω από την επίβλεψη μιας επιτροπής η οποία αποτελούταν από μέλη της τράπεζας Negara της Μαλαισίας, τράπεζα η οποία ήταν και η επιβλέπουσα αρχή.

- Σχετικά με την Ταϊλάνδη, κανένας νέος οργανισμός δεν είχε ιδρυθεί με σκοπό αποκλειστικά και μόνο την επίβλεψη της αναδιάρθρωσης των τραπεζών. Τις πρωτοβουλίες και τον ρόλο της επίβλεψης τον είχε αναλάβει αποκλειστικά και μόνο το Υπουργείο Οικονομικών υποβοηθούμενο από τους επιμέρους του οργανισμού.

6.7 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Η ρεαλιστική προσέγγιση της αποτίμησης τραπεζικών κεφαλαίων, είναι ένας σημαντικός παράγοντας όσον αφορά την βιωσιμότητα των τραπεζών αλλά εμφανίζει πολύ μεγάλες δυσκολίες κατά την περίοδο μιας κρίσης, όπως και αυτή την οποία και εξετάζουμε. Για την ακρίβεια, στην περίπτωση μιας τέτοιας ιδιόρρυθμης κατάστασης, δεν υπάρχει καμία μέθοδος, η οποία και να υπολογίζει των αριθμό των μη εκπληρωμένων δανείων με ακρίβεια. Δεν υπάρχουν τιμές στην αγορά οι οποίες να αποτιμούν τα μη εκπληρωμένα δάνεια. Η αποτίμηση τους, εξαρτάται αποκλειστικά και μόνο σε προεξοφλημένες παρούσες αξίες η τιμή των οποίων γίνεται επισφαλή καθώς οι εκτιμώμενες χρηματοροές, οι τιμές των επιτοκίων και υπάρχουσες επιχειρησιακές καταστάσεις γίνονται γρήγορα και άμεσα κυμαινόμενες. Η αποτίμηση γίνεται ακόμα πιο δύσκολη όταν η βιωσιμότητα και η δυνατότητα αποπληρωμής των δανείων από τους δανειζόμενους, τίθενται υπό αμφισβήτηση. Επίσης είναι αρκετά δύσκολη και η αποτίμηση της τομής των ενεχύρων, όχι μόνο εξαιτίας της αβεβαιότητας και της γρήγορης διακύμανσης των τιμών και του περιορισμένου μεγέθους της αγοράς, αλλά επίσης και από την υπάρχουσα πλέον αβεβαιότητα για το εάν και πότε η εκάστοτε τράπεζα μπορεί να κατασχέσει το ενέχυρο το οποίο έχει δηλωθεί.

Διαφορετικές προσεγγίσεις για την αποτίμηση έχουν χρησιμοποιηθεί από τις τράπεζες. Ενώ οι τράπεζες εξακολουθούσαν και μετά την κρίση να είναι υπεύθυνες για τη αποτίμηση των κεφαλαίων τους, και για να κάνουν τις απαραίτητες προβλέψεις για τυχόν απώλειες τις οποίες θα έχουν, είχαν επίσης πλέον και την ευθύνη να υπόκειται σε ελέγχους σχετικά με την

λειτουργία τους από εντεταμένους ορκωτούς ελεγκτές. Αυτοί λοιπόν οι έλεγχοι στις περισσότερες των περιπτώσεων έφεραν στο προσκήνιο περιπτώσεις κακοδιαχείρισης και ψευδής αναφορών στο ευρύ κοινό για την οικονομική τους κατάσταση. Στην Ινδονησία και την Κορέα συγκεκριμένα, αυτό τον ρόλο τον είχαν αναλάβει εταιρείες ορκωτών ελεγκτών διεθνώς αναγνωρισμένες. Στην Ταϊλάνδη, η κυβέρνηση έθεσε υπό αμφισβήτηση την συγκεκριμένη τακτική. Κάθε προσέγγιση και κάθε τακτική βέβαια, όπως είναι φυσικό, έχει και θετικά σημεία αλλά και αρνητικά. Καταρχήν όσον αφορά τους τις εγχώριες ελεγκτικές εταιρείες, είχαν παρατηρηθεί περιπτώσεις κατά τις οποίες γινόντουσαν ηθελημένα λάθη στην αποτίμηση της θέσεως των τραπεζών, και όσον αφορά τις ξένες ελεγκτικές εταιρείες, αυτές δεν είχαν γνώση των εγχώριων αγορών και των ιδιαίτερων καταστάσεων που επικρατούσαν, με αποτέλεσμα τα αποτελέσματα τα οποία έβγαζαν να αποτελούσαν και αυτές προϊόν εσφαλμένης αποτίμησης και παραπληροφόρησης .

Οι πληροφορίες οι οποίες συλλέχθηκαν από κάθε μία από τις παραπάνω μεθόδους αποτίμησης, αποτέλεσε και το βασικό υπόβαθρο στην προσπάθεια αναδιάρθρωσης των τραπεζών. Έτσι λοιπόν, όποια μέθοδος αποτίμησης και εάν χρησιμοποιείτο, το τελικό αποτέλεσμα, θα έπρεπε και έδινε την δυνατότητα στην αντίστοιχες αρχές οι οποίες είχαν αναλάβει την διαδικασία της αναδιάρθρωσης, να είναι σε θέση να συγκρίνουν τράπεζες, βασιζόμενες σε κοινά αποδεκτά κριτήρια. Κάτι τέτοιο βέβαια θα πρέπει να προϋποθέτει ότι οι αρχές ή οι τράπεζες να έχουν επιλέξει από κοινού ποια μέθοδο θα ακολουθήσουν. Επίσης προϋποθέτει οι εκάστοτε κυβερνήσεις να μπορούν να θέσουν κανονισμούς για τον τρόπο τον οποίο και θα ακολουθηθεί η προβλεπόμενη διαδικασία. Τέλος, βασική προϋπόθεση είναι οι συγκεκριμένες διαδικασίες να υπόκεινται σε αναμορφώσεις, στην περίπτωση που το οικονομικό περιβάλλον μεταβληθεί.

6.8 ΤΑΧΥΤΗΤΑ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Σε όλες τις χώρες, η διαδικασία της αναδιάρθρωσης των τραπεζών, βασιζόταν σε ένα αρκετά αυστηρό πλαίσιο από κανονισμούς, σχετιζόμενους με τα δανειακά ανοίγματα των τραπεζών και της κεφαλαιακής τους διάρθρωσης. Αυτή η τακτική, έδωσε την δυνατότητα στις τράπεζες να προβλέπουν και να αναγνωρίζουν τις απώλειες και τις επισφάλειες που είχαν στο ενεργητικό τους, βασιζόμενες στις καλύτερες διεθνείς τακτικές. Τα συγκεκριμένα πλαίσια δράσης βέβαια τέθηκαν και έφτασαν στην τελική τους μορφή με προοδευτικό τρόπο. Από την μία πλευρά, οι αγορές ανά τον κόσμο απαιτούσαν να μάθουν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την καθαρή θέση των τραπεζών και την κεφαλαιακή τους διάρθρωση. Για να αντιμετωπιστεί η συγκεκριμένη απαίτηση έπρεπε οι διεθνείς επενδυτές να επαναπροσδιορίσουν τις επενδύσεις του και κατά επέκταση τις εισροές κεφαλαίων στις ξένες χώρες. Από την άλλη πλευρά, ανεπαρκείς πηγές χρηματοδότησης, καθιστούν ανέφικτο για τις τράπεζες να επιτύχουν τους βραχυπρόθεσμους στόχους τους. Για να επιτύχουν λοιπόν οι τράπεζες τα διεθνή πρότυπα τα οποία τους είχαν ζητηθεί, έπρεπε να μειώσει δραστικά το μέγεθος του ισοζυγίου τους και την καθαρή τους θέση, γεγονός το οποίο θα καθιστούσε την οικονομία σε ύφεση. Για τους παραπάνω λόγους λοιπόν, η αναδιάρθρωση των τραπεζών έγινε με προοδευτικό τρόπο, για την αποφυγή περαιτέρω προβλημάτων.

Προοδευτικότητα μπορεί να εφαρμοστεί και στην περίπτωση του της προσπάθειας ελέγχου των δανειακών ανοιγμάτων και υπολογισμού των επισφαλών δανείων, αλλά και στην περίπτωση του υπολογισμού της κεφαλαιακής επάρκειας. Στην πρώτη περίπτωση υπερεκτιμάται η κεφαλαιακή επάρκεια ενώ στην δεύτερη υποεκτιμάται. Οι χώρες έχουν χρησιμοποιήσει και τις δύο προσεγγίσεις. Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, έχει επισημάνει ότι η πλήρης διαφάνεια της διαδικασίας, θα διασφάλιζε τους επενδυτές και θα τους καθιστούσε σίγουρος για οποιαδήποτε κίνηση τους. Πιο συγκεκριμένα, στην περιοχή της Ινδονησίας και της Κορέας, είχε δοθεί στις τράπεζες το κατάλληλο χρονικό διάστημα ώστε να καταφέρουν

και να φτάσουν στα διεθνή λογιστικά πρότυπα. Το ελάχιστο ποσό κεφαλαιακής επάρκειας το οποίο θα έπρεπε να διατηρούν οι τράπεζες έφτανε στο 4% στην Ινδονησία, ποσοστό όμως το οποίο ανέβηκε στο 8 % μέχρι το τέλος του 2001. Στην Κορέα αντίστοιχα, το ποσοστό το οποίο υποχρεούταν οι εμπορικές τράπεζες να διατηρούν ως κεφαλαιακή επάρκεια, έφτανε το 6% μέχρι τον Μάρτιο του 1999 αλλά ανέβηκε στο 8% μέχρι το τέλος του Μαρτίου του 2000. Στην Ταϊλάνδη αυτό το ποσοστό έφτανε το 8,5%.

6.9 ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Μετά τον διαχωρισμό των τραπεζικών ιδρυμάτων σε βιώσιμα και σε μη, οι εκάστοτε κυβερνήσεις όλων των χωρών οι οποίες υπόκειταν στην κρίση και στις συνέπειες της, προέβησαν στην επινόηση στρατηγικών με σκοπό την εξυγίανση και ενίσχυση εκείνων των ιδρυμάτων τα οποία και θεωρείτο βιώσιμα. Με σκοπό την μείωση στο δυνατό ελάχιστο του κόστους της δημοσιονομικής πολιτικής για τις κυβερνήσεις και να διατηρήσουν τα ιδιωτικά μερίδια και ιδιοκτησία των εγχώριων τραπεζικών ιδρυμάτων, κάθε κυβέρνηση προσπάθησε και ενθάρρυνε τις τράπεζες, ώστε να αρχίσουν την εξυγίανση οι ίδιες. Στις περιπτώσεις που οι προτεινόμενες λύσεις που αναφέρονταν σε θεσμικά προβλήματα της αγοράς δεν ήταν εφικτές, οι κυβερνήσεις θα προσπαθούσαν να βοηθήσουν πιέζοντας καταστάσεις για την επίτευξη των επιθυμητών λύσεων. Ο βαθμός μεσολάβησης των κυβερνήσεων θα είχε άμεση σχέση με τον βαθμό αφερεγγυότητας των τραπεζών.

Ο πιο άμεσος και ευρέως διαδεδομένος τρόπος για τις συντηρητικές κυβερνήσεις της περιοχής για την ανεύρεση λύσεων, βασισμένες κυρίως στον ιδιωτικό τομέα της αγοράς, ήτα να ζητήσουν βοήθεια για την αναδιάρθρωση και την εξυγίανση των τραπεζών από τους ήδη μετόχους. Σε όλες τις χώρες, οι υποκεφαλαιοποιημένες, δηλαδή οι τράπεζες οι οποίες και παρουσίαζαν ανεπάρκεια ιδίων κεφαλαίων, ήταν υποχρεωμένες να υποβάλλουν χρονοδιάγραμμα σχετικά με την αύξηση της κεφαλαιακής τους επάρκειας στα επιτρεπτά επίπεδα ώστε να δείξουν ότι μπορούν και θα

συνεχίσουν να λειτουργούν. Στην Κορέα, η κυβέρνηση απαιτούσε από τις τράπεζες της να έχουν συντελεστή κεφαλαιακής επάρκειας κάτω από το 8%. Δείγματα προόδου από τις τράπεζες προς την σύγκλιση στα πρότυπα τα οποία είχε θέσει η κυβέρνηση, αποτελούσαν σημαντικό κριτήριο για να διατηρήσουν την άδεια λειτουργίας τους και να πάρουν τη απαραίτητη οικονομική κυρίως βοήθεια από τον κρατικό τομέα. Το ακριβές περιεχόμενο του στόχου τον οποίο έθετε η κυβέρνηση σε κάθε τράπεζα, ποικίλει αναλόγως το μέγεθος και την σημαντικότητα στην αγορά κάθε τράπεζας ξεχωριστά. Τα συγκριτικά μεγέθη στα οποία έπρεπε να επιδείξουν την απαραίτητη βελτίωση, αναφέρονταν κυρίως σε λειτουργικούς παραμέτρους, όπως είναι η μείωση του κόστους, στην προστασία και διασφάλιση του ανθρώπινου δυναμικού της, και στο ποσοστό κεφαλαιακής απόδοσης. Παρομοίως, η Κεντρική Τράπεζα της Ταϊλάνδης, απαίτηση από τις τράπεζες οι οποίες παρουσίαζαν ανεπάρκεια κεφαλαίων να θέτει εξαμηνιαία πλάνα, τα οποία και να γνωστοποιεί.

Η αρχική έλλειψη ιδιωτικών κεφαλαίων στις εμπλεκόμενες στην κρίση χώρες, ανάγκασαν τις κυβερνήσεις τους, να προάγουν σχέδια εναλλακτικά με τα οποία ο ιδιωτικός τομέας θα έφτανε τα κατώτατα όρια τα οποία και του είχε τεθεί. Σύμφωνα με το πρόγραμμα αναδιάρθρωσης το οποίο είχε υιοθετήσει και προάγει η Ινδονησία, για τις τράπεζες οι οποίες είχαν συντελεστή κεφαλαιακής επάρκειας ο οποίος κυμαινόταν από 4% μέχρι -25%, οι μέτοχοι τους θα έπρεπε να ακολουθήσουν ένα πρόγραμμα, το οποίο είχε ως σκοπό να τους κάνει από επιχείρηση μεσοπρόθεσμης διάρκειας σε επιχείρηση μακροπρόθεσμης διάρκειας. Επίσης, με σκοπό να εκλείψει ο υπερβολικός δανεισμός. Η Κορέα, ακολούθησε την εξής τακτική. Καταρχήν ακολουθούσε ξεχωριστή τακτική, προσαρμοζόμενη σε κάθε ξεχωριστή περίπτωση. Η κυβέρνηση είχε αναλάβει για λογαριασμό του KAMCO (σώμα το οποίο όπως έχουμε ήδη αναφέρει είχε συσταθεί αποκλειστικά για τις ανάγκες της κρίσεως), την καταβολή των μη εξυπηρετούμενων δανείων, των υποτελών οφειλών, δηλαδή των δανείων με υποτελή ασφάλεια, ή ακόμα και μέσω εισφοράς κεφαλαίων για να βοηθήσει τις ιδιωτικές τράπεζες στην προσπάθεια αναδιάρθρωσης τους. Στην Ταϊλάνδη, η κυβέρνηση είχε σκοπό να βοηθήσει κάθε τράπεζα η οποία αντιμετώπιζε κεφαλαιακή ανεπάρκεια, αρκεί να συνέτρεχαν οι παρακάτω προϋποθέσεις: α) Καταρχήν, θα έπρεπε η αναφερόμενη τράπεζα, μέχρι το τέλος του 2000 θέσει εις πέρας τα κριτήρια

περί δανειακής ταξινόμησης και β) τα νέα αυτά κεφάλαια (ιδιωτικά και δημόσια) θα παρέχονταν κατά σειρά προτεραιότητας γ) τόσο η κυβέρνηση, όσο και οι νέοι επενδυτές οι οποίοι αναμένονται να συμμετάσχουν, έχουν κάθε δικαίωμα και αρμοδιότητα να αλλάξουν την διοίκηση (management) της τράπεζας δ) ένα κοινά αποδεκτό λειτουργικό πλάνο αναδιάρθρωσης πρέπει να παρουσιαστεί στις αρχές, περιλαμβανομένου διαδικασίες για την διευθέτηση μη εξυπηρετούμενων δανείων, με σκοπό την βελτίωση του εσωτερικού ελέγχου και των συστημάτων διαχείρισης ρίσκου. Το συγκεκριμένο σχέδιο είχε ως κύριο σκοπό την ανάκτηση της εμπιστοσύνης στο τραπεζικό σύστημα της Ταϊλάνδης.

Με σκοπό την διευκόλυνση της ξένης παρέμβασης στην διαδικασία της αναδιάρθρωσης, οι κυβερνήσεις προχώρησαν στην απελευθέρωση των κανονισμών οι οποίοι σχετιζόταν με το ξένο ιδιοκτησιακό καθεστώς των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Τα συγκεκριμένα μέτρα, δεν αποσκοπούσαν μόνο στην προσέγγιση ξένων κεφαλαίων, αλλά αποσκοπούσαν επίσης στην προσέγγιση των ξένων προηγμένων και σύγχρονων τακτικών και νοοτροπίας ώστε να επιτευχθεί παράλληλα και η ενδυνάμωση του ανταγωνισμού τους. Όλες οι χώρες με την σειρά τους επέτρεπαν την είσοδο ξένων κεφαλαίων στις εγχώριες τράπεζες. Στην Ινδονησία, δύο αρκετά μεγάλες σε μέγεθος εγχώριες τράπεζες εξαγοράστηκαν πρόσφατα από ξένες τράπεζες και είναι γεγονός ότι αναμένονται και αρκετές άλλες τέτοιου τύπου εξαγορές. Στην Κορέα, το νομικό πλαίσιο των τραπεζών, άλλαξε με σκοπό την απελευθεροποίηση των ξένων επενδυτών να ασκούν δικαιώματα στις εγχώριες τράπεζες, συμπεριλαμβανομένου ακόμα και την πλήρη ιδιοκτησία τους. Επιπρόσθετα ξένοι επενδυτές αναμένονται άμεσα να εισβάλουν στην τραπεζική αγορά με αναμενόμενες μεγάλες εξαγορές τραπεζών ενώ έχουν ήδη προχωρήσει στην εξαγορά ασφαλιστικών εταιρειών. Στην Μαλαισία, οι ξένοι επενδυτές, μέχρι και σήμερα, επιτρέπονται να κατέχουν έως και το 30% των μετοχών των τραπεζών. Στην Ταϊλάνδη αυτό το ποσοστό επιτρεπόταν να φτάνει μέχρι και το 49%. Σήμερα όμως ξένοι επενδυτές κατέχουν ήδη σε ορισμένες τράπεζες και πάνω από το 50% του ιδιοκτησιακού καθεστώτος μεγάλων και μικρών τραπεζών. Οι Φιλιππίνες δεν έχουν ανοίξει ακόμα πλήρως τα σύνορα τους σε ξένους επενδυτές αλλά στα επόμενα χρόνια και αυτές θα ακολουθήσουν τα πρότυπα των ξένων χωρών.

Όταν ακόμα η πλήρης εξυγίανση των τραπεζών ήταν ανέφικτη, είχαν ακολουθηθεί διαφορετικές τακτικές αντιμετώπισης των προβλημάτων των τραπεζών, όπως οι κρατικές παρεμβάσεις, οι συγχωνεύσεις και οι διεθνοποιήσεις.

Μία γενικά αποδεκτή και εφαρμοζόμενη τακτική, ήταν ότι οι μέτοχοι των τραπεζών, μπορούν και αντέχουν τις απώλειες των μεριδίων τους μέχρι αυτό το μερίδιο να εξαλειφθεί εντελώς. Αυτή η τακτική είχε πολύ καλή εφαρμογή στις πληγείσες από την κρίση χώρες. Η συμβολή των νέων εταιρικών μετόχων είχε κεντρικό ρόλο στην ενδυνάμωση των οικονομιών καταστάσεων των τραπεζών. Όλες οι χώρες επανεξέτασαν του κανονισμούς και τα θεσμικά μέτρα για τους νεοεισερχόμενους μετόχους.

Στις χώρες οι οποίες βίωσαν την κρίση και τις επιπτώσεις της, η μεγάλη αφερέγγυτητα την οποία επιδείκνυαν οι ιδιωτικού καθεστώτος τράπεζες οδήγησε στην διεθνοποίηση ενός πολύ σημαντικού ποσοστού του ιδιωτικού τομέα. Στην Ινδονησία, το IBRA, είχε τον πλήρη έλεγχο δώδεκα τραπεζών, αριθμός ο οποίος αντιπροσώπευε το 20% του ολικού ποσοστού των τραπεζών.

Πτωχεύσεις, συγχωνεύσεις και εξαγορές ήταν συνηθισμένες τεχνικές για την αναβάθμιση των τραπεζικών συστημάτων και οι κυβερνήσεις των συγκεκριμένων χωρών τις εστερνήστηκαν κάτω πάντα από ορισμένες καταστάσεις. Στην Κορέα και στην Μαλαισία, οι συγχωνεύσεις τραπεζών αφορούσαν κυρίως τον ιδιωτικό τομέα. Στην Ινδονησία και στην Ταϊλάνδη όμως αφορούσαν μόνο τις κρατικές τράπεζες. Στην Ινδονησία, τέσσερις από τις επτά κρατικές τράπεζες μπήκαν στην διαδικασία συγχώνευσης τους σε μία και μόνο τράπεζα. Στην Ταϊλάνδη, η κυβέρνηση συγχώνευσε τις κρατικές τράπεζες σε τρεις μεγάλες. Στην Μαλαισία ακολουθήθηκε διαφορετική τακτική για τις εμπορικές και τις επενδυτικές τράπεζες. Για τις εμπορικές τράπεζες, μία στρατηγική αναδιάρθρωσης ακολουθήθηκε από 14 τράπεζες, οι οποίες θεωρήθηκε ότι επιδείκνυαν ανεπάρκεια κεφαλαίων, ή προβλεπόταν να εμφανίσουν ανεπάρκεια κεφαλαίων μέχρι το τέλος του 1998. Έτσι λοιπόν ως τακτική δράσης αντιμετώπισης του συγκεκριμένου προβλήματος ήταν η συγχώνευση ανά δύο αυτών των τραπεζών. Για τις επενδυτικές τράπεζες, αποφάσισε η κυβέρνηση από τις 39 υπάρχουσες, να μειωθούν μέσω συγχωνεύσεων σε λιγότερες από τις μισές. Έτσι λοιπόν μέχρι το τις 15

Αυγούστου του 1999 είχε επιτευχθεί αυτός ο στόχος, είτε μέσω συγχωνεύσεων , είτε μέσω απορροφήσεων.

6.10 Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Η σωστή διαχείριση και επανατοποθέτηση των μη επικερδών κεφαλαίων, των επισφαλών δηλαδή, αποτελεί ένα από τα πιο μείζονα θέματα μιας επιτυχημένης και γρήγορης τραπεζικής αναδιάρθρωσης. Μία κυβέρνηση θα πρέπει να στοχεύει στην μεγιστοποίηση της αξίας των κεφαλαίων των τραπεζών τους, στην μείωση στο ελάχιστο του δημοσιονομικού της κόστους και στην προσπάθεια της να μην χειροτερεύσει η θέση των δανειζόμενων σε μια οικονομία. Σημαντικές και καινοτόμες τακτικές θα πρέπει να υιοθετηθούν για να επιτευχθούν οι συγκεκριμένοι στόχοι. Το συγκεκριμένο πρόβλημα μπορεί να διευθετηθεί είτε από τους ίδιους τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, τις ίδιες τις τράπεζες δηλαδή, είτε να πουληθούν τα συγκεκριμένα κεφάλαια σε ειδικευμένες εταιρείες σε τέτοια θέματα, στην διευθέτηση δηλαδή και συλλογή του συγκεκριμένου τύπου κεφαλαίων. Η πιθανότητα ο δανειζόμενος να είναι αργότερα σε θέση να εκπληρώσει στο ακέραιο τις οφειλές του, θα πρέπει αρχικά να ξεκαθαριστεί εάν το οφειλόμενο κεφάλαιο θα εξοφληθεί με την μορφή ρευστού διαθέσιμου ή με την μορφή καταβολής του ενέχυρου το οποίο αρχικά και είχε δηλωθεί. Όσο πιο πιθανό είναι να γίνει εντέλει η εξόφληση του ποσού, έστω και με την μορφή διακανονισμού, τόσο και υπάρχει σημαντικός λόγος από την τράπεζα να κρατήσει η ίδια την υποχρέωση της είσπραξης της συγκεκριμένης οφειλής. Εάν όμως ο δανειζόμενος είναι πλέον στα πρόθυρα τις χρεοκοπίας, και είναι πλέον ορατή η περίπτωση κατά την οποία η οφειλή θα διευθετηθεί με την καταβολή και υποθήκευση του ενέχυρου το οποίο και είχε δηλωθεί, τότε η προτιμητέα από τις τράπεζες λύση, είναι να αναθέσουν την όλη διαδικασία σε εταιρείες οι οποίες και ειδικεύονται στον συγκεκριμένο τομέα. Η ιδανική λύση για την διευθέτηση τέτοιου είδους καταστάσεων έχει πολλών ειδών παραλλαγές οι οποίες και ποικίλουν και εξαρτώνται άμεσα από παράγοντες όπως οι φύση των συγκεκριμένων κεφαλαίων, το μέγεθος τους, το νομικό πλαίσιο κάθε χώρας, και εάν υπάρχει το κατάλληλο διοικητικό καθεστώς στις

εμπλεκόμενες τράπεζες. Δεν υπάρχει λοιπόν μία και μόνο ιδανική λύση, αλλά ένας όμιλος λύσεων ο οποίος και ποικίλλει ανάμεσα στις χώρες και στις τράπεζες.

Η ταχύτητα της επαναδιάθεσης και επανεπένδυσης των κεφαλαίων αυτών, καθορίζεται και πάλι από την ποιότητα, την ποσότητα και τον τύπο των κεφαλαίων. Η αγορά είχε ανάγκη και επιζητούσε τέτοιου είδους κεφάλαια καλής ποιότητας. Για να ανακάμψει μία οικονομία έπειτα από μία κρίση, κρίνεται απαραίτητη η ρευστοποίηση κεφαλαίων για να βοηθηθεί η αγορά να ανακάμψει. Στην περίπτωση που μία τράπεζα έχει χρεοκοπήσει ή είναι στα πρόθυρα της χρεοκοπίας, τότε η καλύτερη λύση είναι τα εναπομείναντα κεφάλαια της εάν είναι καλής ποιότητας, να τα μεταφέρει το δυνατό γρηγορότερα σε άλλα πιστωτικά ιδρύματα ώστε να καταφέρει να προστατέψει την αξία τους. Στην Κορέα, κάτι τέτοιο συνέβη στις ενδιάμεσες τράπεζες, δηλαδή σε τράπεζες στις οποίες ανατίθεται η επιμέλεια της διαχείρισης των καταθέσεων και των διασφαλισμένων υποχρεώσεων τραπεζών που πτώχευσαν. Στην δε Ταϊλάνδη, το μεγαλύτερο ποσοστό των κεφαλαίων από τις 56 οικονομικές εταιρείες οι οποίες έκλεισαν, πωλήθηκε στον ιδιωτικό τομέα, μέσω πλειστηριασμών.

Κάθε χώρα, έπαιρνε υπόψη της τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της διευθέτησης των επισφαλών της κεφαλαίων σε μια συγκεντρωτική ή μη συγκεντρωτική διαχείριση κεφαλαίων. Οι επιχειρήσεις οι οποίες ακολουθούν συγκεντρωτική διαχείριση κεφαλαίων, οι οποίες είναι συνήθως κρατικής ιδιοκτησίας, είχαν ως βάση τους κατά κύριο λόγο στην Κορέα και στην Μαλαισία και τώρα τελευταία και στην Ινδονησία. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του παραπάνω τύπου επιχειρήσεων, τραπεζών δηλαδή που εξετάζουμε στην περίπτωση μας είναι τα εξής : Ας ξεκινήσουμε με τα πλεονεκτήματα :

α) Καταρχήν, κάτι τέτοιο αποτελεί το μέσο με το οποίο οι τράπεζες μπορούν και απαλλάσσονται από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια που έχουν στο ενεργητικό τους, πάντα βασιζόμενοι σε κοινώς αποδεκτά κριτήρια αποτίμησης αξίας

β) Επιτρέπει στις εκάστοτε κυβερνήσεις την υιοθέτηση μέτρων στην προσπάθεια εκπλήρωσης και αποπληρωμής των μη εξυπηρετούμενων

δανείων στα πλαίσια βέβαια της προσπάθειας αναδιάρθρωσης των τραπεζών

γ) Η συγκεντροποίηση των σπάνιων ανθρώπινων πόρων (ξένων και εγχώριων)

δ) Η συγκεντροποίηση της κυριότητας των ενέχυρων, γεγονός που από μόνο του προϋποθέτει αύξηση του ποσοστού της μόχλευσης στους δανειστές και πιο αποτελεσματικό management.

ε) Μπορεί να βοηθήσει με πιο αποτελεσματικό τρόπο την λειτουργική αναδιάρθρωση των τραπεζών.

Ας προχωρήσουμε στην συνέχεια στα μειονεκτήματα που παρουσιάζονται με την υιοθέτηση αυτής της πολιτικής :

α) Η διοίκηση συνήθως παρουσιάζει αδυναμίες σχετικά με προηγουμένως, όταν ήταν δηλαδή ιδιωτικής φύσεως η διάρθρωση της τράπεζας, μειώνοντας την αποτελεσματικότητα των λειτουργιών της.

β) Τέτοιου είδους οργανισμοί συνήθως υπόκεινται σε πολιτικής φύσεως πιέσεις

γ) Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και ενέχυρα συνήθως δεν ρευστοποιούνται άμεσα αλλά μακροπρόθεσμα

δ) Κάτω από συγκεκριμένες περιστάσεις, μπορεί να οδηγήσει σε επιδείνωση της πιστωτικής πειθαρχίας του τραπεζικού συστήματος

ε) Τα υπάρχοντα λειτουργικά κόστη του συστήματος είναι συνήθως αρκετά υψηλότερα

Ένας αντικειμενικός στόχος μιας κεντρικής και συγκεντρωτικής μορφής διοίκησης και διαχείρισης κεφαλαίων είναι η αγορά των μη εξυπηρετούμενων δανείων από τις τράπεζες, με κύριο σκοπό να τις βοηθήσουν να απαλλαγούν από αυτά ως στοιχείο του ενεργητικού τους. Είναι επίσης αρκετά χρήσιμο στις περιπτώσεις που έχουμε συγχωνεύσεις τραπεζών ή ακόμα και εξαγορά τους, το μέρος το οποίο διεξάγει την αγορά να μην θέλει να λάβει στο ενεργητικό του ένα μεγάλο μέρος μη εξυπηρετούμενων δανείων. Η Ταϊλάνδη είναι μία από τις χώρες η οποία υιοθέτησε αυτήν την πολιτική, προτρέποντας κάθε εμπορική τράπεζα να δημιουργήσει μία ξεχωριστή εταιρεία διαχείρισης κεφαλαίων. Στην Ινδονησία, τέτοιου τύπου εταιρείες λειτουργούσαν κάτω από την κρατική επίβλεψη και μόνο.

Η τιμολόγηση των κεφαλαίων αποτελούσε και το πιο δύσκολο ζήτημα για τις ιδιωτικές τράπεζες.

6.11 ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Ο υπολογισμός του κόστους της αναδιάρθρωσης των τραπεζών αποτελεί ένα από τα πιο προκλητικά ζητήματα. Εμφανίζονται διάφορων ειδών κόστη και στον ιδιωτικό αλλά και στον δημόσιο τομέα για την κάλυψη των ζημιών και την συμβολή νέων κεφαλαίων. Τα κυβερνητικά αυξανόμενα κόστη στην αναδιάρθρωση εμφανίζονται από την ανάγκη πληρωμής των εγγυημένων υποχρεώσεων των τραπεζών, συμπεριλαμβανομένων την στήριξη των τραπεζών στην ρευστοποίηση στοιχείων του ενεργητικού τους όταν παρίσταται ανάγκη, στην στήριξη τους για επίτευξη του απαιτούμενου ποσοστού κεφαλαιακής επάρκειας καθώς και στην αγορά των μη εξυπηρετούμενων δανείων τους. Το καθαρό κόστος της αναδιάρθρωσης θα είναι γνωστό μόνο μετά την ιδιωτικοποίηση των τραπεζών ξανά. Μία ακόμα πιο πλήρης εικόνα του κόστους της συγκεκριμένης λειτουργίας θα έπρεπε να περιλαμβάνει και τα έμμεσα αποτελέσματα της κρίσεως. Οι διαστάσεις του κόστους και η ανάγκη κρατικής βοήθειας για την συνέχιση της διαδικασίας καθιστούν επιτακτική ανάγκη την υιοθέτηση ενός διαυγές λογιστικούς συστήματος και ελευθεροποίηση διάθεσης των πληροφοριών. Αυξανόμενα κόστη παρατηρούνται στις χώρες οι οποίες μετέχουν στην κρίση, κόστη τα οποία παρουσιάζουν αύξηση από 15% του Α.Ε.Π. σε ποσοστό που φτάνει και το 45% του Α.Ε.Π. Το κόστος της αναδιάρθρωσης εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των υπαρχουσών εσωτερικών αλλά και εξωτερικών μακροοικονομικών καταστάσεων, της αποτελεσματικότητας της αναδιάρθρωσης των επιχειρήσεων της οικονομίας αλλά και των τραπεζών ξεχωριστά. Ως αποτέλεσμα λοιπόν των παραπάνω είναι, οι διάφορες εκτιμήσεις οι οποίες γίνονται να διαφέρουν μεταξύ τους, και μάλιστα τα νούμερα τα οποία εξάγονται από τις κρατικές εκτιμήσεις να είναι μικρότερα από τις εκτιμήσεις της αγοράς. Αν και το IMF έχει κάνει επαναλαμβανόμενες εκτιμήσεις οι οποίες και βασίζονται σε διαφορετικά σενάρια βασιζόμενα σε διαφορετικές κυβερνητικές πολιτικές και προσεγγίσεις, δεν έχει προχωρήσει

στην δημοσίευση καμιάς από αυτές λόγω της ευαίσθητης φύσεως τέτοιων εκτιμήσεων.

Η ανάγκη άμεσης ρευστότητας την οποία είχαν οι τράπεζες κατά την διάρκεια της κρίσεως, είχαν ως επακόλουθο ο κεντρικές τράπεζες των χωρών αυτών να αποτελούν και την άμεση πηγή χρηματοδότησης τους. Στην Ινδονησία και στην Ταϊλάνδη, οι αντίστοιχες κυβερνήσεις είχαν προμηθεύσει με 150 τρισεκατομμύρια ρουπίες τις τράπεζες τους, ποσό που αντιστοιχεί στο 13% του Α.Ε.Π. τους, με σκοπό να τις βοηθήσουν στο πρόβλημα ρευστότητας το οποίο αντιμετώπιζαν.

Χορηγήθηκαν κρατικές ομολογίες για ενίσχυση των τραπεζών και στην Ινδονησία και στην Κορέα και στην Ταϊλάνδη και αποτελούσαν και το κύριο μέσο χρηματοδότησης τους. Πληρωμές τοκομεριδίων και επιτοκίων της αγοράς κρίνονται ως απαραίτητες, γιατί εν αντιθέσει με τις ομολογίες χωρίς τοκομερίδιο (ομολογίες στις οποίες κατά την λήξη τους έχουμε εξόφληση της ονομαστικής τους αξίας) ,ενισχύουν τις εισροές κεφαλαίων στις τράπεζες. Οι εμπορεύσιμες ομολογίες, βοηθάνε τις τράπεζες να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα ρευστότητας τους, καθώς οι συγκεκριμένες ομολογίες μπορούν να πουληθούν και να ρευστοποιηθούν όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο. Επίσης, η συγκεκριμένη τακτική, βοηθάει την κυβέρνηση στην δημιουργία μιας ανεπτυγμένης αγοράς ομολογιών, με αποτέλεσμα να μειώνεται το υπάρχον κόστος της κυβερνήσεως, έτσι λοιπόν η συγκεκριμένη τακτική κρίνεται για μια κυβέρνηση εξαιρετικής σημασίας. Μόνο η Κορέα και η Μαλαισία χρησιμοποίησαν έναν συνδυασμό μεταξύ μετρητών και ομολογιών για την παροχή κεφαλαίου, εάν και οι εισφορές αυτές κεφαλαίων και στις δύο περιπτώσεις ήταν τόσο μικρές ,ώστε να μην συμπεριλαμβάνονται στην νομισματική πολιτική των συγκεκριμένων χωρών. η κυβέρνηση της Ινδονησίας, πρόσφατα ενέκρινε την έκδοση επιπρόσθετα άλλων 100 τρισεκατομμυρίων ρουπιών σε ομολογίες (το 9% του Α.Ε.Π. της Ινδονησίας) , με σκοπό την χρηματοδότηση του πρώτου κύματος αναδιάρθρωσης κεφαλαίων των τραπεζών της χώρας. Στην Κορέα, το κοινοβούλιο ενέκρινε για τον ίδιο λόγο νέα έκδοση ομολογιών αξίας 64 τρισεκατομμυρίων ρουπιών (ποσό το οποίο αντιστοιχεί στο 15% του Α.Ε.Π.)

Μία πλήρης και με διαφανείς διαδικασίες αναφορά του κόστους αναδιάρθρωσης αποτελεί πολύ σημαντικό ζήτημα. Αν και η αρχική ενίσχυση

των τραπεζών μπρος αυτήν την κατεύθυνση δεν χαρακτηρίζεται από διαφάνεια, αποτέλεσε τακτική σημαντικής οικονομικής βοήθειας μπρος αυτές.

6.12 ΘΕΣΜΙΚΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

Η αναδιάρθρωση οιοδήποτε ιδρύματος, συμπεριλαμβανομένων βέβαια και των τραπεζών, η οποία ακολουθείται μετά από μία τέτοιου είδους κρίση είναι μια αρκετά πολύπλοκη διαδικασία στην οποία και δεν εφαρμόζονται οι γνωστές λειτουργικές τακτικές. Οι διάφορες στρατηγικές αναδιάρθρωσης οι οποίες χρησιμοποιούνται πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στις τοπικές ιδιαιτερότητες, στην διαθεσιμότητα ανθρωπίνων πόρων, στις αναποτελεσματικότητες της νομοθεσίας και εξαρτώνται κατά μεγάλο ποσοστό στον βαθμό στήριξης από το πολιτικό καθεστώς. Σε όλες τις εξεταζόμενες χώρες, η αλλαγή του πολιτικού καθεστώτος είχε μια σημαντική θετική επιρροή στην διαδικασία της αναδιάρθρωσης.

Καταρχήν, η τραπεζική αναδιάρθρωση απαιτεί την ύπαρξη ανθρώπων κατάλληλων σε νευραλγικές θέσεις. Οι συγκεκριμένες χώρες, μόνο σε σπάνιες περιπτώσεις ήταν έτοιμες να αντιμετωπίσουν την συγκεκριμένη κρίση και είχαν έλλειψη των κατάλληλων πηγών για την αντιμετώπιση της. Έτσι λοιπόν στις περισσότερες περιπτώσεις ωθήθηκαν στην έκλυση βοήθειας από το εξωτερικό ώστε να καταφέρουν να αναπτύξουν τις στρατηγικές τους. Επιπρόσθετα, ο αριθμός των ατόμων ο οποίος ήταν απαραίτητος για την κάλυψη αυτών των θέσεων ήταν αρκετά σημαντικός.

Η ανεπάρκεια θεσμικού πλαισίου για την αντιμετώπιση της αναδιάρθρωσης αποτελούσε σημαντικό τροχοπέδη για τις εξεταζόμενες χώρες. Σημαντικές ελλείψεις έχουμε στις περιπτώσεις που χρίζεται απαραίτητη η έξοδος κάποιας τράπεζας, η έλλειψη πολιτικής προστασίας των κρατικών λειτουργιών, καθώς και η αργοπορία και έλλειψη πείρας από παρόμοιες καταστάσεις των δικαστηρίων. Μόλις οι συγκεκριμένες ανεπάρκειες έγιναν αντιληπτές από τα αρμόδια όργανα, χρειάστηκε να μεσολαβήσει ένα σημαντικό χρονικό διάστημα ώσπου να μπορέσει να προσαρμοστεί το νομικό και θεσμικό πλαίσιο των χωρών αυτών στις νέες απαιτήσεις οι οποίες και είχαν προκύψει από την έξαρση της κρίσης.

6.13 ΟΙ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΣΤΟΝ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Η αυστηρότητα και δριμύτητα της κρίσης στον τομέα των επιχειρήσεων τομέα επηρέασε τις Ασιατικές χώρες σε αρκετά μεγαλύτερο βαθμό από ότι επηρεάστηκαν σε αντίστοιχες κρίσεις οι επιχειρήσεις άλλων χωρών. στις περισσότερες χώρες οι οποίες βίωσαν μία κρίση, η αναδιάρθρωση του τομέα των επιχειρήσεων ξεκίνησε αργά και υπολειπόταν χρονικά της διαδικασίας αναδιάρθρωσης των τραπεζών. Αυτό τείνει στην διαπίστωση ότι η διαδικασία αναγνώρισης των επερχόμενων ζημιών διήρκεσε για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, ότι δεν υπήρχε το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο αντιμετώπισης κρίσεων, ότι δεν υπήρχαν διαθέσιμοι πόροι κυρίως ανθρώπινοι για την αντιμετώπιση τέτοιων καταστάσεων, και ο τομέας των επιχειρήσεων από μόνος του είναι πιο περίπλοκος και διαφοροποιημένος από τον τραπεζικό. Το πιο σημαντικό σημείο είναι ότι σε αντίθεση με τον τραπεζικό τομέα, ο ιδιωτικός τομέα των επιχειρήσεων, δεν υπόκειταν στον εποπτικό έλεγχο μιας και μόνο αρχής. Επιπρόσθετα, το χρέος το οποίο και έπρεπε να διευθετηθεί κάτω από τις ανάγκες της αναδιάρθρωσης, είχε άμεση σχέση με ακόμα μεγαλύτερες διαδικασίες εταιρικής αναδιάρθρωσης, γεγονός το οποίο έκανε την συγκεκριμένη διαδικασία ακόμα πιο χρονοβόρα. Έτσι λοιπόν έπρεπε να καθυστερήσει και η διαδικασία αναδιάρθρωσης των τραπεζών ώστε να μην έχουμε μεγάλη χρονική απόκλιση. Γενικά η διαδικασία αναδιάρθρωσης του τομέα των εταιρειών και του τραπεζικού τομέα έπρεπε να γίνει αν είναι δυνατόν χωρίς καμία χρονική υστέρηση μεταξύ τους ή έστω με την ελάχιστη δυνατή, με μία το δυνατόν μικρότερη προτεραιότητα και ακολουθώντας πιο γρήγορη διαδικασία στον τραπεζικό τομέα, γεγονός το οποίο και φαντάζει απόλυτα φυσιολογικό, καθώς για να υπάρξει δυνατός ο τομέας των επιχειρήσεων θα πρέπει να υπάρχει και ένας αντίστοιχος τραπεζικός τομέας ικανός να τις χρηματοδοτήσει. Το τραπεζικό σύστημα αποτελεί κεντρικό σημείο της προσπάθειας αναδιάρθρωσης του τομέα των τραπεζών κυρίως όσον αφορά στις προσπάθειες διευθέτησης των χρεών τους. Κάτι τέτοιο

μπορεί να γίνει επιτεύξιμο με την ενδυνάμωση των κανόνων περιορισμού τους. Για παράδειγμα, στην Κορέα, οι ενδυνάμωση αυτών το κανόνων, οδήγησε τις επιχειρήσεις στην εξεύρεση άλλων πηγών χρηματοδότησης.

7 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

7.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Υπάρχουν αρκετοί παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν την αποδοτικότητα των τραπεζών. Αρχικά θα παρουσιάσουμε παράγοντες οι οποίοι επηρέασαν την αποδοτικότητα των τραπεζών της Ασίας σύμφωνα με τους Yong-Chin Liu και Jung-Hua Hung (και οι δύο ήταν οικονομικοί αναλυτές στην Ταϊλάνδη) και αργότερα παράγοντες που επηρεάζουν την αποδοτικότητα σύμφωνα με άρθρα του Αθανασόπουλου, αναλύσεις του οποίου και βασίζεται σημαντικό κομμάτι της εργασίας.

7.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Καταρχήν πρέπει να αναφέρουμε ότι υπάρχουν πάρα πολύ παράγοντες οι οποίοι μπορούν να επηρεάσουν την αποδοτικότητα των τραπεζών. Ένας από αυτούς είναι η διάρθρωση της αγοράς και πιο συγκεκριμένα ο βαθμός της συγκέντρωσης της αγοράς. Η συγκέντρωση της αγοράς απεικονίζει την δύναμη της αγοράς. Υπάρχει γενικά μια θετική συσχέτιση μεταξύ της συγκέντρωσης της αγοράς, καθώς η συγκέντρωση επηρεάζει και την συμπεριφορά μεταξύ του ανταγωνισμού των τραπεζών. Μία τράπεζα η οποία απολαμβάνει ως ένα σημείο ένα μέρος της δύναμης της αγοράς, μπορεί να πάρει αυτόματα και τον ρόλο του ρυθμιστή. Σύμφωνα με τον Sinkey(2001) η λειτουργία της αγοράς εξαρτάται και αναφέρεται άμεσα στην ποιότητα αλλά και την ποσότητα των προϊόντων και υπηρεσιών που

προσφέρουν οι τράπεζες στην αγορά. Οι αναλυτές Salas και Saurina χρησιμοποίησαν το Tobin's q ως δείκτη της δύναμης της αγοράς για να αναλύσουν τα αποτελέσματα των ρυθμιστικών διατάξεων της αγοράς των Ισπανικών τραπεζών.

Οι Demsetz (1973) και Peltzman (1997), πρότειναν μία διαφορετική προσέγγιση. Την θετική σχέση που υπάρχει μεταξύ δομής και της κερδοφορίας, σχέση γνωστή μας και ως θεωρία της αποτελεσματικής δομής. Σύμφωνα με αυτήν λοιπόν την θεωρία, τα υψηλά μερίδια αγοράς, οφείλονται για την δημιουργία και την παρουσία ηγετικών εταιριών με αποτελεσματική λειτουργία στην αγορά. Η λειτουργική αποτελεσματικότητα (π.χ. τεχνολογίες παραγωγής ή το management), θα έχει ως αποτέλεσμα μικρότερα κόστη και αυξανόμενα μερίδια αγοράς, μεγιστοποιώντας την κερδοφορία μέσω μικρότερων τιμών.

Υπάρχουν βέβαια, σύμφωνα με τους συγκεκριμένους αναλυτές, και άλλοι συγκεκριμένοι παράγοντες οι οποίοι μπορούν και επηρεάζουν την κερδοφορία των τραπεζών. Το μέγεθος μιας τράπεζας (μετρημένο από τα ολικά κεφάλαια μιας τράπεζας, οι καταθέσεις, ή από τα ίδια κεφάλαια), μπορεί να έχει επιρροή στα κέρδη μιας τράπεζας. Ένας λόγος για τον οποίο ισχύει αυτό είναι ότι τράπεζες του ίδιου μεγέθους, έχουν την τάση να προσφέρουν τις ίδιες ή έστω παρόμοιες υπηρεσίες, γεγονός που συνηγορεί και στην αρχική μας υπόθεση. Κάποιοι επιπρόσθετοι παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν και αυτοί με την σειρά τους την κερδοφορία των τραπεζών είναι

α) η κεφαλαιακή επάρκεια, η ικανότητα δηλαδή κάθε τράπεζας να καλύψει ενδεχόμενες ζημιές από χορηγήσεις (δάνεια), ώστε να μην ζημιωθούν οι καταθέτες. Αυτή τη στιγμή παραδείγματος χάρη, στην Ιαπωνία έχει καθιερωθεί από την συμφωνία της Βασιλείας και έπειτα, ένας ελάχιστος συντελεστής αποθεματικών 8% έναντι του συνολικού αριθμού των δανείων.

β) την ποιότητα του ενεργητικού. Χρησιμοποιούμε το ποσοστό των μη εκπληρωμένων δανείων για να αποδώσουμε την ποιότητα του ενεργητικού. Όσο υψηλότερη είναι αυτή η αναλογία τόσο μικρότερος είναι ο μέσος όρος των κερδών. Γενικά ο συγκεκριμένος όρος αναφέρεται στην φερεγγυότητα των διαφόρων δανείων. όταν προσφέρονται από τις τράπεζες για πώληση στην δευτερογενή αγορά. Οι αγοραστές/επενδυτές ενδιαφέρονται για την

ασφαλή και έγκυρη ρευστοποίηση, αλλά και για τις δυνατότητες που έχουν να μεταπωλήσουν ευχερώς το πακέτο εάν χρειαστεί.

γ) Η διοίκηση. Αναφέρεται στην ικανότητα την οποία έχουν οι διαχειριστές να μπορέσουν να ελέγξουν τον αριθμό του ρίσκου το οποίο παίρνουν. Η ικανότητα της διοίκησης μιας τραπεζών που αναφέρεται καθαρά στην ικανότητα την οποία έχει το ανθρώπινο δυναμικό μιας τράπεζας μπορεί και μεγιστοποιεί τον αριθμό των κερδών της.

δ) Η ρευστότητα των τραπεζών. Η τραπεζική ρευστότητα δείχνει την ικανότητα της τράπεζας να μπορεί να ανταπεξέρχεται στις υποχρεώσεις της. Ο ελάχιστος δείκτης ρευστότητας των τραπεζών πρέπει να είναι 7% σύμφωνα με τις εποπτικές αρχές της Ταιβάν.

Πέρα από τους παραπάνω δείκτες, (όπως για παράδειγμα το ύψος των επιτοκίων της αγοράς και η δημοσιονομική πολιτική η οποία ακολουθείται), επηρεάζουν και σε μεγάλο βαθμό τα κέρδη των επιχειρήσεων. Πιο συγκεκριμένα, οι Salas και Saurina (2003), χρησιμοποίησαν τα τρίμηνα επιτόκια της αγοράς ως μεταβλητές ελέγχου των υποθέσεων τους. Η ανάλυση τους λοιπόν έδειξε ότι όταν τα επιτόκια έχουν ανοδική τάση, τα κέρδη των τραπεζών έχουν επίσης ανοδική τάση, αλλά είναι γεγονός ότι η καθαρή επίπτωση των επιτοκίων πάνω στα κέρδη των τραπεζών εξαρτάται άμεσα από duration gap ,την χρονική υστέρηση δηλαδή των κεφαλαίων και των υποχρεώσεων. Το ύψος επίσης των επιτοκίων, αναμένεται να επηρεάσει τον παράγοντα προεξόφλησης τον οποίο χρησιμοποιούν οι επενδυτές για να υπολογίσουν την παρούσα αξία των εκροών.

Τέλος, ο Sinkey (2001), ανέφερε ότι εξαιτίας του μικρού τους μεγέθους, οι ορισμένες εμπορικές τράπεζες δεν ήταν σε θέση να παρέχουν ορισμένες υπηρεσίες στους πελάτες τους.

7.3 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΕ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

Θα αναφέρουμε παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν την αποδοτικότητα των τραπεζών, βασιζόμενοι στην ανάλυση κυρίως του Παναγιώτη Αθανασόγλου, στελέχους της τράπεζας της Ελλάδος και του καθηγητή Σοφοκλή Μπρισσίμη. Οι παράγοντες αυτοί χωρίζονται ουσιαστικά σε τρεις μεγάλες κατηγορίες. Σε παράγοντες ενδοτραπεζικούς, σε παράγοντες που αφορούν την βιομηχανία γενικότερα, και σε μακροοικονομικούς παράγοντες. Ο κλάδος των ενδοτραπεζικών παραγόντων περιλαμβάνονται η λειτουργική ικανότητα και ο χρηματοοικονομικός κίνδυνος. Το μέγεθος επίσης του τραπεζικού τομέα είναι υπεύθυνο για την δημιουργία οικονομιών κλίμακας, δηλαδή οικονομίες για την βελτίωση της παραγωγής μέσω της μείωσης του μέσου κόστους των προϊόντων ή των υπηρεσιών. Η μείωση αυτή ως είναι γνωστό, προέρχεται είτε από εσωτερικές οικονομίες π.χ από αύξηση των συντελεστών παραγωγής, είτε από εξωτερικούς παράγοντες, όπως το καλύτερο κλίμα στην αγορά.

Η δεύτερη ομάδα προσδιοριστικών παραγόντων περιλαμβάνων παράγοντες που σχετίζονται με την δομή της βιομηχανίας και το πώς επηρεάζουν τα κέρδη των τραπεζών, τα οποία μάλιστα δεν συνδέονται άμεσα με τις αποφάσεις της διοίκησης. Τέτοιοι παράγοντες είναι την βιομηχανική συγκέντρωση και το ιδιοκτησιακό καθεστώς των τραπεζών. Η Τρίτη και τελευταία ομάδα προσδιοριστικών παραγόντων, συνδέει άμεσα την κερδοφορία των τραπεζών με το μακροοικονομικό περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργεί και αναπτύσσεται το τραπεζικό σύστημα.

Είναι γεγονός, ότι γενικά τις τελευταίες δύο δεκαετίες, ο τραπεζικός τομέας έχει περιέλθει παγκοσμίως σε αλλαγές σημαντικές πάνω στο λειτουργικό του περιβάλλον. Την μορφή του και λειτουργία του, την έχουν επηρεάσει σημαντικά και εξωτερικοί παράγοντες αλλά και εσωτερικοί οι οποίοι διαφέρουν για κάθε χώρα.

Σύμφωνα με την ήδη υπάρχουσα βιβλιογραφία, η κερδοφορία των τραπεζών εκφράζεται συνήθως ως ένας παράγοντας ο οποίος με την σειρά του αναλύεται περισσότερο σε επιμέρους εσωτερικής και εξωτερικής φύσεως

παράγοντες. Οι εσωτερικής φύσεως παράγοντες προέρχονται και παρατηρούνται μέσω τραπεζικών λογαριασμών(ισολογισμούς των τραπεζών και πίνακες αποτελεσμάτων χρήσεως), οπότε μέσω αυτών εκμαιεύουμε αποτελέσματα σχετικά με παράγοντες της κερδοφορίας των τραπεζών οι οποίες και σχετίζονται αποκλειστικά με τραπεζικούς παράγοντες. Από την άλλη πλευρά, οι εξωτερικοί παράγοντες είναι παράγοντες οι οποίοι δεν σχετίζονται άμεσα με την τραπεζική διοίκηση και λειτουργία, με το τραπεζικό management δηλαδή, αλλά επηρεάζουν άμεσα το οικονομικό και νομικό περιβάλλον το οποίο με την σειρά του επηρεάζει την λειτουργία και κερδοφορία των πάσης φύσεως οικονομικών ιδρυμάτων. Ένας αριθμός από μεταβλητές έχει προταθεί οι οποίοι και περιγράφουν και τις δύο κατηγορίες παραγόντων, αναφορικά πάντα και σύμφωνα με το σκοπό τον οποίο έχει κάθε μελέτη ξεχωριστά.

Οι ήδη λοιπόν υπάρχουσες μελέτες έχουν επικεντρωθεί κυρίως στην ανάλυση της κερδοφορίας και στην σύγκριση των τραπεζικών συστημάτων και της κερδοφορίας ορισμένων χωρών όπως επίσης και στην ανάλυση της κερδοφορίας μεμονωμένων χωρών.

Μελέτες οι οποίες παρατηρούνε παράγοντες εσωτερικούς χρησιμοποιούν μεταβλητές όπως το μέγεθος, τα ίδια κεφάλαια, το risk management , και το expenses management. Το μέγεθος εφαρμόζεται κυρίως στην εντόπιση και δημιουργία οικονομιών κλίμακος στην αγορά. Οι Akhavein (1997) και Smirlock (1985) με τις μελέτες τις οποίες ακολούθησαν, κατέληξαν ότι υπάρχει μια θετική σχέση μεταξύ το μεγέθους των τραπεζών και της κερδοφορίας τους. Επιπρόσθετα , οι Demirguc-Kunt και Marsimovic (1998), στις δικές τους μελέτες, κατέληξαν ότι ο βαθμός στον οποίο σημαντικοί παράγοντες χρηματοοικονομικής φύσεως ,ακόμα και νομικής (όπως είναι η διαφθορά), οι οποίοι με την σειρά τους επηρεάζουν την κερδοφορία των τραπεζών, εξαρτώνται άμεσα από το μέγεθος των τραπεζών. Οι Haslem (1968), Short (1979), Bourke(1989) , Molyneux και Thornton (1992), Bikker και Hu (2002) και Goddard (2004) κατέληξαν στο ίδιο ακριβώς συμπέρασμα, δηλαδή όταν μεγαλώνει το μέγεθος μιας τράπεζας, αυξάνεται και το ποσοστό κερδοφορίας της.

Η ανάγκη της ύπαρξης και ανάπτυξης του risk management στο τραπεζικό τομέα, είναι έμφυτο συστατικό στην φύση της τραπεζικής

διοικήσεως. Φτωχή ποιότητα κεφαλαίων και χαμηλά επίπεδα ρευστότητας, αποτελούν τα δύο κυριότερα αίτια για τις πτωχεύσεις των τραπεζών. Κατά την διάρκεια περιόδων οι οποίες χαρακτηρίζονται από αυξανόμενη αβεβαιότητα στο οικονομικό περιβάλλον, τα διάφορα χρηματοοικονομικά ιδρύματα, είναι πιθανόν να αποφασίσουν να διαφοροποιήσουν το υπάρχων χαρτοφυλάκιο τους και να αυξήσουν τα ρευστά διαθέσιμα τους με σκοπό να μειώσουν την έκθεση τους στον υπάρχων κίνδυνο. Όπως ήδη γνωρίζουμε, το ρίσκο μπορεί να διαιρεθεί σε δύο επιμέρους κατηγορίες. Στο πιστωτικό ρίσκο και στο ρίσκο ρευστότητας. Οι Molyneux και Thornton (1992) ,καθώς και άλλοι αναλυτές μαζί με αυτούς, διέκριναν μια αρνητική σχέση μεταξύ του επιπέδου ρευστότητας και της κερδοφορίας. Σε αντίθεση με αυτούς. Ο Bourke (1989) σύμφωνα με τις αναλύσεις του κατέληξε σε μία θετική σχέση μεταξύ αυτών των παραγόντων, ενώ η επίδραση του πιστωτικού ρίσκου στην κερδοφορία παρουσιάζει σαφέστατα αρνητικές επιδράσεις. Αυτά τα αποτελέσματα μπορούν να ερμηνευτούν παίρνοντας υπόψη μας, το γεγονός ότι όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων τα οποία εκτίθεται σε δάνεια υψηλού κινδύνου, τόσο υψηλότερη είναι και η συσσώρευση μη εκπληρωμένων δανείων, και άρα αποτέλεσμα αυτού είναι τόσο μικρότερο να είναι το ποσοστό κέρδους των τραπεζών από αυτά τα δάνεια τα οποία και κρίνονται πλέον σε μεγαλύτερο ποσοστό ως επισφαλή ή ανεκπλήρωτα.

Τα έξοδα στα οποία υπόκειται οι τράπεζες, αποτελούν επίσης έναν ακόμα παράγοντα της κερδοφορίας των τραπεζών, πολύ στενά συσχετιζόμενο με την νοοτροπία της αποτελεσματικής διοίκησης.

Επανερχόμενοι στην κατηγορία των εξωτερικών παραγόντων οι οποίοι όπως έχουμε προαναφέρει επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την κερδοφορία των επιχειρήσεων, θα μπορούσαμε να κάνουμε και έναν περαιτέρω διαχωρισμό μεταξύ παραγόντων οι οποίοι επηρεάζουν το μακροοικονομικό περιβάλλον, όπως είναι ο πληθωρισμός και τα επιτόκια, και παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν τα χαρακτηριστικά της αγοράς, όπως είναι η συγκέντρωση της αγοράς, το μέγεθος της βιομηχανίας και το ιδιοκτησιακό καθεστώς.

Μία καινούρια τάση σχετικά με τις δομικές συνέπειες της κερδοφορίας των τραπεζών έχει ξεκινήσει με την εφαρμογή της δυναμικής της αγοράς και της υπόθεσης της αποτελεσματικής δομής. Σύμφωνα με την υπόθεση της

δύναμης της αγοράς, η ολοένα και αυξανόμενη αγοραστική δύναμη οδηγεί σε μονοπωλιακά κέρδη. Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με την συγκεκριμένη υπόθεση, μόνο οι εταιρείες οι οποίες κατέχουν μεγάλα εταιρικά μερίδια και τα προϊόντα τα οποία παρέχουν είναι πολύ καλά διαφοροποιημένα, είναι ικανές να χρησιμοποιήσουν προς την πλευρά τους και για όφελος τους την δύναμη την οποία κατέχουν και έτσι να κερδίσουν μη φυσιολογικά κέρδη.

Μελέτες, όπως είναι αυτές των Smirlock (1985), Berger και Hannan (1989), μελέτησαν την σχέση μεταξύ κέρδους και δομής των τραπεζών. Σύμφωνα με την έρευνα τους υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν την άποψη ότι το αρτιότερο management σε μια εταιρεία-τράπεζα όπως επίσης και η τάση να αυξάνει τα μερίδια της στην αγορά συντελούν στα ολοένα και αυξανόμενα κέρδη της τράπεζας. Εν αντιθέσει, σύμφωνα πάντα με τις μελέτες των παραπάνω συγγραφέων, η διοικητικές ικανότητες του προσωπικού μιας τράπεζας, όχι μόνο συντελεί στην αύξηση των κερδών της, αλλά και στην αύξηση των εταιρικών μεριδίων της αγοράς, και στη αύξηση της συγκέντρωσης της, έτσι λοιπόν μία θετική σχέση μεταξύ των κερδών της τράπεζας και της συγκέντρωσης της (πρέπει να σημειώσουμε ότι η συγκέντρωση μιας τράπεζας αποσκοπεί στην επίτευξη οικονομιών κλίμακας, την προώθηση της τεχνολογίας και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας σε διεθνές επίπεδο, στο πλαίσιο της οικονομίας της δεσπόζουσας θέσης), είναι πιθανόν να οφείλεται σε διάφορες συσχετίσεις με άλλες μεταβλητές. Έτσι λοιπόν, ελέγχοντας όλες τις υπόλοιπες μεταβλητές, ο ρόλος της συγκέντρωσης είναι πιθανόν να είναι αμελητέα ποσότητα. Άλλοι βέβαια αναλυτές, ισχυρίστηκαν ότι η αυξανόμενη συγκέντρωση δεν αποτελεί και αποτέλεσμα της διοικητικής ικανότητας, αλλά αντικατοπτρίζει αποκλίσεις από την δομή της ανταγωνιστικής αγοράς και οδηγεί σε μονοπωλιαστικά κέρδη. Συνεπώς λοιπόν, σύμφωνα με τα παραπάνω, η συγκέντρωση πρέπει, και έχει θετική σχέση με την κερδοφορία των τραπεζών.

Ένα επίσης σημαντικό θέμα προς συζήτηση είναι εάν το καθεστώς ιδιοκτησίας το οποίο υπάρχει σε μια τράπεζα σχετίζεται άμεσα ή έμμεσα με το ποσοστό κερδοφορίας της. Έχουμε σχετικά μικρό αριθμό στοιχείων τα οποία και να αποδεικνύουν την θεωρία ότι τα τραπεζικά ιδρύματα των οποίων το καθεστώς δεν είναι κρατικό αλλά ανήκει σε ιδιώτες, έχουν ταυτόχρονα και την τάση να σημειώνουν μεγαλύτερες αποδόσεις. Ο Short (1989), με την ανάλυση

του, η οποία και είναι και από τις ελάχιστες διαθέσιμες αυτήν την στιγμή, η οποία και δείχνει μια ισχυρή αρνητική σχέση μεταξύ κερδοφορίας των τραπεζών και κρατικές ιδιοκτησιακά τράπεζες. Υπάρχουν όμως και άλλο αναλυτές, όπως ο Thornton (1992), οι οποίοι ισχυρίζονται ότι το συγκεκριμένο κριτήριο δεν θα έπρεπε να χρησιμοποιείται και να θεωρείται ειδοποιός παράγοντας για τη κερδοφορία των τραπεζών.

Το τελευταίο γκρουπ παραγόντων που θεωρούνται σημαντικοί για την κερδοφορία των τραπεζών έχει να κάνει με μακροοικονομικούς μεταβλητές. Αυτοί οι παράγοντες οι οποίοι συχνά χρησιμοποιούνται είναι ο πληθωρισμός, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια, και η προσφορά χρήματος. Ο Revell (1979), είναι ο πρώτος που εισήγαγε την σχέση μεταξύ της κερδοφορίας των τραπεζών και του δείκτη πληθωρισμού. Ισχυρίστηκε ότι η σχέση μεταξύ του πληθωρισμού και της κερδοφορίας των τραπεζών εξαρτάται από το εάν οι φόροι που πληρώνουν οι τράπεζες καθώς και άλλα λειτουργικά τους έξοδα αυξάνονται ύστερα από μια απότομη αύξηση του δείκτη του πληθωρισμού. Το ερώτημα βέβαια είναι πόσο ώριμη μπορεί να είναι μια οικονομία ώστε ο μελλοντικός πληθωρισμός να μπορεί να προβλεφθεί με ακρίβεια ώστε και οι τράπεζες να μπορούν με την σειρά τους να αντιμετωπίσουν κατάλληλα τα λειτουργικά τους έξοδα. Με βάση αυτό, ο Perry (1992), ισχυρίζεται ότι ο βαθμός στον οποίο ο πληθωρισμός επηρεάζει την κερδοφορία των τραπεζών, εξαρτάται από το εάν οι προσδοκίες του πληθωρισμού επαληθεύονται πλήρως. Ένας δείκτης πληθωρισμού ο οποίος είχε προβλεφθεί πλήρως από την διοίκηση μιας τράπεζας, μας δείχνει ότι η συγκεκριμένη τράπεζα μπορεί και προσαρμόζει τα επιτόκια της κατάλληλα ώστε να καταφέρει να αυξήσει τα κέρδη της πιο γρήγορα από τα έξοδα της και έτσι να καταφέρει να έχει μεγαλύτερα κέρδη. Οι περισσότερες μελέτες μέχρι στιγμής, έχουν δείξει θετική σχέση μεταξύ της κερδοφορίας των τραπεζών και είτε του πληθωρισμού, είτε των μακροπρόθεσμων δεικτών των επιτοκίων.

Πρόσφατα, οι Demircug-Kunt και Huizinga (2000) και οι Bikker και Hu (2002) προσπάθησαν να εξερευνήσουν την πιθανότητα εμφάνισης κυκλικών κινήσεων στην κερδοφορία των τραπεζών, και το ποσοστό κατά το οποίο η κερδοφορία των τραπεζών εξαρτάται από τους επιχειρηματικούς κύκλους. Η έρευνα τους απέδειξε ότι υπάρχει συσχέτιση μεταξύ τους, αν και οι μεταβλητές οι οποίες χρησιμοποίησαν δεν αποτελούν άμεσους μετρήσιμους παράγοντες

των επιχειρηματικών κύκλων. Πιο συγκεκριμένα οι Demirguc-Kunt και Huizinga χρησιμοποίησαν στην έρευνα τους την ετήσια αύξηση του ΑΕΠ (GNP) , ενώ οι Bikker και Hu χρησιμοποίησαν έναν αριθμό από μακροοικονομικών μεταβλητών όπως είναι παραδείγματος χάρη η δείκτης της ανεργίας.

Στην συνέχεια θα αναφερθούμε στους παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν την κερδοφορία των τραπεζών και πως τους χρησιμοποιήσαμε για καθεμία από τις χώρες τις οποίες και χρησιμοποιούμε ως δείγμα για την εκπόνηση της εργασίας, δηλαδή για την Ιαπωνία, την Μαλαισία, την Ινδονησία, την Κορέα, το Χονγκ Κονγκ και την Ταϊλάνδη.

Θα χρησιμοποιήσουμε τους εξής μεταβλητές για κάθε τράπεζα :

Καταρχήν την αναλογία του αριθμού των αποθεματικών επισφαλών δανείων (ποσοστό στο σύνολο των χορηγήσεων μιας τράπεζας), προς το σύνολο των δανείων. Δεύτερος μεταβλητής είναι ο γενικός δείκτης κεφαλαίων (δηλαδή η σχέση των κεφαλαίων προς το σύνολο του ενεργητικού), ο επόμενος είναι η απόδοση του μέσου όρου των επενδυμένων κεφαλαίων ή στοιχείων του ενεργητικού (δείκτης αποδοτικότητας των κερδών ο οποίος εξάγεται από την διαίρεση των καθαρών κερδών με το σύνολο των στοιχείων του ενεργητικού), επόμενος είναι η απόδοση του μέσου όρου των ιδίων κεφαλαίων (δείκτης ο οποίος και εξάγεται με την διαίρεση των καθαρών κερδών με την καθαρή θέση), τον πληθωρισμό στον οποίο υπόκειταν οι συγκεκριμένες χώρες για τις περιόδους τις οποίες εξετάζουμε, την ετήσια αύξηση του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος και τέλος, ο τελευταίος παράγοντας ο οποίος θα χρησιμοποιήσουμε , θα είναι η αναλογία κόστους προς εισόδημα.

Ο δείκτης κεφαλαίων των τραπεζών μπορεί να αναλυθεί με δύο τρόπους. Με την στενή έννοια του όρου, μπορεί να θεωρηθεί ως το ποσό το οποίο έχουν συνεισφέρει οι ιδιοκτήτες μιας τράπεζας και τους δίνει το δικαίωμα να απολαμβάνουν όλα τα μελλοντικά κέρδη τα οποία θα έχει η συγκεκριμένη τράπεζα. Πιο αναλυτικά όμως, με μια πιο προσεκτική ματιά, θα μπορούσε να ερμηνευτεί ως το ποσό το οποίο θέτουν οι ιδιοκτήτες μιας τράπεζας στην διάθεση της, ώστε να μπορεί να διαχειριστεί τις διάφορες διεργασίες της ώστε να προάγει τον εαυτό της. Ο δεύτερος και πιο ευρύς ορισμός, περιλαμβάνει και τα αποθεματικά τα οποία έχουν στην διάθεση τους οι τράπεζες, καθώς και την ολική καθαρή θέση της επιχείρησης (τράπεζα),

δηλαδή το καταβληθέν κεφάλαιο, τα αποθεματικά και τα μη διανεμηθέντα κέρδη. Όποιον όμως και από τους δύο ορισμούς και εάν υιοθετήσουμε, τα κεφάλαια της τράπεζας χρησιμοποιούνται για να αναλύσουμε και να περιγράψουμε την χρηματοοικονομική δύναμη μιας τράπεζας.

Θετική σχέση μεταξύ των κεφαλαίων και των αποδόσεων μιας τράπεζας έχουν σημειώσει στις αναλύσεις τους οι Furlong και Keeley (1989), Keeley και Furlong (1990), Berger (1994), Berger (1995b), Demirguc-Kunt και Huizinga (1999), Naceur (2003) και Kwan και Eisenbeis (2005). Ερευνώντας τα προσδιοριστικά στοιχεία της απόδοσης των τραπεζών της Τυνησίας για την περίοδο 1980-1995, οι Naceur και Goailed (2001) διαπίστωσαν ότι οι τράπεζες οι οποίες και σημείωναν κατεξοχήν τις μεγαλύτερες αποδόσεις, ήταν εκείνες οι οποίες προσπάθησαν να βελτιώσουν την παραγωγικότητα της εργασίας και του κεφαλαίου ταυτόχρονα και εκείνες επίσης οι οποίες είχαν την δυνατότητα να ενισχύσουν το μετοχικό τους κεφάλαιο εφόσον αυτό χρειαζόταν. Οι Bourke (1989), Abreu και Mendes (2002) και Naceur (2003) συμφώνησαν στις έρευνες τους ότι οι τράπεζες υψηλής κεφαλαιοποίησης αντιμετωπίζουν μικρότερο κίνδυνο για μια πιθανή χρεοκοπία, έχουν μικρότερα κόστη χρηματοδότησης και ως αποτέλεσμα αυτών των δύο έχουν μεγαλύτερα περιθώρια κερδοφορίας. Έτσι λοιπόν, οι αναλυτές συμφωνούν στο ότι όσο περισσότερα κεφάλαια έχουν, τόσο περισσότερο μπορούν να αμυνθούν σε μια πιθανή επενδυτική αποτυχία.

Η απόδοση του μέσου όρου των επενδυμένων κεφαλαίων και του μέσου όρου των ιδίων κεφαλαίων, που υπολογίζεται αντίστοιχα ως το πηλίκο του καθαρού εισοδήματος προς τα επενδυμένα κεφάλαια και ως το πηλίκο του καθαρού εισοδήματος προς τα ίδια κεφάλαια, έχουν την ιδιότητα να μετράνε το ρίσκο κυρίως στο οποίο και εκτίθεται κάθε τράπεζα των αντίστοιχων χωρών. Το πρώτο μέτρο αναφέρεται κυρίως στην πλευρά των μετόχων και το δεύτερο στην πλευρά της διοίκησης και του management των τραπεζών. Τα ρίσκα τα οποία παίρνουν οι τράπεζες, ειδικά όταν αναφερόμαστε σε αναπτυσσόμενες αγορές όπως είναι αυτές τις οποίες και χρησιμοποιούμε στην ανάλυση μας, είναι και ο πιο συχνός λόγος αποτυχίας και χρεοκοπίας τους, όπως αναφέρουν και στις αναλύσεις τους οι Anderson (2000), Barber (2000), Bath (1999).

Εμπειρικές έρευνες από τους Naceur και Goailed (2001) έδειξαν ότι οι τράπεζες οι οποίες και απολαμβάνουν τα μεγαλύτερα κέρδη, είναι αυτές οι οποίες έχουν μεγαλύτερους αριθμούς καταθέσεων από κεφάλαια. Αυτό γίνεται γιατί αυξάνοντας τους αριθμούς καταθέσεων τους αυξάνουν και τον αριθμό των κεφαλαίων τον οποίο μπορούν να χρησιμοποιήσουν για διάφορες επενδυτικές δραστηριότητες, όπως επίσης και για δανεισμό. Έτσι λοιπόν αυτόματα αυξάνεται και η απόδοση των κεφαλαίων της αντίστοιχης τράπεζας.

8 ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

Σύμφωνα με την μέχρι τώρα ανάλυση μας διαπιστώνουμε ότι η λειτουργία των τραπεζών μέσα στα πλαίσια μιας οικονομίας επηρεάζεται κατά αρκετά μεγάλο βαθμό, μετά την επίδραση μίας κρίσης, σαν την Ασιατική κρίση του 1997 την οποία και εξετάζουμε στην παρούσα ανάλυση μας. Ακριβώς λοιπόν επειδή το σύνολο μιας οικονομίας εξαρτάται κατά πολύ μεγάλο βαθμό από το τραπεζικό της σύστημα, κρίνεται απαραίτητη και ο εντοπισμός του βαθμού κατά τον οποίο επηρεάζει μία κρίση τον τραπεζικό τομέα. Χαρακτηριστικό είναι ότι υπάρχουν όπως έχουμε αναφέρει στρατηγικές οι οποίες έχουν διεθνώς αναπτυχθεί, για την καλύτερη αντιμετώπιση των κρίσεων, και μάλιστα έχουν αναπτυχθεί ακόμα και στρατηγικές αποκλειστικά εφαρμοζόμενες στον τραπεζικό τομέα και στρατηγικές οι οποίες έχουν αναπτυχθεί για την προστασία του τραπεζικού τομέα αποκλειστικά. Η πρόταση της διατριβής μας είναι να εξετάσουμε εάν στην συγκεκριμένη περίπτωση της Ασιατικής κρίσεως του 1997 επηρεάστηκε ο τραπεζικός τομέας από την έξαρση της κρίσεως ή **εάν οι στρατηγικές οι οποίες εφαρμόστηκαν κατάφεραν να προστατεύσουν την εύρυθμη λειτουργία του τραπεζικού τομέα.**

Ως δείγμα θα χρησιμοποιήσουμε πέντε χώρες της περιοχής οι οποίες και επηρεάστηκαν από τις επιπτώσεις της κρίσεως. Αυτές είναι **η Ιαπωνία, η Ινδονησία, η Κορέα, η Μαλαισία και η Ταϊλάνδη,** από την οποία όπως έχουμε αναφέρει ήδη, ουσιαστικά ξεκίνησε το ξέσπασμα της κρίσεως. Όπως είναι φυσιολογικό, στις εξεταζόμενες χώρες και για την εξεταζόμενη περίοδο, παρουσιάστηκε **το κλείσιμο, η πτώχευση δηλαδή ενός σημαντικού αριθμού τραπεζών, οι οποίες και δεν μπόρεσαν, λόγω του μεγέθους τους κυρίως και της ισχύς τους, να ανταπεξέλθουν σε μια τόσο ισχυρή και με τέτοιες συνέπειες κρίση. Είχαμε επίσης το φαινόμενο, το οποίο είναι αρκετά σύνηθες σε τέτοιες περιπτώσεις, εξαγορών τραπεζών ή και συγχωνεύσεων τραπεζών. Όλες αυτές είναι πρακτικές, όπως έχουμε προαναφέρει, τις οποίες χρησιμοποιούν οι μικρές κυρίως, σε ισχύ και μερίδιο αγοράς, τράπεζες, στην προσπάθεια τους να ανταπεξέλθουν στην κρίση.** Σίγουρα, μία κρίση λοιπόν σαν και αυτή η οποία έπληξε τις Ασιατικές χώρες, επηρέασε τον τραπεζικό τομέα στο σύνολο του και ανάγκασε το σύνολο της οικονομίας με εκφραστή τον **κυβερνητικό**

πυρήνα κάθε χώρας, να πρέπει να πάρει τα κατάλληλα μέτρα ώστε να μπορέσει να αμυνθεί και να προστατευτεί ο τραπεζικός τομέας, σημειώνοντας το δυνατό μικρότερες απώλειες. Τέτοιου είδους μέτρα, όπως έχουμε ήδη προαναφέρει είναι οι διάφορες κανονιστικές ρυθμίσεις στο νομικό και θεσμικό πλαίσιο κάθε χώρας, οι συγχωνεύσεις, οι εξαγορές από την πλευρά των τραπεζών για να καταφέρουν να προστατευτούν από μόνες τους. Εμείς λοιπόν πήραμε στοιχεία για τις μεγάλες τράπεζες κάθε χώρας. Σίγουρα ο τραπεζικός τομέας, μόνο κρίνοντας από τα μέτρα τα οποία και πάρθηκαν επηρεάστηκε και μάλιστα σε αρκετά μεγάλο βαθμό όπως ήταν και φυσικό. Εμάς μας ενδιαφέρει, εάν η κερδοφορία των μεγάλων θεωρητικά τραπεζών κάθε χώρας, μεγάλων και από πλευράς ισχύς και από πλευράς μεγέθους, επηρεάστηκε από την έξαρση της κρίσεως και εάν ναι μέχρι ποιο βαθμό. Διαλέξαμε λοιπόν τις μεγαλύτερες τράπεζες κάθε χώρας, (για τις οποίες πρέπει να σημειώσουμε ότι ήταν και οι μοναδικές για τις οποίες είχαμε επαρκή στοιχεία για τις μεταβλητές τους οποίους και θέλαμε να συμπεριλάβουμε στην ανάλυση μας και χρησιμοποιήσαμε στο οικονομετρικό μας υπόδειγμα).

Συλλέξαμε στοιχεία για κάθε τράπεζα ξεχωριστά σχετικά με τους εξής μεταβλητές : Με τη μέση απόδοση των κεφαλαίων ,Return on Average Assets, (ROAA), απόδοση της καθαρής αξίας των ιδίων κεφαλαίων, Return on Average Equity, (ROAE) , αποτελεί την αναλογία κόστους προς κερδών, Cost to Income Ratio, το ποσοστό του αποθεματικά επισφαλών δανείων προς το ολικό μεικτό ποσό των δανείων ,Loan Loss Reserve/Gross Loans . Η απόδοση των κεφαλαίων (ROAA) είναι εφάμιλλη, σύμφωνα με την υπάρχουσα βιβλιογραφία την οποία έχουμε λάβει υπόψη μας για την κάτωθι έρευνα, με την αποδοτικότητα των τραπεζών, η οποία και είναι ο παράγοντας ο οποίος θέλουμε να δούμε εάν επηρεάστηκε. Η αποδοτικότητα όπως ξέρουμε, ισούται με τα λειτουργικά έσοδα (operating income). Τα λειτουργικά έσοδα (operating income) είναι ένα μέτρο μέτρησης της κερδοφορίας των τραπεζών, και των επιχειρήσεων γενικότερα, σχετικά με την αποδοτικότητα, δηλαδή την ικανότητα πραγματοποίησης ή δημιουργίας κέρδους από μια επιχείρηση. Στην βιβλιογραφία η συγκεκριμένη μεταβλητή συμβολίζεται με το ROA.

Στις ανεξάρτητες μεταβλητές, στην άλλη πλευρά της εξίσωσης δηλαδή θα το τοποθετήσουμε αρχικά την απόδοση των ιδίων κεφαλαίων των

τραπεζών ,Return on Average Equity ή ROAE όπως συμβολίζεται. Η συγκεκριμένη μεταβλητή μας δείχνει την **αποδοτικότητα μιας εταιρείας σε σχέση με τα κεφάλαια τα οποία έχουν επενδύσει οι μέτοχοι της σε αυτήν**. Στην βιβλιογραφία ισούται με το κλάσμα καθαρό εισόδημα επιτοκίων/κεφάλαιο μεριδιούχων (net interest income/shareholder equity.)

Είναι μία χρήσιμη μεταβλητή για την μέτρηση της αποδοτικότητας εταιρειών, οι οποίες βρίσκονται και λειτουργούν στον ίδιο κλάδο (τραπεζικό, βιομηχανικό κ. τ. λ.).

Η την αναλογία κόστους προς κερδών (cost to income ratio), ισοδυναμεί με την αναλογία των λειτουργικών εξόδων προς το εισόδημα από τα λειτουργικά έσοδα, δηλαδή με το κλάσμα λειτουργικά έξοδα/λειτουργικά έσοδα. Είναι ένα μέτρο αποδοτικότητας το οποίο ισούται με το λειτουργικό περιθώριο. Όσο πιο μικρό είναι αυτό το ποσοστό τόσο καλύτερο είναι για μια επιχείρηση γενικότερα, και ειδικότερα για τον τομέα των τραπεζών τον οποίο εξετάζουμε. Χρησιμοποιείται πιο συχνά στον χρηματοοικονομικό τομέα. Είναι χρήσιμη η μέτρηση της αλλαγής του μεγέθους του κόστους που έχει μια επιχείρηση από τις λειτουργίες της, σχετικά με το ποσοστό κατά το οποίο αλλάζουν τα εισοδήματα της. Για παράδειγμα, εάν το ποσό των εισροών μιας επιχείρησης αυξάνεται ενώ από την άλλη μεριά τα κόστη αυξάνονται αλλά με μεγαλύτερο ρυθμό, μία λεπτομερή ματιά στον συγκεκριμένο δείκτη θα μας φανερώσει και την αλήθεια.

Επόμενη μεταβλητή την οποίο και χρησιμοποιήσαμε όπως έχουμε ήδη αναφέρει είναι το ποσοστό του αποθεματικά επισφαλών δανείων προς το ολικό μεικτό ποσό των δανείων $\text{loan loss reserve/gross loans}$, δηλαδή το ποσό των δανείων τα οποία δεν εισπράχτηκαν ποτέ, δηλαδή το ποσό των δανείων το οποίο αποτελεί πλέον ζημιά για μία τράπεζα, προς το μικτό ποσό των δανείων τα οποία έχουν χορηγηθεί.

Τα αποθεματικά επισφαλών δανείων είναι ειδικά αποθεματικά (ποσοστό στο σύνολο των χορηγήσεων κάθε τράπεζας) προς κάλυψη επισφαλών απαιτήσεων. Χρεώνονται με κάθε δάνειο που μεταφέρεται στις καθυστερήσεις, και πιστώνονται με την είσπραξη του δανείου, όταν και εφόσον αυτό επιτευχθεί. Μέσο της συγκεκριμένης μεταβλητής καθίσταται εφικτός ο υπολογισμός πιθανόν λογιστικών ζημιών μιας εταιρείας. Όταν ένα δάνειο διαγραφεί, μετακινείται από το χαρτοφυλάκιο των δανείων σαν ένα

κερδοφόρο στοιχείο του ενεργητικού, και η λογιστική αξία τους αφαιρείται από τον λογαριασμό αποθεματικών για απώλειες δανείων. Οι δανειστές επίσης, κρατάνε αποθεματικά για την αντιμετώπιση πιθανών δανείων σε καθυστέρηση, δηλαδή δανείων που οι δανειστές δεν εξοφλούν ή τους τόκους ή το κεφάλαιο ή και τα δύο ταυτόχρονα.

Στον παρανομαστή, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, υπάρχει το μικτό ποσό των δανείων το οποίο έχει χορηγηθεί, το ολικό ποσό των δανείων δηλαδή. Η συγκεκριμένη μεταβλητή όσο αυξάνεται, τόσο καλύτερο είναι για μια τράπεζα γιατί όσο πιο πολλά δάνεια έχει χορηγήσει, τόσο μεγαλύτερο ποσό εισοδήματος έχει από τα επιτόκια.

Άλλος εξίσου σημαντική μεταβλητή την οποία χρησιμοποιήσαμε, και ο οποίος αναφέρεται αυτήν την φορά στο σύνολο μιας οικονομίας και δεν αποτελεί ξεχωριστή μεταβλητή για κάθε τράπεζα, είναι ο πληθωρισμός. Ας κάνουμε μια ανάλυση της έννοιας του πληθωρισμού για την κατανόηση των επιπτώσεων σε μια οικονομία και πως επηρεάζονται οι επιχειρήσεις και εν προκειμένου οι τράπεζες, τις οποίες και εξετάζουμε από την μεταβολή των τιμών του. Πληθωρισμός λοιπόν είναι η διατάραξη της ισορροπίας μεταξύ προσφοράς αγαθών και της ενεργού ζήτησης για αυτά, με επακόλουθο τη συνεχή αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών και την μείωση της αγοραστικής αξίας του χρήματος (δηλαδή απαιτούνται περισσότερα χρήματα για την αγορά των ίδιων αγαθών ή υπηρεσιών ή πολλά χρήματα κυνηγούν λίγα προϊόντα). Συνήθως, την άνοδο του πληθωρισμού ακολουθεί το φαινόμενο του στασιμοπληθωρισμού, δηλαδή ύφεση και ανεργία. Από την μελέτη των στατιστικών στοιχείων φαίνεται ότι ο πληθωρισμός του τομέα των υπηρεσιών, σε σχέση με του τομέα των βιομηχανικών προϊόντων, είναι δυσκολότερο να τιθασευθεί. Πάντως, η μείωση του πληθωρισμού που αποτελεί νομισματικό φαινόμενο και στόχο της μακροοικονομικής πολιτικής, είναι δυσχερέστερη όταν το ποσοστό του είναι ήδη χαμηλό. Από οικονομική άποψη ίσως μπορεί να καταπολεμηθεί ευκολότερα με αποπληθωρισμό. Το ποσοστό του πληθωρισμού επηρεάζει το ύψος των επιτοκίων, έχει δε πολλές μορφές και προέρχεται από πολλές αιτίες. Έχει ενδιαφέρον να παρατηρήσουμε τους πληθωρισμούς κάθε χώρας, παρατήρηση που θα κάνουμε αργότερα με την ανάλυση των στοιχείων κάθε χώρας ξεχωριστά. Όπως συμπεραίνουμε βέβαια, ο πληθωρισμός είναι ένας σημαντικό

παράγοντας, όπως και οι υπόλοιποι, ο οποίος επηρεάζει άμεσα την αποδοτικότητα των τραπεζών, για αυτό και τον χρησιμοποιούμε στην οικονομετρική ανάλυση μας.

Μία πρόσθετη μεταβλητή τον οποίο και χρησιμοποιήσαμε αφορά το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κάθε χώρας. Συμβολίζει την συνολική αξία των αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται στην χώρα στην χρονική περίοδο ενός ημερολογιακού έτους. Δεν συμπεριλαμβάνονται σε αυτό τα εισοδήματα του εξωτερικού. Ο σχετικός δείκτης (είναι συνήθως χαμηλότερος το πρώτο τρίμηνο κάθε έτους και υψηλότερος το τέταρτο) αντικατοπτρίζει καλύτερα την πορεία μιας χώρας και για αυτό τον λόγο παρακολουθείται συστηματικότερα από τους οικονομικούς αναλυτές. Το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν υπολογίζεται ως εξής : $GDP = C + I + G + (X - M)$, όπου C συμβολίζει το ποσό της ιδιωτικής κατανάλωσης που παρουσιάζει μια οικονομία. Περιλαμβάνει δηλαδή τα ποσά τα οποία καταναλώνουν τα νοικοκυριά, δηλαδή το φαγητό, το νοίκι και γενικά ο,τι περιλαμβάνεται στα έξοδα ενός νοικοκυριού. Το I περιλαμβάνει το ποσό των επενδύσεων των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών σε μια οικονομία. Το G συμβολίζει το σύνολο των κυβερνητικών εξόδων. Το X είναι το σύνολο των εξαγωγών μιας οικονομίας ενώ το M συμβολίζει το σύνολο των εισαγωγών μιας οικονομίας.

Χρησιμοποιήσαμε τέλος μία ψευδομεταβλητή (dummy variable). Αυτή η μεταβλητή συμβολίζει την κρίση του 1998 και θέλουμε να δούμε πως η συγκεκριμένη μεταβλητή, η ψευδομεταβλητή επηρεάζει την αποδοτικότητα των τραπεζών ή όχι. Στον συγκεκριμένο μεταβλητή έχουμε θέσει δύο και μόνο τις τιμές. Την τιμή μηδέν, την δίνουμε για τις χρονολογίες πριν το ξέσπασμα της κρίσεως, δηλαδή για τις χρονολογίες πριν το 1998 και για χρονολογίες από το 1998 και μετά, δίνουμε στην συγκεκριμένη μεταβλητή την τιμή ένα. Αυτή η συγκεκριμένη μεταβλητή έχει και κεντρικό σημείο αναφοράς στην εργασία μας. Αυτό που θέλουμε να εξακριβώσουμε με την εκπόνηση τη εργασίας μας είναι εάν το ξέσπασμα της κρίσεως του 1998 επηρέασε τις τράπεζες, όσον αφορά την αποδοτικότητά τους. Άμα λοιπόν μετά την οικονομετρική μας ανάλυση και το τρέξιμο της παλινδρόμησης, η οποία όπως θα αναφέρουμε και αργότερα γίνεται με την μορφή panel, η συγκεκριμένη μεταβλητή για κάθε χώρα ξεχωριστά αποδειχτεί ως στατιστικά σημαντική, τότε συμπεραίνουμε ότι η αποδοτικότητα των τραπεζών για την συγκεκριμένη

χώρα επηρεάστηκε από το ξέσπασμα της κρίσεως. Εάν όμως αποδειχτεί ότι η συγκεκριμένη μεταβλητή είναι στατιστικά μη σημαντική, τότε λοιπόν το ξέσπασμα της κρίσεως δεν θα έχει επηρεάσει την αποδοτικότητα των τραπεζών μιας οικονομίας στο σύνολο τους.

9 ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΕΤΡΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Το μοντέλο το οποίο και χρησιμοποιήσαμε έχει την εξής μορφή: $Pit = A_0 + \delta ROAE_{it} + \delta CTIR_{it} + \delta LLR/GL_{it} + \delta GDP_{it} + \delta INFLATION_{it} + \delta DUMMY_{it}$

Όπου το Pit συμβολίζει την αποδοτικότητα της επιχειρήσεως, δηλαδή της κάθε τράπεζας, και στην εκπόνηση της εργασίας μας όπως έχουμε προαναφέρει αντιπροσωπεύεται με το ROAA . Είναι λοιπόν η αποδοτικότητα μιας τράπεζας i την χρονική στιγμή t . Το a_0 είναι μία σταθερά της εξίσωσης του μοντέλου μας, το δ είναι ο συντελεστής των μεταβλητών, απόδοση της καθαρής αξίας των ιδίων κεφαλαίων (ROAE), το CTIR αποτελεί την αναλογία κόστους προς κερδών (cost to income ratio) , για το οποίο έχουμε αναφερθεί ήδη, το LLR/GL είναι το ποσοστό του αποθεματικά επισφαλών δανείων προς το ολικό μεικτό ποσό των δανείων (loan loss reserve /gross loans) μεταβλητή για την οποία έχουμε επίσης αναφερθεί, επόμενος μεταβλητής είναι το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (GDP) , στην συνέχεια έχουμε τη μεταβλητή του πληθωρισμού και τελειώνοντας έχουμε την ψευδομεταβλητή μας , μεταβλητή για την οποία όπως έχουμε προαναφέρει εκφράζει την οικονομική κρίση του 1998 στην Ασία και το ξέσπασμα της.

10 ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΧΩΡΑ

Στην συνέχεια της εργασίας μας θα αναφερθούμε σε κάθε χώρα ξεχωριστά, θα αναφέρουμε προς προχωρήσαμε οικονομετρικά πλέον, στοιχεία χρησιμοποιήσαμε και εντέλει θα προχωρήσουμε στα συμπεράσματα μας, ξεχωριστά για κάθε χώρα αρχικά και τελειώνοντας παίρνοντας και τις πέντε χώρες στις οποίες βασίζεται η εργασία μας ταυτόχρονα, ώστε να συμπεράνουμε εάν και εφόσον επηρεάστηκαν τελικά οι τράπεζες των συγκεκριμένων χωρών από το ξέσπασμα της κρίσεως, όσον αφορά την αποδοτικότητα τους. Όπως έχουμε ήδη προαναφέρει, οι χώρες στις οποίες θα στηριχτεί η ανάλυση της εργασίας μας είναι οι εξής πέντε: Η Ιαπωνία, η Ταϊλάνδη, η Μαλαισία, η Κορέα και τέλος η Ινδονησία. Στην ανάλυση μας θα ξεκινήσουμε από τις τράπεζες της Ταϊλάνδης. Τις συγκεκριμένες χώρες τις επιλέξαμε για τους εξής λόγους :Καταρχήν οι συγκεκριμένες χώρες αποτελούν ένα πολύ καλό και αντικειμενικό δείγμα των χωρών της Ασίας, χώρες οι οποίες επηρεάστηκαν από την κρίση. Έχουμε στο δείγμα μας μία από της ήδη ανεπτυγμένες χώρες, την Ιαπωνία και είναι αρκετά σημαντικό να δούμε πως επηρεάστηκε από την κρίση και η συγκεκριμένη χώρα, εάν επηρεάστηκε με τον ίδιο τρόπο με τον οποίο επηρεάστηκαν και οι προηγούμενες χώρες, οι οποίες συγκαταλέγονται στις αναπτυσσόμενες χώρες, ή επηρεάστηκε με διαφορετικό τρόπο καθώς όπως είναι ευνόητο και ποιο ισχυρούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς διέθετε και η οικονομία της ήταν κατά πολύ πιο ισχυρή από τις υπόλοιπες εξεταζόμενες χώρες. Στο δείγμα μας συγκαταλέγουμε επίσης την Ταϊλάνδη, χώρα η οποία αποτέλεσε όπως ήδη ξέρουμε το εφελτήριο της κρίσης. Οι υπόλοιπες χώρες, Μαλαισία, Κορέα και Ινδονησία, συγκαταλέγονται και αυτές με την σειρά τους στις αναπτυσσόμενες χώρες, η οικονομική τους δράση όλα αυτά τα χρόνια θεωρείται αρκετά σημαντική για την εξεταζόμενη περιοχή και θεωρήσαμε σημαντικό να συμπεριλάβουμε και αυτές στην ανάλυση μας. Πρέπει να αναφέρουμε ότι προσπαθήσαμε να συμπεριλάβουμε και άλλες χώρες στην ανάλυση μας, όπως είναι το Χονγκ Κονγκ αλλά δυστυχώς δεν μπορέσαμε να βρούμε αρκετά

στοιχεία για αυτές, γεγονός το οποίο και δεν μας επέτρεψε την περαιτέρω ανάλυση τους και την οικονομετρική τους έρευνα.

10.1 ΤΑΪΛΑΝΔΗ

Η πρώτη χώρα τις τράπεζες της οποίας θα αναλύσουμε είναι η Ταϊλάνδη όπως προαναφέραμε. Χρησιμοποιήσαμε για την έρευνα μας καταρχήν την μέθοδο ελαχίστων τετραγώνων σε μορφή panel (Pooled Least Squares) όπως φαίνεται και από τον πίνακα 1 του e-views. Η εξαρτημένη μεταβλητή μας είναι η μέση απόδοση των κεφαλαίων (ROAA) και οι εξαρτημένες οι μέση απόδοση ίδιων κεφαλαίων (ROAE), το ποσοστό του κόστους προς τα έσοδα (cost to income ratio), το ποσοστό του αποθεματικά επισφαλών δανείων προς το ολικό μεικτό ποσό των δανείων (loan loss reserve/gross loans), το ποσοστό ανάπτυξης του ΑΕΠ (gdp %) των χωρών που εξετάζουμε, ο πληθωρισμός (inflation) των χωρών που εξετάζουμε και ο ψευδομεταβλητής τον οποίο θέτουμε ο οποίος όπως έχουμε αναφέρει αντικατοπτρίζει την κρίση και τα αποτελέσματα της και μας ενδιαφέρει να εξετάσουμε εάν είναι στατιστικά σημαντικός ή όχι για να δούμε εάν επηρέασε η κρίση την αποδοτικότητα των τραπεζών. Τους λόγους για τους οποίους και θεωρήσαμε ως σημαντικούς τους παραπάνω παράγοντες για τον επηρεασμό της αποδοτικότητας των τραπεζών τους έχουμε αναφέρει ήδη παραπάνω στην εκπόνηση της εργασίας μας. Θα δούμε επίσης ποιοι από τους παραπάνω παράγοντες φαίνεται να επηρέασαν την αποδοτικότητα των τραπεζών κάθε χώρας ξεχωριστά. Ας δούμε λοιπόν τι αποτελέσματα έχουμε για τις τράπεζες της Ταϊλάνδης. Για την Ταϊλάνδη λοιπόν χρησιμοποιήσαμε ετήσια δεδομένα, από το έτος 1994 μέχρι και το έτος 2007. Πήραμε στοιχεία από τρεις τράπεζες, τις μεγαλύτερες της χώρας, οι οποίες ήταν και οι μοναδικές οι οποίες είχαν στοιχεία για την συγκεκριμένη περίοδο. Πρέπει να επαναλάβουμε ότι και σε αυτήν την χώρα είχαμε το φαινόμενο συγχωνεύσεων τραπεζών, απορροφήσεων και εξαγορών. Για τις συγκεκριμένες περιπτώσεις όπως είναι αυτονόητο δεν μπορούμε να τις συμπεριλάβουμε στην ανάλυση μας. Εμείς θα επικεντρωθούμε στην ανάλυση της κερδοφορίας τραπεζών στις οποίες δεν

παρουσιάστηκαν τέτοιου είδους φαινόμενα. Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, οι τράπεζες επηρεάστηκαν από την κρίση σε πολλούς παραμέτρους, και αυτό φαίνεται μόνο από τα μέτρα αντιπολέμησης της τα οποία και υιοθέτησαν, αλλά εμείς θα επικεντρωθούμε στην ανάλυση της κερδοφορίας των τραπεζών που δεν προέβησαν σε σημαντικές αλλαγές της μορφής τους. Για κάθε από αυτές τις τράπεζες είχαμε ένα σύνολο 13 παρατηρήσεων, άρα συνολικά είχαμε 39 παρατηρήσεις για την ανάλυση των τραπεζών της Ταϊλάνδης. Στα συμπεράσματα μας τώρα. Στην παλινδρόμηση μας η ψευδομεταβλητή όπως την έχουμε θέσει, ήταν η πρώτη η οποία και απαλείψαμε. Από αυτό συμπεραίνουμε ότι αποδοτικότητα των τραπεζών της συγκεκριμένης χώρας, δεν δείχνει να επηρεάστηκε από το ξέσπασμα της κρίσεως. Παρατηρούμε επίσης ότι και οι υπόλοιπες μεταβλητές απαλείφονται και οι μοναδικές οι οποίες φαίνεται να επηρεάζουν άμεσα την αποδοτικότητα των τραπεζών είναι απόδοση ίδιων κεφαλαίων (ROAE) και το ποσοστό του αποθεματικά επισφαλών δανείων προς το ολικό μεικτό ποσό των δανείων (loan loss reserve/gross loans) μόνο.

Με μια προσεκτικότερη ματιά επίσης στο τρέξιμο της παλινδρόμησης μας παρατηρούμε ότι το R-squared έχει την τιμή 0.936754. Το R-squared είναι ένα στατιστικό μέτρο, το οποίο αντιπροσωπεύει το ποσοστό ενός κεφαλαίου ή τις κινήσεις μιας ομολογίας οι οποίες μπορούν να εξηγηθούν από τις κινήσεις ενός βασικού δείκτη, ενός δείκτη αναφοράς. Οι τιμές του συγκεκριμένου στατιστικού μέτρου κυμαίνονται από το 0 έως το 1. Όταν παίρνει την τιμή 1, τότε έχουμε πλήρη αντιστοιχία των τιμών των μεταβλητών. Μία τιμή γενικά μεταξύ 0.85 και 1 δείχνει ότι υπάρχει αντιστοιχία με τις κινήσεις του δείκτη ενώ μία τιμή από 0.70 και κάτω δείχνει ότι δεν υπάρχει μια τέτοια αντιστοιχία. Στα χρηματοοικονομικά το R-squared μετράει πόσο καλά το CAPM προβλέπει τις κινήσεις των αποδόσεων ενός χαρτοφυλακίου.

Επόμενο στατιστικό στοιχείο που θα χρειαστεί να δώσουμε την προσοχή μας είναι ο συντελεστής Durbin-Watson. Το συγκεκριμένο στατιστικό μέτρο χρησιμοποιείται για επισημάνει την παρουσία ή μη αυτοσυσχέτισης των υπολειμμάτων της ανάλυσης παλινδρόμησης. Όταν αυτοσυσχετίζονται οι παράγοντες λάθους μιας παλινδρόμησης ελαχίστων τετραγώνων, τότε επιβάλλεται η εφαρμογή άλλης αναλυτικής μεθόδου. Παίρνει τιμές μεταξύ 0 και 4. Μία τιμή κοντά στο 2 μας δείχνει ότι δεν υπάρχει αυτοσυσχέτιση. Τιμές

όμως κάτω από το 1 μας δείχνει θετική συσχέτιση. Στην συγκεκριμένη περίπτωση βλέπουμε ότι το συγκεκριμένο στατιστικό μέτρο είναι κοντά στο 2 και συγκεκριμένα 1.636157.

Τελειώνοντας την ανάλυση μας για την Ταϊλάνδη καταλήγουμε όπως προαναφέραμε το γεγονός ότι δεν επηρεάστηκε η αποδοτικότητα των τραπεζών της από την κρίση του 1998.

Μοντέλο : $P_t = 5.69 - 6.11 LLGL_t + 0.58 ROAE_t + e_t$

(t-statistic)   (1.5)   (-2.04)   (2.57)

$R^2 = 0.93$

Durbin-Watson = 1.64

10.2 ΜΑΛΑΙΣΙΑ

Θα συνεχίσουμε την ανάλυση μας με τις τράπεζες της Μαλαισίας, μία ακόμα από τις χώρες η οποία επηρεάστηκε ως οικονομία από τις επιπτώσεις της κρίσεως του 1998. Επηρεάστηκε σε πολλούς τομείς και θα εξετάσουμε εάν είχαμε παρόμοια δείγματα όσον αφορά και την αποδοτικότητα τους. Επηρεάστηκαν εξίσου όμως και οι τράπεζες της Μαλαισίας όσον αφορά την αποδοτικότητα τους. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης μας την οποία τρέξαμε, κάτι τέτοιο δεν φαίνεται. Συγκεκριμένα, η ψευδομεταβλητή την οποία είχαμε θέσει και εδώ όπως και στην προηγούμενη περίπτωση είναι η πρώτη η οποία και απαλείφθηκε. Παρατηρούμε επίσης ότι οι μοναδικές μεταβλητές οι οποίες φαίνεται να επηρεάζουν την αποδοτικότητα των τραπεζών της Μαλαισίας είναι η μέση απόδοση των κεφαλαίων (ROAE) και το ποσοστό του αποθεματικά επισφαλών δανείων προς το ολικό μεικτό ποσό των δανείων (cost to income ratio). Όλες οι υπόλοιπες μεταβλητές απαλείφθηκαν. Αξίζει επίσης να σημειώσουμε και πάλι ότι η τιμή του R-squared της παλινδρόμησης την οποία τρέξαμε έχει την τιμή 0.588040 και η τιμή του στατιστικού μέτρου durbin-watson παίρνει την τιμή 1.758741. Και πάλι λοιπόν, και στην Μαλαισία η αποδοτικότητα των τραπεζών δεν φαίνεται να επηρεάζεται από το ξέσπασμα της κρίσεως.

Μοντέλο : $Pit = 0.72 - 0.009 CTIRt + 0.058 ROAEt + e_t$

(t-statistic) (4.99) (-2.93) (14.52)

$R^2 = 0.59$

Durbin-Watson = 1.76

10.3 ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ

Εν συνεχεία θα εξετάσουμε την αποδοτικότητα των τραπεζών της Ινδονησίας. Για τις τράπεζες της Ινδονησίας λοιπόν τρέξαμε και πάλι μια παλινδρόμηση σε μορφή panel. Ο δειγματικός μας χώρος αποτελείται από 155 στοιχεία. Χρησιμοποιήσαμε για την έρευνα μας στοιχεία από 12 τράπεζες. Για κάθε τράπεζα πήραμε 13 στοιχεία. Μετά το τρέξιμο της παλινδρόμησης διαπιστώνουμε ότι και στην περίπτωση της Ινδονησίας ο εικονικός μεταβλητής ο οποίος έχουμε θέσει απαλείφεται άρα και στην συγκεκριμένη χώρα η αποδοτικότητα των τραπεζών δεν φαίνεται να επηρεάζεται από το ξέσπασμα της κρίσεως του 1998. Στην περίπτωση της Ινδονησίας απαλείφονται όλες οι μεταβλητές με την σειρά και η μοναδική την οποία κρατάμε είναι η μέση απόδοση των κεφαλαίων (ROAE), γεγονός που είναι φυσικά αναμενόμενο να παραμένει πάντα η συγκεκριμένη μεταβλητή καθώς περιγράφει πλήρως και είναι άμεσα συνδεδεμένη με την αποδοτικότητα. Στην συγκεκριμένη περίπτωση, παρατηρούμε ότι η εξαρτημένη μεταβλητή την οποία έχουμε πάρει, δείχνει να επηρεάζεται από υστερήσεις των ανεξάρτητων μεταβλητών και πιο συγκεκριμένα από την υστέρηση του ΑΕΠ αλλά και του πληθωρισμού. Δεν δείχνει πάντως η αποδοτικότητα των τραπεζών της Ινδονησίας να επηρεάζονται από καμιά άλλη μεταβλητή. Πρέπει επίσης να αναφέρουμε ότι η τιμή του R-squared της παλινδρομήσεως είναι 0.477415 και η τιμή του Durbin – Watson είναι 1.863814. συμπεραίνουμε και πάλι λοιπόν ότι η αποδοτικότητα των τραπεζών της Ινδονησίας δεν επηρεάστηκε από το ξέσπασμα της κρίσεως.

Μοντέλο : $Pit = 0.88 - 1.79 INFLATION_{t-1} + 1.54 GDP_{t-1} + 0.033 ROAE_t$

+ e_t

(t-statistic)   (0.29)   (-2.78)   (8.07)   (0.033)

$R^2 = 0.48$

Durbin-Watson = 1.86

10.4 KOPEA

Στην συνέχεια της ανάλυσης μας θα αναφερθούμε στην επόμενη από της Ασιατικές χώρες τις οποίες εξετάζουμε, και αυτή είναι η Κορέα. Και στην περίπτωση της Κορέας λοιπόν τρέξαμε μια παλινδρόμηση σε μορφή panel. Στην περίπτωση της Κορέας, χρησιμοποιήσαμε ένα δείγμα το οποίο και αποτελούταν από 126 παρατηρήσεις. Πήραμε στοιχεία από εννέα τράπεζες και ε κάθε μία από αυτές είχαμε από 14 παρατηρήσεις. Έτσι βγήκε ο δειγματικός μας χώρας. Και σε αυτήν την περίπτωση λοιπόν παρατηρούμε, όπως και στις προηγούμενες, ότι ο ψευδομεταβλητής τον οποίο και θέσαμε έχει απαλειφθεί, γεγονός που από μόνο του δείχνει ότι ούτε στην περίπτωση της συγκεκριμένης χώρας, το ξέσπασμα της Ασιατικής κρίσεως του 1998 δεν φαίνεται να έχει επηρεάσει την αποδοτικότητα των τραπεζών της. Για μια ακόμα φορά, η μοναδική μεταβλητή η οποία επηρεάζει την αποδοτικότητα των τραπεζών είναι η μέση απόδοση των κεφαλαίων (ROAE), και όπως έχουμε αναφέρει και παραπάνω στην ανάλυση μας, κάτι τέτοιο είναι πλήρως αναμενόμενο από την αρχή. Επίσης, πρέπει να σημειώσουμε ότι στην συγκεκριμένη περίπτωση, βρίσκουμε ένα αρκετά χαμηλό R-squared, το οποίο έχει την τιμή 0.205718 και επίσης μία τιμή του στατιστικού μέτρου Durbin-Watson 1.590882. Για ακόμα μια περίπτωση όμως, καταλήξαμε στο συμπέρασμα, ότι η αποδοτικότητα των τραπεζών της Κορέας δεν επηρεάστηκε από την Ασιατική κρίση του 1998.

Μοντέλο : $Pit = 0.48 + 0.04 ROAE_t + e_t$

(t-statistic)   (2.09)   (5.67)

$R^2 = 0.21$

Durbin-Watson = 1.59

10.5 ΙΑΠΩΝΙΑ

Η τελευταία χώρα την οποία χρησιμοποιήσαμε για την ανάλυση μας είναι η Ιαπωνία. Η πιο δυνατή ως οικονομία από τις υπόλοιπες Ασιατικές χώρες και μία από τις πιο ισχυρές οικονομίες παγκοσμίως. Είναι βέβαια γεγονός ότι και αυτή η χώρα δεν μπόρεσε να αποφύγει τις συνέπειες της κρίσεως του 1998, επηρεάστηκε και αυτή αρνητικά και υιοθέτησε και αυτή μέτρα προστασίας ενάντια στην κρίση, και για το σύνολο της οικονομίας της, αλλά και πιο ειδικά, στον τραπεζικό τομέα τον οποίο και εμείς εξετάζουμε. Χρίζει λοιπόν ιδιαίτερου ενδιαφέροντος να δούμε εάν και κατά πόσο επηρεάστηκε η αποδοτικότητα των τραπεζών της Ιαπωνίας από την Ασιατική κρίση. Και στην συγκεκριμένη περίπτωση λοιπόν τρέξαμε παλινδρόμηση σε μορφή panel, όπως είχαμε κάνει και στις προηγούμενες περιπτώσεις. Χρησιμοποιήσαμε ένα δείγμα 104 παρατηρήσεων. Στο δείγμα μας εξετάσαμε ένα σύνολο οκτώ τραπεζών, και όπως και στις υπόλοιπες περιπτώσεις, για κάθε τράπεζα είχαμε 13 παρατηρήσεις. Μετά το τρέξιμο της παλινδρομήσεως, διαπιστώσαμε για ακόμη μια φορά ότι το ξέσπασμα της κρίσεως δεν επηρέασε την αποδοτικότητα του τραπεζικού τομέα. Στην περίπτωση της Ιαπωνίας βέβαια βλέπουμε ότι σε αντίθεση με τις άλλες χώρες της Ασίας που εξετάσαμε, υπάρχουν αρκετές μεταβλητές οι οποίες επηρεάζουν την αποδοτικότητα των τραπεζών. Ο ψευδομεταβλητής πάντως που είχαμε θέσει και αντιπροσώπευε την κρίση του 1998 παρατηρούμε ότι έχει απαλειφθεί. Κάτι τέτοιο όμως δεν συνέβη και πάλι με την μεταβλητή η μέση απόδοση των κεφαλαίων (ROAE) καθώς επίσης και με τις μεταβλητές του ποσοστό του αποθεματικά επισφαλών δανείων προς το ολικό μεικτό ποσό των δανείων (cost to income ratio), το ποσοστό του αποθεματικά επισφαλών δανείων προς το ολικό μεικτό ποσό των δανείων (loan loss reserve/gross loans) καθώς και με τον πληθωρισμό (inflation). Αναμέναμε ότι ο πληθωρισμός θα ήταν αυτήν την φορά μία από τις μεταβλητές οι οποίες επηρέασαν την αποδοτικότητα των τραπεζών στην Ιαπωνία, καθώς όπως φαίνεται και από τα στοιχεία τα οποία

και έχουμε συλλέξει, είχαμε το φαινόμενο του αρνητικού πληθωρισμού στην Ιαπωνία κατά την εξεταζόμενη περίοδο, άρα εύκολα θα μπορούσαμε να συμπεράνουμε ότι η εμφάνιση ενός τέτοιου φαινομένου θα επηρέαζε σε κάποιον βαθμό και σε διάφορους τομείς τις τράπεζες της Ιαπωνίας. Όπως βλέπουμε και από τα αποτελέσματα της οικονομετρικής μας ανάλυσης, το φαινόμενο του αρνητικού πληθωρισμού επηρέασε θετικά την αποδοτικότητα των τραπεζών, παρατηρούμε ότι υπάρχει θετική σχέση μεταξύ του πληθωρισμού στην Ιαπωνία και της αποδοτικότητας των τραπεζών. Το αποτέλεσμα αυτό ήταν φυσικά και το αναμενόμενο. Ο πληθωρισμός γενικά σύμφωνα με την υπάρχουσα βιβλιογραφία επηρεάζει αρνητικά την αποδοτικότητα της οικονομίας γενικότερα άρα και της αποδοτικότητας των τραπεζών. η ύπαρξη λοιπόν αρνητικού πληθωρισμού όπως είναι φυσικό θα έχει το ακριβώς αντίθετο αποτέλεσμα, δηλαδή θα έχει θετική συσχέτιση με την αποδοτικότητα των τραπεζών.

Οι παράγοντες λοιπόν που αναφέραμε προηγουμένως, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης μας φαίνεται να επηρέασαν την αποδοτικότητα των Ιαπωνικών τραπεζών. αξίζει βεβαίως να σημειώσουμε, ότι στην συγκεκριμένη παλινδρόμηση βρήκαμε μια αρκετά υψηλή τιμή για το στατιστικό στοιχείο R-squared , το οποίο παίρνει τιμή 0.942440αι επίσης μια αρκετά υψηλή τιμή για το μέτρο Durbin-Watson και συγκεκριμένα 1.747615. Το σημαντικό σημείο βέβαια της αναλύσεως μας και σε αυτήν την περίπτωση είναι ότι η αποδοτικότητα των τραπεζών της Ιαπωνίας δεν επηρεάστηκε από το ξέσπασμα της κρίσεως.

Μοντέλο :
$$Pit = 0.33 + 0.03 ROAEt + 0.07INFLATION t - 0.04LLGLt - 0.004CTIRt + e_t$$

(1.99)

(t-statistic)   (2.66)   (32.9)   (2.73)   (-2.09)

$R^2 = 0.94$

Durbin-Watson = 1.75

---

11 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η οικονομετρική μας λοιπόν ανάλυση την οποία παρακολουθήσαμε στην παραπάνω ενότητα, αποσαφήνισε το θέμα του επηρεασμού ή όχι της αποδοτικότητας των τραπεζών της Ασίας από την κρίση του 1998. Είναι γεγονός όπως ήδη έχουμε αναφέρει ότι η Ασιατική κρίση επηρέασε σε μεγάλο βαθμό τις οικονομίες των συγκεκριμένων χωρών τις οποίες εξετάσαμε αλλά και γενικότερα τις οικονομίες της περιοχής της Ασίας σαν σύνολο. Είναι επίσης βέβαιο ότι επηρεάστηκαν και ως απόρροια της συνολικής επιρροής των οικονομιών αυτών των χωρών και οι τράπεζες οι οποίες λειτουργούσαν στις συγκεκριμένες χώρες. Το γεγονός αυτό γίνεται εμφανές άμα αναλογιστούμε το σύνολο των συγχωνεύσεων και εξαγορών οι οποίες επιτελέστηκαν την συγκεκριμένη περίοδο αλλά και των μέτρων τα οποία υιοθέτησε ο τραπεζικός κόσμος για την αντιμετώπιση της κρίσεως. Αυτό που θέλουμε εμείς να διαπιστώσουμε είναι εάν επηρεάστηκε και η αποδοτικότητα των τραπεζών από το ξέσπασμα της κρίσεως.

Σύμφωνα λοιπόν με τα αποτελέσματα της οικονομετρικής μας έρευνας, διαπιστώσαμε ότι σε καμία από τις εξεταζόμενες χώρες δεν φάνηκε ο ψευδομεταβλητής ,ο οποίος αντιπροσώπευε την κρίση του 1998, να επηρέασε την αποδοτικότητα των τραπεζών και συγκεκριμένα αξίζει να αναφέρουμε ότι σε όλες τις περιπτώσεις η ψευδομεταβλητή ήταν και η πρώτη η οποία χρειάστηκε να απαλείψουμε. Άρα διαπιστώνουμε ότι η κρίση του 1998, σύμφωνα με την οικονομετρική μας ανάλυση δεν επηρέασε σε καμία εκ των περιπτώσεων την αποδοτικότητα των τραπεζών.

Τα αποτελέσματα όμως τα οποία βρήκαμε στηρίζονται από την υπάρχουσα βιβλιογραφία ? Σύμφωνα με τον Uhomoihibi Toni Aburime , αναλυτή την έρευνα του οποίου χρησιμοποίησε στην δική του έρευνα και ο Αθανασόγλου καθώς και άλλοι διαπρεπείς αναλυτές, αναλυτής στο μοντέλο του οποίου και εμείς βασιστήκαμε στην δική μας έρευνα, στην περίπτωση της κρίσεως στην Νιγηρία την οποία εξέτασε, η αποδοτικότητα των τραπεζών επηρεάστηκε από μια σειρά από παράγοντες όπως είναι ο πληθωρισμός , το

ύψος των ιδίων κεφαλαίων και από άλλους παράγοντες τους περισσότερους από τους οποίους και εμείς εξετάσαμε (σκοπός μας ήταν να εξετάσουμε όλους τους παράγοντες τους οποίους εξέτασε αλλά δεν ήταν δυνατόν να συλλέξουμε στοιχεία), αλλά δεν δείχνει να επηρεάστηκε από το ξέσπασμα της κρίσεως. Συνεχίζοντας, σύμφωνα με την υπάρχουσα βιβλιογραφία, η αναδιάρθρωση του τραπεζικού συστήματος σε χώρες οι οποίες οι οποίες αντιμετώπιζαν κρίση είναι μία συνήθης και ευρέως διαδεδομένη τακτική των εκάστοτε κυβερνήσεων. Αυτή η αναδιάρθρωση του τραπεζικού συστήματος είχε την μορφή θεσμικών επεμβάσεων στην λειτουργία τους όπως επίσης και στην θέσπιση θεσμικών πλαισίων μέσα στα οποία λειτουργούσαν οι τράπεζες. Αυτή η μορφή αναδιάρθρωσης υιοθετήθηκε σταδιακά από τις αναφερόμενες χώρες. Επίσης σε αρκετές από τις εξεταζόμενες Ευρωπαϊκές χώρες κυρίως, οι οποίες αντιμετώπισαν μία κρίση, οι τράπεζες κατάφεραν και ενδυνάμωσαν την θέση τους στην εγχώρια αγορά, ακολουθώντας την τακτική συγχωνεύσεων και αγορών. Σύμφωνα με τους Isik και Hassan (2003) οι τράπεζες της Τουρκίας μετά την αναδιάρθρωση στην οποία και προέβησαν, έδειξαν να αντιπάρχονται από τις επιπτώσεις της κρίσεως στην οποία και υπέστησαν, ακριβώς όπως είδαμε ότι γίνεται και στην περίπτωση των τραπεζών της Ασίας. Είναι γενικά αποδεδειγμένο ότι όσες χώρες υιοθέτησαν αναδιάρθρωση των τραπεζών τους παρουσίασαν και αύξηση της αποδοτικότητας τους. Σύμφωνα με τους Simar και Wilson (2007) και Khan και Lewbel (2007), η αναδιάρθρωση των τραπεζών έχει θετικές επιπτώσεις στην αποδοτικότητα τους, σημείο στο οποίο βοηθάει η ανάπτυξη του επιπέδου ανταγωνισμού τους.

12 ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Οι χρηματοοικονομικές κρίσεις είναι γεγονότα τα οποία συνδυάζουν ποιοτικά αλλά και ποσοτικά στοιχεία, ο συνδυασμός των οποίων τους δίνει χαρακτήρα ξαφνικού συμβάντος, τόσο σε επίπεδο τρόπου εκδήλωσης τους, όσο και σε επίπεδο ξαφνικής εμφάνισης τους.

Οι τραπεζικές κρίσεις έχουν τα παραπάνω χαρακτηριστικά λόγω των πρακτικών δυσκολιών εκτίμησης της πραγματικής τους αξίας, οι οποίες δυσκολίες πηγάζουν κυρίως από τις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζουν στην πλευρά των χορηγήσεων που παρέχουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και στο έλλειμμα πληροφόρησης που υφίσταται.

Οι συναλλαγματικές κρίσεις έχουν αποτελέσει μέχρι τώρα γεγονότα με εξαιρετικά δυσμενείς συνέπειες για τις οικονομίες οι οποίες τις αντιμετώπισαν ενώ πολλές φορές έχουν αποτελέσει εφελκυστήρα για την εκδήλωση άλλων προβλημάτων που υπήρχαν στον οικονομικό χώρο της κάθε χώρας που αντιμετώπισε την κρίση.

Στην ανάλυση μας λοιπόν ξεκινήσαμε με την ανάλυση της δομής του χρηματοοικονομικού συστήματος. Απαντήσαμε σε κάποια σημαντικά ερωτήματα τα οποία και μας βοήθησαν στην καλύτερη κατανόηση του χρηματοοικονομικού συστήματος. Είδαμε από ποια στοιχεία αποτελείται, την λειτουργία του και την χρησιμότητα του. Εν συνεχεία αναφερθήκαμε σε κάποια γενικά χαρακτηριστικά τα οποία παρουσιάζουν οι αναπτυσσόμενες χώρες, δειγματικός χώρος στον οποίο βασίζεται και η εργασία μας. Εξετάζουμε στην εργασία μας τις χώρες της Ασίας, οι οποίες κατά την πλειοψηφία τους, εξαιρουμένης της Ιαπωνίας η οποία κατατάσσεται στις ανεπτυγμένες χώρες, συγκαταλέγονται στις αναπτυσσόμενες χώρες. Κατόπιν αναφερθήκαμε στο λεγόμενο Ασιατικό θαύμα, το οποίο χρονολογείται κατά την περίοδο πριν την Ασιατική κρίση. Είναι γεγονός, όπως έχουμε προαναφέρει ότι οι χώρες της Ασίας, για το διάστημα πριν την κρίση έδειξαν αξιοθαύμαστη πρόοδο ως οικονομίες, γεγονός που ανάγκασε στην υπάρχουσα βιβλιογραφία να αναφέρονται οι οικονομολόγοι για αυτήν την περίοδο με την προσωνυμία Ασιατικό θαύμα. Μετά αναφερθήκαμε στην Ασιατική κρίση. Πως ξέσπασε, σε ποια αίτια οφείλεται το ξέσπασμα της, εάν

ήταν αναμενόμενο ή όχι, και τις συνέπειες της Ασιατικής κρίσης συγκεκριμένα στον τραπεζικό τομέα. Αναφερθήκαμε στις επενδυτικές μεθόδους τις οποίες είχαν υιοθετήσει οι χώρες της περιοχής, τι μορφής ήταν τα κεφάλαια τα οποία χρησιμοποιούσαν και την προέλευση τους, για την καλύτερη κατανόηση των αιτιών της κρίσης και των πηγών τους. Αναφερθήκαμε συγκεκριμένα στον τραπεζικό τομέα της Ταϊλάνδης, χώρα από την οποία ξεκίνησε η κρίση και αναφέραμε συγκεκριμένα μεθόδους τις οποίες υιοθέτησαν οι εξεταζόμενες χώρες για την αντιμετώπιση της κρίσης και την εξομάλυνση των συνεπειών τους, συμπεριλαμβανομένων τρόπων αντιμετώπισης της κρίσεως στα πλαίσια του τραπεζικού τομέα, θεσμικά μέτρα τα οποία υιοθετήθηκαν, καθώς επίσης και τρόπους που υιοθέτησαν οι τράπεζες για την αναδιάρθρωση του τραπεζικού τομέα, η οποία ήταν απαραίτητη για την αντιμετώπιση της κρίσης, στην οποία και αναδιάρθρωση των τραπεζών και εκβαθύνουμε αρκετά. Αναφερόμαστε στην συνέχεια σε χαρακτηριστικά της αποδοτικότητας των τραπεζών, από ποιους παράγοντες επηρεάζεται η αποδοτικότητα των τραπεζών και σε ποιο βαθμό. Αναφέραμε ποιους παράγοντες θα εξετάσουμε εμείς και για ποιον λόγο. Τελειώνοντας, κάναμε την οικονομετρική μας έρευνα βασισμένοι στις εξής πέντε χώρες: Στην Ταϊλάνδη, στην Μαλαισία, στην Ινδονησία, στην Κορέα και στην Ιαπωνία. Τρέξαμε παλινδρόμηση μορφής panel, χρησιμοποιώντας στοιχεία για το ROAE, cost to income ratio, loan loss reserve/gross loans, inflation, gdp και θέσαμε και μία εικονική μεταβλητή η οποία συμβόλιζε το ξέσπασμα της κρίσεως του 1998. θέλαμε να εξετάσουμε εάν και κατά ποιο βαθμό επηρέασε το ξέσπασμα της κρίσεως την αποδοτικότητα των τραπεζών.

13 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Sophocles N.Brissimis, Mathos D.Delis,Nikolaos I.Papanikolaou**, Exploring the nexus between banking sector reform and performance:Evidence from newly acceded EU countries
- **Panayiotis Athanasoglou, Sophocles Brissimis, Mathaios Delis**, Bank – Specific, Industry – Specific and Macroeconomic determinants of bank profitability, Bank of Greece (January 2005)
- **Uhomoibhi Toni Aburime**, Determinants of bank profitability company level evidence from Nigeria
- **Carl-Johan Lindgeren, Tomas J.T Balino, Charles Enoch, Anne-Marie Gulde, Marc Quintyn and Leslie Teo**, Financial Sector crisis and Restructuring lessons from Asia
- **Wom Economic and Financing Survey, Regional Economic Outlook Asia and Pacific** (October 2007)
- **Andreas Soteriou, Stavros Zenios**, Efficiency, Profitability and Quality o Banking Services
- **Sakulkat Montreevat** (2000), Impact of Foreign Entry Stage of Thai Banking Sector: Initial Stage of Banking Restructuring
- **Steven radelet and Seffrey Sachs** , The Onset of the East Asian Financing crisis (105-115)
- **Kirida Bhaopichiti**, Thailand, Road to Economic Crisis
- **Meyrick Payen** (Profitability management: Banking next generation
- **Mark Carlson and Kris James Mitchener** (March 2005), Branch Banking, Bank Competition, and Financial Stability

- **Christophe S. Godlensui, Large, Universite Robee Schuman**, Bank Risk – Taking in a Prospect Theory Framework, Empirical Investigation in the Emerging Markets' Case
- **Paul Krugman** (January 1998) What happened to Asia
- **Kym Broke and Prof. Michael Sually**, Banking Market in the Asia- Pacific Region
- **Chuatong Charumilind, Regia Kali, Yupang Wiwattanakantum**, Thailand before the Financial crisis
- **Patrick Honohan** (January 1997), Banking System Failure in Developing and Transition countries: Diagnosis and Prediction
- **Rafael Repullo** (April 2002), Capital Requirements, Market Power, and Risk- taking in Banking
- **Leonardo Soriano de Alencar, Marcio nacan** (February 2002), Bank Competition, Agency costs and the Performance of the Monetary Policy
- **Luc Laeven, Ross Levine** (November 2006), Corporate Governance, Regulation and Bank risk Taking
- **Kozo Kunimune**, Corporate and Banking Restructuring after the Crisis
- **Chalongphob Sussangkarn**, Thailand Development Research Institution
- **IMF Publications**, Bank Soundness nad Macroeconomic Publications, 2005
- **Maurice Obstfeld**, The Logic of Currency Crisis, 1994
- **Mishuin**, The economics of Money, Banking and Financing Market, 2004

14. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΑΙΛΑΝΔΗ

Dependent Variable: ROAA?
Method: Pooled Least Squares
Date: 06/19/08 Time: 19:39
Sample: 1995 2007
Included observations: 13
Cross-sections included: 3
Total pool (balanced) observations: 39

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	5.69E-16	3.78E-16	1.503025	0.1416
LLGL?	-6.11E-17	2.99E-17	-2.045012	0.0482
ROAE?	0.576812	3.88E-17	2.57E+16	0.0000
R-squared	0.936754	Mean dependent var		-0.174615
Adjusted R-squared	1.000000	S.D. dependent var		7.256553
S.E. of regression	1.53E-15	Akaike info criterion		-65.31857
Sum squared resid	8.40E-29	Schwarz criterion		-65.19060
Log likelihood	1276.712	F-statistic		4.29E+32
Durbin-Watson stat	1.636157	Prob(F-statistic)		0.000000

ΜΑΛΑΙΣΙΑ

Dependent Variable: ROAA?
Method: Pooled Least Squares
Date: 07/03/08 Time: 20:00
Sample: 1995 2007
Included observations: 13
Cross-sections included: 14
Total pool (balanced) observations: 182

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.719367	0.144204	4.988550	0.0000

ROAE?	0.057337	0.003880	14.51943	0.0000
CTIR?	-0.009512	0.003241	-2.934917	0.0038
R-squared	0.588040	Mean dependent var	1.125989	
Adjusted R-squared	0.565150	S.D. dependent var	0.924770	
S.E. of regression	0.609822	Akaike info criterion	1.865048	
Sum squared resid	66.56710	Schwarz criterion	1.917861	
Log likelihood	-166.7194	F-statistic	118.6177	
Durbin-Watson stat	1.758741	Prob(F-statistic)	0.000000	

KOPEA

Μοντέλο : $Pit = 0.48 + 0.04 ROAE_t + e_t$

(t-statistic)   (2.09)   (5.67)

$R^2 = 0.21$

Durbin-Watson = 1.59

Dependent Variable: ROAA?
Method: Pooled Least Squares
Date: 07/03/08 Time: 20:09
Sample: 1994 2007
Included observations: 14
Cross-sections included: 9
Total pool (balanced) observations: 126

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.477053	0.227401	2.097851	0.0379
ROAE?	0.039655	0.006997	5.667090	0.0000
R-squared	0.205718	Mean dependent var	0.561508	
Adjusted R-squared	0.199313	S.D. dependent var	2.846500	
S.E. of regression	2.547080	Akaike info criterion	4.723518	
Sum squared resid	804.4645	Schwarz criterion	4.768538	
Log likelihood	-295.5816	F-statistic	32.11591	
Durbin-Watson stat	1.590882	Prob(F-statistic)	0.000000	

ΙΑΠΩΝΙΑ

Dependent Variable: ROAA?
Method: Pooled Least Squares
Date: 06/12/08 Time: 19:33
Sample: 1995 2007
Included observations: 13
Cross-sections included: 8
Total pool (balanced) observations: 104

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.325315	0.122098	2.664384	0.0090
ROAE?	0.028475	0.000866	32.87019	0.0000
INFLATION?	0.072951	0.026715	2.730738	0.0075
LLGL?	-0.039137	0.018667	-2.096603	0.0386
CTIR?	-0.003769	0.001889	-1.995743	0.0487
R-squared	0.942440	Mean dependent var		-0.058077
Adjusted R-squared	0.940115	S.D. dependent var		0.735231
S.E. of regression	0.179922	Akaike info criterion		-0.545703
Sum squared resid	3.204823	Schwarz criterion		-0.418569
Log likelihood	33.37656	F-statistic		405.2381
Durbin-Watson stat	1.747615	Prob(F-statistic)		0.000000

ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ

Dependent Variable: ROAA?
Method: Pooled Least Squares
Date: 07/30/08 Time: 00:09
Sample (adjusted): 1996 2007
Included observations: 12 after adjustments
Cross-sections included: 13
Total pool (unbalanced) observations: 155

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.882273	3.071161	0.287277	0.7743
ROAE?	-0.033728	0.009789	-3.445549	0.0007
INFLATION?(-1)	-1.793645	0.644262	-2.784033	0.0061
GDP?(-1)	1.540148	0.190684	8.076984	0.0000

R-squared	0.477415	Mean dependent var	-3.541355
Adjusted R-squared	0.467033	S.D. dependent var	15.93668
S.E. of regression	11.63451	Akaike info criterion	7.771296
Sum squared resid	20439.63	Schwarz criterion	7.849836
Log likelihood	-598.2754	F-statistic	45.98275
Durbin-Watson stat	1.863814	Prob(F-statistic)	0.000000

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΠΑ